

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра обліку та оподаткування

Кваліфікаційна робота

магістра

на тему: Облік та аналіз фінансових результатів діяльності підприємства
ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ»

Виконав: студент 2 курсу, групи 8.0711
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
освітньої програми «Облік і аудит»

А.В. Гнідкова

Керівник: д.е.н., професор Проскуріна Н.М.

Рецензент: к.е.н., доцент Саєнко О.Р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економічний
Кафедра обліку та оподаткування
Рівень вищої освіти магістр
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітня програма «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри _____ Н.М. Проскуріна
«__» _____ 2022 р.

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТОВІ

Гнідковій Анастасії Вікторівні

1. Тема роботи: Облік та аналіз фінансових результатів діяльності підприємства ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ»
керівник роботи Проскуріна Неля Миколаївна, д.е.н., професор,
затверджені наказом ЗНУ від 09.06.2022 р., № 642-с.
2. Строк подання студентом роботи 01 грудня 2022 року.
3. Вихідні дані до роботи: спеціальна література, законодавчі та нормативні акти, статистичні дані, дані фінансової звітності підприємства.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): дослідити теоретичні засади обліково-аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами діяльності підприємства; розкрити особливості обліку фінансових результатів на досліджуваному підприємстві; провести аналіз фінансових результатів діяльності підприємства.
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): кваліфікаційна робота містить: 30 табл., 34 рис.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
1	д.е.н., професор Проскуріна Н.М.	19.08.2022	19.08.2022
2	д.е.н., професор Проскуріна Н.М.	16.09.2022	16.09.2022
3	д.е.н., професор Проскуріна Н.М.	07.10.2022	07.10.2022

7. Дата видачі завдання: 15 червня 2022 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання плану роботи, підбір літератури	липень 2022	виконано
2.	Написання вступу	липень 2022	виконано
3.	Виконання першого розділу	серпень 2022	виконано
4.	Виконання другого розділу	вересень 2022	виконано
5.	Виконання третього розділу	жовтень 2022	виконано
6.	Написання висновків	листопад 2022	виконано
7.	Оформлення роботи, одержання відгуку та рецензії	листопад 2022	виконано
8.	Подання роботи на кафедру	грудень 2022	виконано

Студент _____ А.В. Гнідкова
(підпис)

Керівник роботи _____ Н.М. Проскуріна
(підпис)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ В.В. Сьомченко
(підпис)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота містить 3 розділи, 112 с., 34 рис., 30 табл., 4 додатка, 75 джерел.

ОБЛІК, АНАЛІЗ, ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ, ФІНАНСОВИЙ СТАН, ДОХОДИ, ВИТРАТИ, ПРИБУТОК, ЗБИТОК, ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА, ПОКАЗНИКИ, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ, РЕЗЕРВИ

Об'єкт дослідження – процес формування фінансових результатів на підприємствах оптової торгівлі України.

Метою кваліфікаційної роботи є теоретичне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення організаційних та методичних засад обліку та аналізу фінансових результатів, підвищення їх оперативності, аналітичності, орієнтації на прийняття управлінських рішень на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ»

Методи дослідження: сукупність загальнонаукових і спеціальних методів пізнання соціально-економічних процесів і явищ, а саме: історичний та логічний аналіз, теоретичного узагальнення, абстрактно-логічний метод, конкретизації й моделювання, аналізу і синтезу, методи економічного аналізу, витрат й фінансових результатів діяльності, порівняння, метод абстрагування, методи індукції та дедукції, табличний та графічний методи, узагальнення і реалізації результатів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у поглибленні теоретичних і практичних засад формування та використання фінансових результатів діяльності підприємства. У процесі дослідження отримано такі наукові результати, яким притаманна наукова новизна:

– удосконалено понятійно-категоріальний апарат теорії бухгалтерського обліку та аналізу шляхом уточнення поняття «фінансові результати»;

- розкрито економічну роль прибутку для вдосконалення нормативно-правового регулювання обліку фінансових результатів;

- визначено економічну сутність збитку для підвищення рівня інформаційного забезпечення суб'єктів господарювання у розрізі управління фінансовими результатами через їх правильне розуміння;

- систематизовано та запропоновано структурно-логічну схему формування фінансових результатів діяльності підприємства;

- уточнено класифікацію визнання доходів за джерелами їх отримання;

- на основі механізму проведення детермінованого факторного аналізу, наведено його схематичне узагальнення;

- удосконалено елементи наказу про облікову політику торговельного підприємства, у розрізі організаційної, методичної складової та у розрізі організації оподаткування;

- визначено напрями дій щодо покращення загального фінансового становища підприємства, на підставі аналізу показників фінансового стану діяльності підприємства.

Отримані результати дослідження спрямовані на підвищення достовірності, оперативності та аналітичності обліку фінансових результатів діяльності підприємства. Результати дослідження можуть бути впровадженні під час формування подальших стратегічних напрямків розвитку бухгалтерського обліку та аналізу фінансових результатів діяльності підприємства. Застосування на практиці запропонованих пропозицій дозволить забезпечити адекватне відображення операцій з обліку та аналізу фінансових результатів діяльності підприємства, що, у свою чергу, призведе до підвищення обсягів прибутковості підприємства.

SUMMARY

Qualifying work contains 3 sections, 112 pp., 34 fig., 30 tab., 4 annex, 75 references.

ACCOUNTING, ANALYSIS, FINANCIAL RESULTS, FINANCIAL POSITION, INCOME, EXPENSES, PROFIT, LOSS, ACCOUNTING POLICY, INDICATORS, PROFITABILITY, RESERVES

The object of study is the process of formation of financial results at wholesale trade enterprises of Ukraine.

The purpose of the qualification work is theoretical substantiation and development of practical recommendations for improving the organizational and methodological principles of accounting and analysis of financial results, increasing their efficiency, analytical, orientation to management decision-making at PNVF «KHIMBIODEZ».

Methods of research: a set of general scientific and special methods of cognition of socio-economic processes and phenomena, namely: historical and logical analysis, theoretical generalization, abstract and logical method, concretization and modeling, analysis and synthesis, methods of economic analysis, costs and financial performance, comparison, abstraction method, methods of induction and deduction, tabular and graphical methods, generalization and implementation of results.

The scientific novelty of the results is to deepen the theoretical and practical foundations of the formation and use of financial performance of the enterprise. In the course of the study the following scientific results were obtained, which are characterized by scientific novelty

– the conceptual and categorical apparatus of the theory of accounting and analysis was improved by clarifying the concept of "financial results";

- the economic role of profit is revealed to improve the legal regulation of financial results accounting;
- the economic essence of loss is determined to increase the level of information support of business entities in the context of financial results management through their correct understanding;
- systematized and proposed a structural and logical scheme for the formation of financial results of the enterprise;
- the classification of income recognition by sources of their receipt was clarified;
- based on the mechanism of deterministic factor analysis, its schematic generalization is given;
- the elements of the order on the accounting policy of the trading enterprise in the context of the organizational, methodological component and in the context of the organization of taxation were improved;
- the directions of actions to improve the overall financial position of the enterprise, based on the analysis of indicators of the financial condition of the enterprise, are determined.

The obtained results of the study are aimed at improving the reliability, efficiency and analytical accounting of financial results of the enterprise. The results of the study can be implemented in the formation of further strategic directions for the development of accounting and analysis of financial performance of the enterprise. The practical application of the proposed proposals will ensure an adequate reflection of accounting operations and analysis of the financial performance of the enterprise, which in turn will lead to an increase in the profitability of the enterprise.

ЗМІСТ

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ	
РЕФЕРАТ	
SUMMARY	
СКОРОЧЕННЯ ТА УМОВНІ ПОЗНАКИ	
ВСТУП.....	11
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	
1.1 Економічний зміст, класифікація та порядок формування фінансових результатів підприємства	17
1.2 Методика обліку фінансових результатів підприємства та їх відображення в фінансовій звітності	26
1.3 Методично-прикладні аспекти аналізу фінансових результатів та показників рентабельності підприємства	35
РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ»	
2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства.....	48
2.2 Синтетичний та аналітичний облік фінансових результатів підприємства.....	56
2.3 Напрями удосконалення обліку фінансових результатів підприємства в сучасних умовах господарювання.....	67
РОЗДІЛ 3 АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ»	
3.1 Структурно-динамічний аналіз фінансових результатів підприємства.....	76

3.2 Факторний аналіз прибутку та показників рентабельності діяльності підприємства	84
3.3 Перспективи зростання фінансових результатів діяльності підприємства	92
ВИСНОВКИ.....	101
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ.....	105
ДОДАТОК А Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» за 2019 р.....	113
ДОДАТОК Б Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» за 2020 р.....	115
ДОДАТОК В Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» за 2021 р.....	117
ДОДАТОК Д Наказ «Про організацію бухгалтерського обліку та облікової політики підприємства» на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ».....	119

СКОРОЧЕННЯ ТА УМОВНІ ПОЗНАКИ

буд. – будинок;

БМР – Бердянська міська рада

ВАТ – відкрите акціонерне товариство;

грн. – гривень;

ЄДРПОУ – Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України;

КНП – комунальне некомерційне підприємство;

КУ – комунальна установа;

ПКУ – Податковий кодекс України;

ОЗ – основні засоби;

обл. – область;

п. – пункт;

ПНВФ – Приватна науково-виробнича фірма

П(С)БО – Положення (стандарт) бухгалтерського обліку;

р. – рік

рис. – рисунок;

с. – село

ст. – стаття;

стор. – сторінок;

у т.ч. – у тому числі;

табл. – таблиця;

ТМЦ – товарно-матеріальні цінності;

ТЗВ – транспортно-заготівельні витрати;

ТОВ – Товариство з обмеженою відповідальністю;

ТМО – територіальне медичне об'єднання;

тис. – тисяча;

ФІФО – first in first out;

шт. – штука.

ВСТУП

Бажаним кінцевим результатом підприємницької діяльності будь-якого підприємства виступає отримання позитивного фінансового результату та стабільного фінансового стану підприємства. Саме фінансові результати діяльності підприємства виступають основоположним показником ефективності діяльності суб'єкта господарювання, забезпечують подальший розвиток та, можливе, розширення його діяльності, загалом, забезпечують вигідне місце у конкурентному середовищі відповідної економічної ніші.

Слід також зазначити, що в умовах сучасної ринкової економіки діяльність суб'єктів господарювання вимагає постійної перевірки та оцінки фінансових явищ, які можуть змінюватися під впливом, як зовнішніх, так і внутрішніх чинників. Однією з умов ефективної діяльності підприємства виступає вміння швидкого реагування на поточні зміни, яке можливо втілити за допомогою проведення аналізу фінансового стану та фінансових результатів діяльності підприємства, у разі необхідності, удосконалення механізму його проведення та якісному обґрунтуванні його результатів.

Тож, питання підвищення прибутковості, які прямо залежать від обліку та аналізу фінансових результатів діяльності підприємства, набувають особливої актуальності в сучасний період економічних перетворень.

Дослідженню теоретичного аспекту обліку та аналізу фінансових результатів діяльності підприємства присвячено ряд робіт як вітчизняних, так і зарубіжних вчених. Значний внесок у дослідженні даного питання було здійснено такими вченими-економістами: Аверіною М. Ю. [1], Андросовою О. Ф. [2], Безбородовою Т. В. [4], Брик С. В., Мадус Е. А. [6], Букало Н. [7], Веригою Ю. А., Куликом В. А., Ночовною Ю. О., Іванюком С. Ю. [10], Дейнекою О. В., Остапенко О. А. [15], Загородною О. М. [16], Іщенко Н. А. [19], Кривицькою О. Р. [22], Кучеренко Т. Є. [24], Лондарем С. Л., Тимошенко О. В. [26], Лук'яною В. В.,

Лабунцем О. О. [27], Лучко М. Р., Жукевичем С. М., Фаріоном А. І. [28], Назаренко О. В. [33], Нордом Г. Л., Куслій В. О. [34], Петровичем Й. М., Прокопишин-Рашкевичем Л. М. [37], Рзаєвою Т. Г. [56], Стаднюком Т. [59], Тесаком О. В. [60], Тесленко Т. І. [61], Akhmetshin E. M., Amirova E. F., Osadchy E. A. [69], Gabrusewicz W. [70], Grzenkowicz N., Kowalczyk J., Kusak A., Podgórski Z. [71], Kuciński A. [72], Klepczarek E. [73], Comporek M. [74], Wilczyński R. [75] та ін.

Удосконалення бухгалтерського обліку, застосування більш ефективної методики проведення аналізу фінансових результатів діяльності підприємства на сьогодні залишається одним з найактуальніших питань, бо є прямим показником ефективної діяльності суб'єкта господарювання і його постійного розвитку.

Недостатня розробка теоретичних і методичних питань обліку та аналізу фінансових результатів діяльності підприємства, а також науково-теоретична і практична значимість вказаних проблем зумовили вибір теми магістерської роботи.

Метою теоретичне обґрунтуванні та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення організаційних та методичних засад обліку та аналізу фінансових результатів, підвищення їх оперативності, аналітичності, орієнтації на прийняття управлінських рішень на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ»

Для досягнення поставленої мети в роботі визначені і вирішувалися такі завдання:

- дослідити економічну сутність поняття «фінансові результати» діяльності підприємства як об'єкта обліку та аналізу;
- визначити методичні підходи щодо обліку та аналізу фінансових результатів діяльності та показників рентабельності підприємства;
- вивчити стан нормативно-правового та інформаційного забезпечення обліку та аналізу фінансових результатів діяльності підприємства;
- критично проаналізувати організацію та методику обліку фінансових результатів на підприємстві, виявити недоліки, встановити причини та

розробити пропозиції, спрямовані на їх усунення;

– розглянути динамічні зміни основних фінансово-економічних показників діяльності підприємства;

– виконати аналіз складу та структури фінансових результатів діяльності підприємства;

– провести факторний аналіз прибутку та показників рентабельності підприємства;

– оцінити фінансові результати діяльності підприємства та встановити їх залежність з фінансовим станом підприємства;

– визначити напрями зростання фінансових результатів діяльності підприємства у розрізі майбутніх перспектив до збільшення досліджуваного показника.

Об'єктом дослідження є процес формування фінансових результатів на підприємствах оптової торгівлі України.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів обліку та аналізу фінансових результатів діяльності підприємства в умовах ринкової економіки.

Теоретико-методичною базою дослідження є праці вітчизняних і зарубіжних вчених щодо обліково-аналітичних підходів до фінансових результатів підприємства та закони та інші правові акти України, що регулюють облік та аналіз фінансових результатів підприємства.

У кваліфікаційній роботі використано сукупність загальнонаукових і спеціальних методів пізнання соціально-економічних процесів і явищ, а саме: історичний та логічний аналіз при розгляді теоретичних основ і тенденцій розвитку обліку та аналізу фінансових результатів; теоретичного узагальнення при розкритті природи поняття економічної категорії «фінансовий результат», абстрактно-логічний метод при дослідженні класифікації фінансових результатів діяльності, конкретизації й моделювання при вдосконаленні організаційних та методичних положень обліку фінансових результатів, аналізу і синтезу (дослідження методики обліку фінансових результатів

діяльності підприємства), методи економічного аналізу при дослідженні динаміки та структури доходів, витрат й фінансових результатів діяльності, оцінки рентабельності, порівняння при зіставленні даних у динаміці, метод абстрагування при визначенні основних підходів економічного аналізу фінансових результатів діяльності, методи індукції та дедукції під час вивчення етапів процесу обліку та аналізу фінансових результатів діяльності підприємства, табличний та графічний метод при наочному зображенні результатів проведеного дослідження, узагальнення і реалізації результатів при формуванні висновків та пропозицій.

Під час виконання дослідження використано загальнонаукові методи дослідження: аналізу і синтезу, порівняння, історичного спостереження, методи індукції та дедукції, термінологічного аналізу, теоретичного узагальнення, економічного аналізу, табличного та графічного, узагальнення, методи причинно-наслідкового зв'язку, системний підхід до вивчення економічних явищ і процесів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у поглибленні теоретичних і практичних засад формування та використання фінансових результатів діяльності підприємства. У процесі дослідження отримано такі наукові результати, яким притаманна наукова новизна:

- удосконалено понятійно-категоріальний апарат теорії бухгалтерського обліку та аналізу шляхом уточнення поняття «фінансові результати»;
- розкрито економічну роль прибутку для вдосконалення нормативно-правового регулювання обліку фінансових результатів;
- визначено економічну сутність збитку для підвищення рівня інформаційного забезпечення суб'єктів господарювання у розрізі управління фінансовими результатами через їх правильне розуміння;
- систематизовано та запропоновано структурно-логічну схему формування фінансових результатів діяльності підприємства;
- уточнено класифікацію визнання доходів за джерелами їх отримання;
- на основі механізму проведення детермінованого факторного аналізу,

наведено його схематичне узагальнення;

– удосконалено елементи наказу про облікову політику торговельного підприємства, у розрізі організаційної, методичної складової та у розрізі організації оподаткування;

– визначено напрями дій щодо покращення загального фінансового становища підприємства, на підставі аналізу показників фінансового стану діяльності підприємства.

Теоретичною та методичною основою дослідження виступають національні законодавчі та нормативні документи з питань бухгалтерського обліку та аналізу фінансових результатів діяльності підприємства; наукові публікації вітчизняних і зарубіжних учених, матеріали конференцій, періодичних видань; дані мережі Інтернет; звітність та внутрішні документи підприємства; власні напрацювання автора.

Отримані результати дослідження спрямовані на підвищення достовірності, оперативності та аналітичності обліку фінансових результатів діяльності підприємства. Результати дослідження можуть бути впровадженні під час формування подальших стратегічних напрямків розвитку бухгалтерського обліку та аналізу фінансових результатів діяльності підприємства. Застосування на практиці запропонованих пропозицій дозволить забезпечити адекватне відображення операцій з обліку та аналізу фінансових результатів діяльності торговельного підприємства, що, у свою чергу, призведе до підвищення обсягів прибутковості підприємства.

Основні результати дослідження, що викладені в кваліфікаційній роботі, пройшли апробацію шляхом обговорення на V Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми економіки, фінансів, обліку та права в XXI столітті» (15 квітня 2022 р., Полтава); VII Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні проблеми економіки, обліку, фінансів і права» (29 квітня 2022 р., Полтава); IX Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми економіки, обліку, управління і права в сучасних умовах» (22 липня 2022 р., Полтава).

Крім того питанням обліку та аналізу фінансових результатів діяльності підприємства викладено в наукових статтях «Аналіз фінансового стану та фінансових результатів як інструмент оцінки ефективності діяльності підприємства» (електронний журнал – Економіка суспільство, № 43, 2022 р.); «Вплив облікової політики на фінансовий стан і фінансові результати діяльності підприємства» (збірник наукових праць – Фінансові стратегії інноваційного розвитку економіки, Випуск 2 (54), 2022 р.).

Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, переліку посилань і додатків. Основний зміст викладено на 112 сторінках друкованого тексту.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄСТВА

1.1 Економічний зміст, класифікація та порядок формування фінансових результатів підприємства

У час економічного розвитку країни самостійні суб'єкти господарювання змушені приділяти ще більше уваги результативності своєї діяльності. Даний аспект має своє відображення у фінансово-економічних показниках діяльності підприємства, які дають змогу отримати якісну оцінку фінансового становища суб'єкта господарювання, загальне розуміння його економічного потенціалу. Ознакою їхнього прояву виступає отримання позитивного значення фінансових результатів, які займають центральне місце в системі управління господарської діяльності підприємства, є показником – більшості аспектів обліково-аналітичної діяльності, завершенням циклу його діяльності та необхідною умовою для можливості здійснення наступного.

Питання об'єктивного та правильного трактування поняття «фінансових результатів» завжди було та залишається незмінно-важливою темою наукових дискусій та досліджень як науковців, так і фахівців-практиків всієї економічної сфери, не обмежуючись вченнями у розрізі бухгалтерського обліку.

Наразі, серед фахівців багатьох галузей не існує однозначної думки щодо визначення даного поняття, навпаки спостерігаємо певні суперечності та протиріччя. Хоча існує можливість виокремити деякі ознаки, базуючись на яких, формуються групи вчених з подібними думками у аспекті визначення сутності поняття «фінансові результати».

Для наочного визначення його економічного змісту звертаємо свою увагу на наукові праці вчених, дослідження яких стосуються питання трактування

категорії фінансових результатів. Розкриття сутності економічної дефініції «фінансовий результат» та його основні значення наведені у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Визначення економічної дефініції «фінансовий результат» різними науковцями

Автори	Сутність економічної дефініції «фінансовий результат»
Бутинець Ф.Ф.	«Ключовими елементами в процесі визначення фінансових результатів діяльності підприємства є доходи і витрати» [8]
Загородній А.Г., Вознюк Г.Л.	«Різниця між доходами та витратами підприємства чи його окремого підрозділу за певний час. Приріст чи зменшення вартості власного капіталу підприємства внаслідок діяльності у звітному періоді» [17]
Мочерний А. Д.	«Грошова форма підсумків господарської діяльності організації або її підрозділів, виражена в прибутках або збитках» [32]
Опарін В. М.	«Зіставлення регламентованих податковим законодавством доходів і витрат. Перевищення доходів над витратами становить прибуток, зворотне явище характеризує збиток» [35]
Сопко В.В., Завгородній В.П.	«Оскільки фінансовий результат – прибутки або збитки – є арифметичним результатом порівняння доходів із затратами, організація обліку фінансового результату залежить від конкретних умов двох попередніх об'єктів організації: доходів та затрат» [58]
Ткаченко Н. М.	«Доходи діяльності підприємства за вирахуванням витрат діяльності» [63]
Пушкар М. С.	«Прибуток або збиток, отриманий в результаті господарської діяльності» [55]
Худолій Л. М.	«Зіставлення доходів і витрат, регламентованих податковим законодавством» [65]
Чебанова М. С., Василенко Ю. А.	«Прибуток або збиток, одержаний від діяльності підприємства» [67]

На основі наведених вище трактувань, пропонуємо узагальнити дефініцію «фінансові результати» визначивши їх як – результат господарської діяльності підприємства за звітний період, який формується шляхом визначення різниці доходів та відповідних витрат діяльності підприємства та виражається у абсолютних показниках прибутку або збитку.

Також, проаналізувавши вищенаведені визначення, можемо виокремити тотожні думки науковців, щодо формування змісту поняття «фінансовий результат», яке обумовлене співставленням категорій «прибуток» і «збиток». При цьому використовується метод порівняння, який передбачує застосування принципу нарахування і відповідності.

Дані категорії по своїй суті є протилежними за змістом, але мають єдиний порядок формування, який виражається у співставленні доходів і витрат господарюючого суб'єкту. Результатом подібного співставлення є зміни у власному капіталі, у разі отримання прибутку – зростання його величини, у разі збитку – зменшення.

Доцільним буде розгляд досліджуваного поняття ще й з точки зору законодавчого аспекту. Під час вивчення нормативно-правових актів, було виявлено: відсутність чіткого трактування терміну «фінансові результати»; наявність лише поняття «прибутку» та «збитку». У податковому законодавстві спостерігаємо відсутність розмежування дефініції «фінансові результати» та «прибуток», загалом чіткого трактування даних понять.

Визначення наявного трактування поняття «прибутку» та «збитку» відповідно до нормативно-правових актів спостерігаємо у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 – Визначення поняття «прибуток» і «збиток» відповідно до нормативно-правових актів

Нормативно-правовий акт	Визначення
Господарський кодекс України	«Прибуток – є показником фінансових результатів його господарської діяльності, що визначається шляхом зменшення суми валового доходу суб'єкта господарювання за певний період на суму валових витрат та суму амортизаційних відрахувань» [12]
	«Збиток – витрати, зроблені управленою стороною, втрата або пошкодження її майна, а також не одержані нею доходи, які управлена сторона одержала б у разі належного виконання зобов'язання або додержання правил здійснення господарської діяльності другою стороною» [12]
Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку	«Прибуток – визначається як сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати» [39]
	«Збиток – перевищення суми витрат над сумою доходів, для отримання яких здійснені ці витрати» [39]
Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку	«Прибуток – залишкова сума після вирахування витрат (що включає коригування збереження капіталу в разі необхідності) з доходу, а також як будь-яку величину, що перевищує суму, необхідну для збереження капіталу на початок періоду» [30]
	«Збиток – зменшення економічних вигод, що за своєю суттю не відрізняється від інших витрат» [30]

Розглянемо дані поняття окремо одне від одного для більш глибокого розуміння їхньої сутності. Наразі, поняття «прибутку» виступає однією з найскладніших економічних категорій, після «фінансових результатів». Теорія прибутку до сих пір відзначається суперечливим сприйняттям, цей факт має пряме відображення на методології його обліку.

Визначимо сутність поняття «прибуток», розглянувши окремі статті форми № 2 «Звіт про фінансові результати» за допомогою рисунку 1.1.

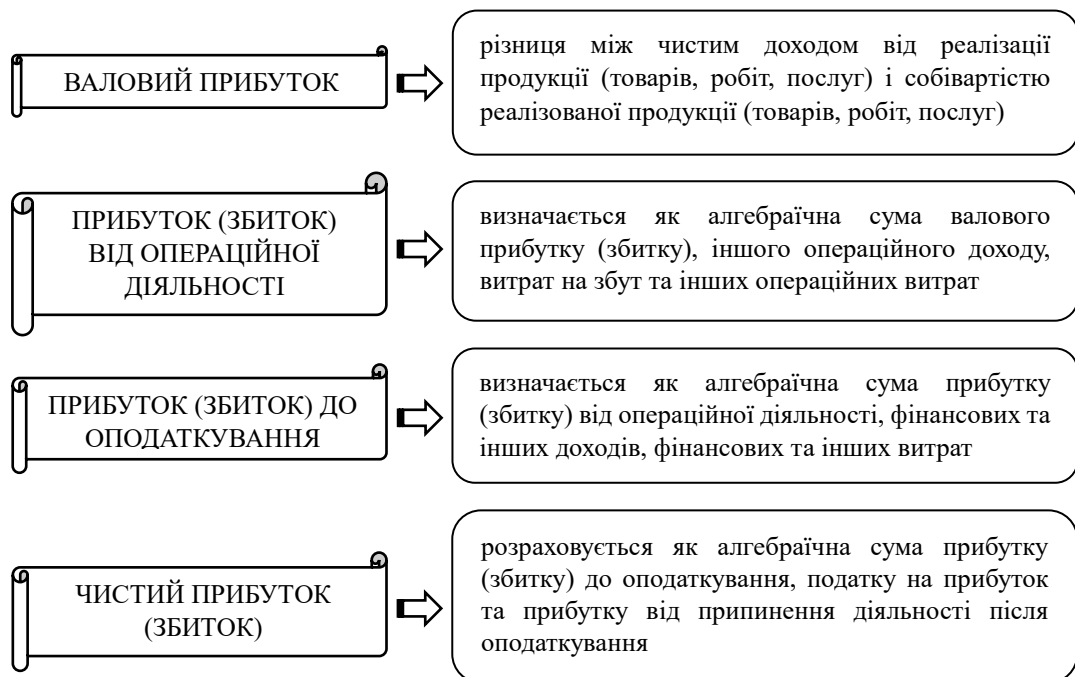

Рисунок 1.1 – Сутність поняття «прибуток» відповідно статей Звіту про фінансові результати (Ф. №2) [39]

Базуючись на перелічених визначеннях, можемо сформулювати економічну роль прибутку:

- виступає одним з критеріїв, завдяки яким відбувається оцінка ефективності діяльності підприємства;
- слугує запобіжним механізмом при загрозі банкрутства;
- є основоположною метою діяльності суб'єкту господарювання;

- виступає ключовим джерелом формування фінансового забезпечення підприємства;
- слугує провідним джерелом формування заохочувального фонду підприємства;
- в масштабному сприйнятті, створює передумови до економічного піднесення суспільства.

Приводимо перелік економічних ознак за якими відбувається класифікація прибутку та його структурних елементів у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 – Класифікація прибутку та його структурні елементи

Класифікаційна ознака	Складові
По видах господарської діяльності	– прибуток від основної операційної діяльності; – прибуток від інвестиційної діяльності; – прибуток від фінансової діяльності.
По складу елементів, що включаються	– маржинальний (валовий) прибуток; – загальний фінансовий результат звітного періоду; – прибуток до оподаткування; – чистий прибуток.
Залежно від характеру діяльності підприємства	– прибуток від звичайної діяльності; – прибуток надзвичайних ситуацій.
По характеру оподаткування	– оподаткований податком прибуток відповідно до податкового законодавства; – неоподатковуваний прибуток відповідно до податкового законодавства.
По ступеню обліку інфляційного чинника	– номінальний прибуток; – реальний прибуток, скоректований на темп інфляції в звітному періоді.
По економічному змісту	– бухгалтерський прибуток; – економічний прибуток.
По характеру використання	– капіталізований прибуток; – споживаний прибуток.

Дослідження класифікаційного переліку ознак прибутку виступає актуальним питанням, адже від якості та повноти його зіставлення, залежать подальші кроки щодо організації ефективної системи бухгалтерського обліку підприємства.

Що стосується визначення поняття «збитку», його економічна сутність полягає у:

– перевищення виробничих витрат над отримуваним доходом від визначеного виду діяльності;

– перевищення перенесеної вартості, створюваного продукту, над вартістю необхідною для забезпечення виробництва нового продукту;

– перевищення альтернативних факторних витрат над виручкою від продажу продукції;

– отриманні негативної різниці доходів і витрат, тобто втрат в результаті певного виду діяльності;

– перевитратах основних факторів виробництва, які не має змоги покрити за рахунок отриманого доходу.

Доцільно розглянути класифікаційні ознаки збитків та їх основні складові, які наведені у таблиці 1.4.

Таблиця 1.4 – Класифікація збитків та джерела їх відшкодування [23]

Класифікаційна ознака	Складові
За змістом збитків	<ul style="list-style-type: none"> – втрачена вигода; – матеріальні втрати; – непродуктивні втрати.
За причинами виникнення	<ul style="list-style-type: none"> – невиконання договірних поставок за обсягами; – невиконання договірних зобов'язань за строками; – невиконання строків впровадження нової техніки; – невиконання норм, нормативів, лімітів; – втрати, крадіжки, порчі; – брак та його виправлення; – аварійні та позапланові ремонти; – анулювання замовлень; – понаднормові роботи; – простої робітників; – простій обладнання.
За джерелами відшкодування	<ul style="list-style-type: none"> – прибуток; – заробітна плата; – собівартість; – фонд споживання.
За методами визначення	<ul style="list-style-type: none"> – штрафні санкції; – прямий розрахунок; – дані обліку.

Представлений вище перелік класифікаційних ознак не є вичерпним та в повній мірі не відображає можливе різноманіття видів збитку, яке

застосовується як в теоретичному обігу, так і в підприємницькій діяльності.

Слід також зазначити, щодо наявності поняття «нульового» фінансового результату, який виражається у рівному співвідношенні доходів і витрат, тобто відсутності прибутку або збитку, беззбитковості.

Розглянемо загальну класифікацію відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Згідно із зазначеним національним положенням фінансові результати класифікуються наступним чином:

- фінансові результати операційної діяльності;
- фінансові результати інвестиційної діяльності;
- фінансові результати фінансової діяльності;
- фінансові результати надзвичайних подій [39].

Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» вищезазначені види діяльності визначаються наступним чином (рис. 1.2).

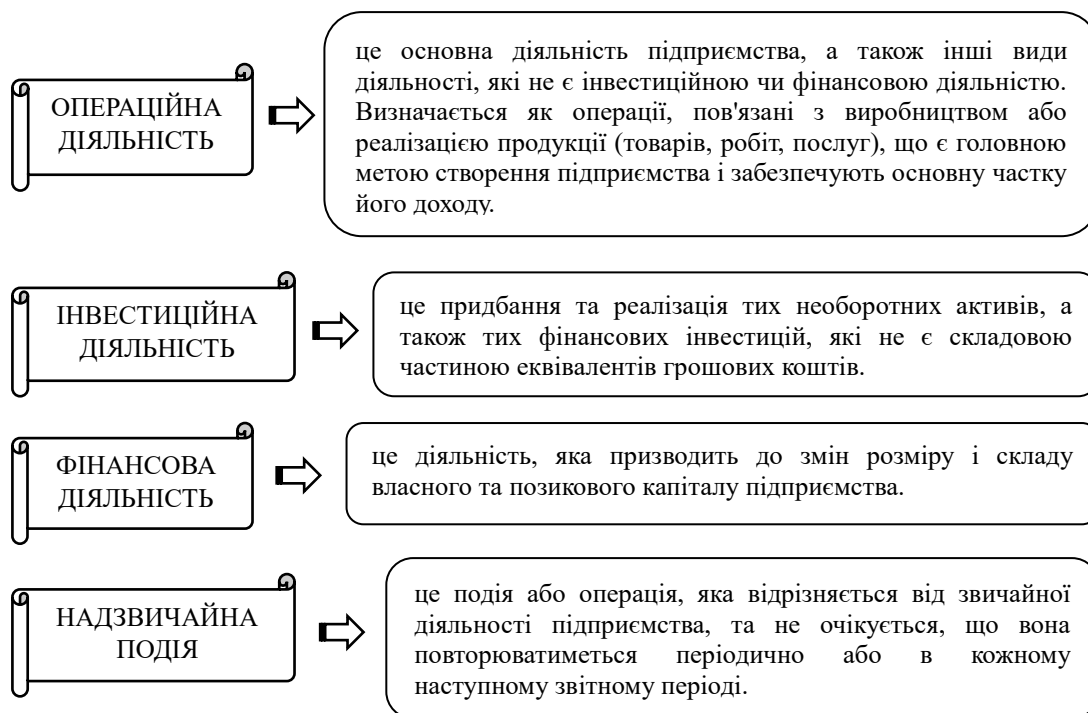

Рисунок 1.2 – Види діяльності підприємства відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [39]

Спираючись на зазначенні у нормативно-правових актах данні, щодо видів діяльності підприємства, та відповідну класифікацію, яка розкриває основні аспекти наведених визначень, можемо виокремити ґрунтовні ознаки для подальшого формування узагальненої класифікації фінансових результатів як об'єктів обліку, яка сприятиме підвищенню якості інформаційно-аналітичного забезпечення підприємства (табл. 1.5).

Таблиця 1.5 – Класифікація фінансових результатів як об'єктів обліку [38-42]

Класифікаційна ознака	Основні види фінансових результатів
1	2
За однорідністю господарських операцій підприємства	<ol style="list-style-type: none"> 1. Прибуток/збиток від операційної діяльності: <ol style="list-style-type: none"> 1.1 прибуток/збиток від основної діяльності 1.2 прибуток/збиток від іншої операційної діяльності 2. Прибуток/збиток від іншої діяльності: <ol style="list-style-type: none"> 2.1 прибуток/збиток від інвестиційної діяльності 2.2 прибуток/збиток від фінансової діяльності 3. Прибуток/збиток від надзвичайної діяльності 4. Відстрочений податок на прибуток
За показниками фінансової звітності	<ol style="list-style-type: none"> 1. Валовий прибуток/збиток 2. Фінансові результати від операційної діяльності (прибуток/збиток) 3. Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування (прибуток/збиток) 4. Фінансові результати від звичайної діяльності (прибуток/збиток) 5. Поточний податок на прибуток. 6. Відстрочені податкові активи. 7. Відстрочені податкові зобов'язання. 8. Чистий прибуток/збиток.
За звітним періодом формування показників	<ol style="list-style-type: none"> 1. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) попередніх звітних періодів. 2. Чистий прибуток/збиток звітного періоду. 3. Доходи і витрати майбутніх періодів.
За розподілом прибутку у звітному періоді	<ol style="list-style-type: none"> 1. Капіталізований прибуток. 2. Прибуток, вилучений з обороту.
За елементами, які регулюють розмір кінцевого фінансового результату	<ol style="list-style-type: none"> 1. Доходи майбутніх періодів. 2. Витрати майбутніх періодів. 3. Забезпечення і резерви. 4. Відстрочені податкові активи. 5. Відстрочені податкові зобов'язання.
За способами розкриття додаткової інформації	<ol style="list-style-type: none"> 1. Прибуток/збиток як результат подій після дати балансу. 2. Умовний прибуток/збиток. 3. Чистий прибуток/збиток на одну акцію.
За елементами, які встановлюють взаємозв'язок між бухгалтерським та податковим обліком	<ol style="list-style-type: none"> 1. Об'єкт оподаткування від усіх видів діяльності (прибуток/збиток) 2. Витрати (дохід) з податку на прибуток. 3. Поточний податок на прибуток. 4. Відстрочені податкові активи. 5. Відстрочені податкові зобов'язання.

Дана узагальнена класифікація дає перевагу у формуванні інформаційного забезпечення, щодо фінансових результатів діяльності підприємства, та сприяє забезпеченню доцільного функціонування економічного відділу, веденню аналітичного прогнозування та прийняттю управлінських рішень.

Пропонуємо до розгляду структурно-логічну схему формування фінансових результатів підприємства представлена на рис. 1.3.

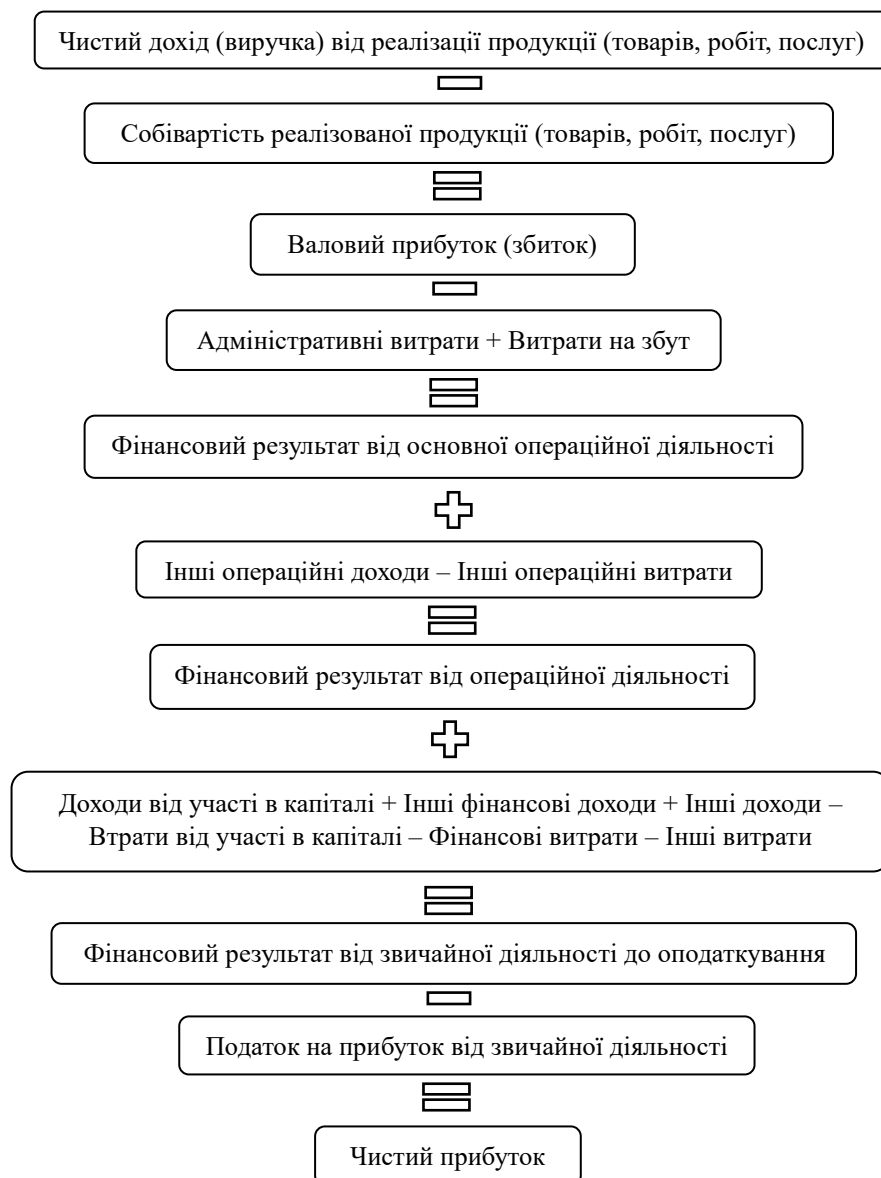

Рисунок 1.3 – Модель формування фінансових результатів
(розроблено автором)

Відповідно, зазначаємо, що формування фінансових результатів підприємства відбувається поетапно, залежить від широкого спектру факторів, які мають прямий вплив на систему аналітично-облікової та фінансово-господарської діяльності підприємства. При цьому, варто зауважити щодо факту недоцільності градації впливу та важливості, наведених факторів, адже будь-який з них може стати причиною як додаткової прибутковості підприємства, так і навпаки – збитковості.

1.2 Методика обліку фінансових результатів підприємства та їх відображення в фінансовій звітності

Бажаним кінцевим результатом підприємницької діяльності будь-якого суб'єкта господарювання виступає отримання позитивного фінансового результату та стабільного фінансового стану підприємства [50]. Саме розмір фінансових результатів діяльності підприємства визначає його подальший економічний розвиток, можливість розширення обсягів реалізації та впровадження передових технологій [45].

Організація бухгалтерського обліку фінансових результатів, відіграє важливу роль у господарській діяльності підприємства, маючи безпосереднє відношення до процесу укладання фінансових рішень.

Слід зазначити, що даний аспект господарської діяльності відбувається поетапно, передбачаючи організаційну, методичну та технічну частину. Практичне втілення зазначених складових відбувається шляхом складання якісної облікової політики, яка слугує інформаційною базою для прийняття об'єктивних та вірних управлінських рішень.

Загалом, можемо визначити основні складники організації бухгалтерського обліку фінансових результатів (рис. 1.4).

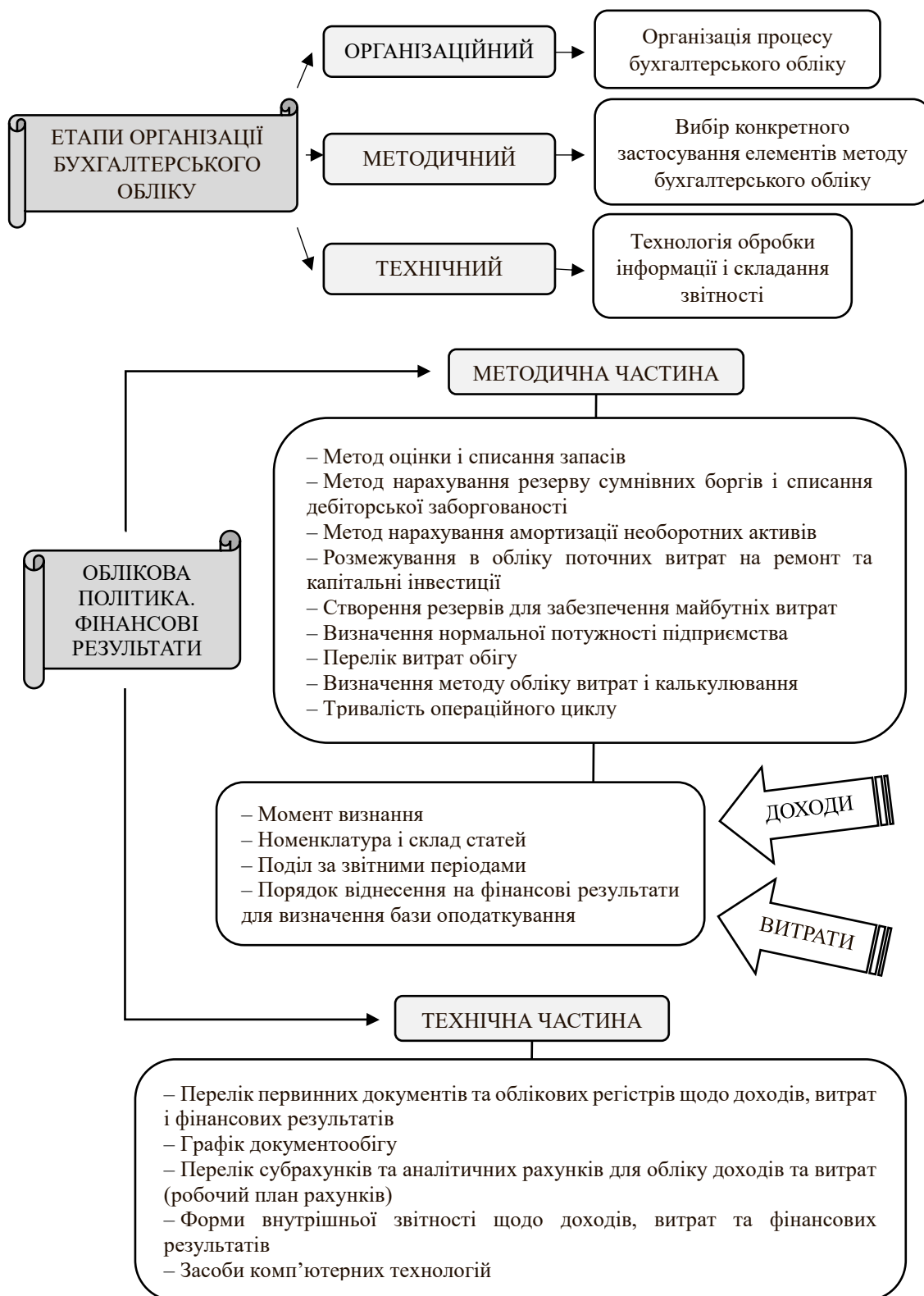

Рисунок 1.4 – Основні складники організації бухгалтерського обліку фінансових результатів [61]

З наведеного переліку видно, що облікова політика наразі виступає певним інструментом управління діяльності господарюючого суб'єкту, опосередковано впливає на фінансове та податкове планування, підвищує рівень оперативності та ефективності прийняття управлінських рішень.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні «облікова політика – це набір методів, принципів і процедур, що використовуються компанією для складання та подання фінансової звітності. Визначенні компанією правила оцінки статей звітності прописані у розпорядчому документі про облікову політику» [48].

Складаючи облікову політику підприємства, керівництво повинно, у першу чергу, зважати на особливості власної сфери діяльності, та враховувати основоположні завдання даного спрямування, а саме:

- покращенні та стабілізації фінансового становища суб'єкта господарювання;
- обґрунтованому скороченню розміру економічних витрат діяльності;
- ефективному використанню власних ресурсів;
- підвищенню продуктивності праці співробітників та ін. [49].

Загалом, використання різних принципів, методів і процедур в обліковій політиці дозволяє змінювати ті, чи інші аспекти фінансового результату підприємства, тож доцільним буде розглянути методичний аспект даного питання. Зважаючи на важливість впливу обраних управлінським персоналом підприємства елементів облікової політики на кінцеві фінансові результати та аналітичні показники фінансової звітності, пропонуємо наведену класифікацію елементів облікової політики за трьома ознаками:

1. які не впливають на фінансовий результат і аналітичні показники звітності;
2. за якими неможливо дійти висновку, щодо наявності або відсутності впливу та рівня його оцінки;
3. з вірогідним впливом на фінансовий результат і аналітичні показники звітності. У даній категорії можемо виділити під класифікацію та поділити

досліджувані елементи на: період впливу яких становить більше одного року, що відноситься до довготривалих та терміном впливу менше року, що відповідно відноситься до короткотривалих.

Нижче наводимо схематичне представлення (рис. 1.5), відображення елементів облікової політики відносно ступеню суттєвості впливу на фінансові результати і аналітичні показники фінансової звітності.

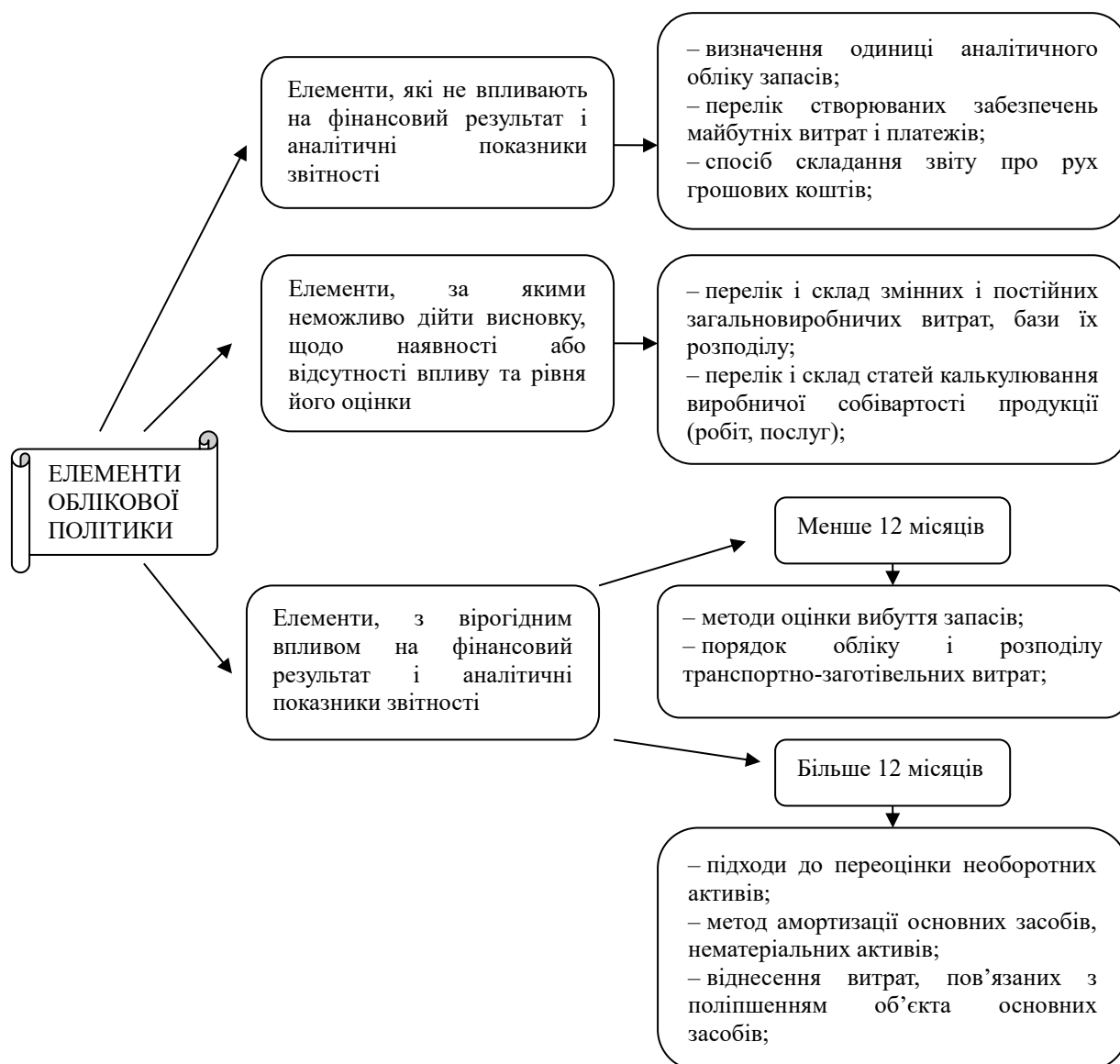

Рисунок 1.5 – Класифікація елементів облікової політики за ступенем впливу на фінансові результати і аналітичні показники фінансової звітності

Для наочного представлення, наводимо також перелік елементів облікової політики, що мають найбільший вплив на фінансові результати та аналітичні показники фінансової звітності підприємства (рис. 1.6).

Рисунок 1.6 – Елементи облікової політики, що найбільше впливають на фінансові результати та аналітичні показники [50]

Розглянуті елементи облікової політики підприємства, перелік який, у свою чергу, є невичерпним, мають дійсний вплив на показники фінансового стану та фінансових результатів діяльності підприємства, що доводить важливість складання оптимально-підібраної, для кожного окремого підприємства, моделі облікової політики, яка дає змогу суб'єктам господарювання мати у своєму розпорядженні широкий спектр альтернативних інструментів впливу для подання фінансової звітності. Належне їх застосування, дозволяє налагодити ведення бухгалтерського обліку на підприємстві; оптимізувати процес оподаткування прибутку, уникаючи непереконливого завищення або заниження даних щодо прибутковості суб'єкта господарювання, для подальшого використання цих показників, як

бази розрахунку податку на прибуток; використовувати чітку та якісну інформацію щодо фінансових показників діяльності підприємства [50].

Тобто, методичний аспект облікової політики підприємства, виступає нічим іншим, як засобом законного способу коригування можливих фінансових результатів діяльності підприємства, відповідно оподатковуваного прибутку.

Також визначаємо важливість аспекту дослідження методологічних засад визнання та обліку доходів й витрат підприємства. Дані методологічні підходи прямо впливають на організацію бухгалтерського обліку та подальше відображення фінансових результатів у фінансовій звітності підприємства. Їх регулювання відбувається згідно з вимогами НП(С)БО 15 «Дохід» і НП(С)БО 16 «Витрати».

Відповідно до НП(С)БО 15 «Дохід» зазначимо необхідну для організації бухгалтерського обліку класифікацію визнаних доходів, яка відбувається за групами наведеними на рисунку 1.7.

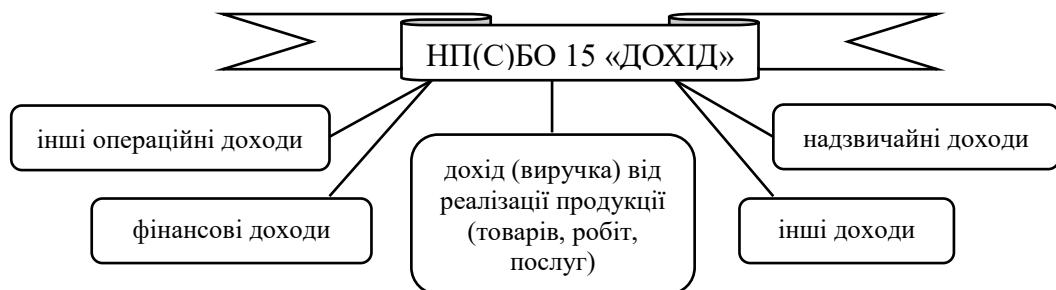

Рисунок 1.7 – Класифікаційні групи визнаних доходів відповідно до НП(С)БО 15 «Дохід» [40]

Далі в досліджуваному стандарті вказується, що наведена класифікація встановлена відповідно до НП(С)БО 3 «Звіт про фінансові результати (зазначаємо, що даний стандарт втратив свою чинність з введенням НПСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»). Проте, вважаємо доцільним розгляд його змісту, адже, у зазначеному положенні, представлена

класифікація визнаних доходів має відмінності від класифікації наведеній у НП(С)БО 15 «Дохід» (рис. 1.8).

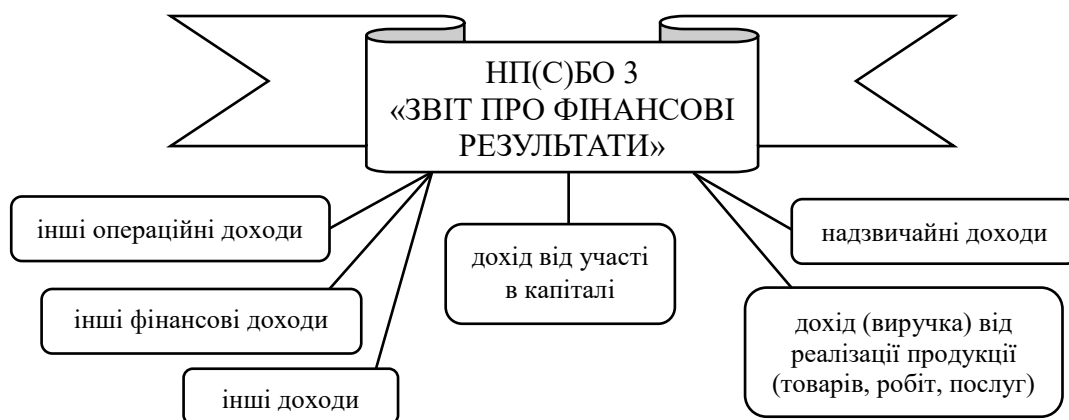

Рисунок 1.8 – Класифікаційні групи визнаних доходів відповідно до НП(С)БО 3 «Звіт про фінансові результати»

Тобто, зазначена у НП(С)БО 15 «Дохід» та НП(С)БО 3 «Звіт про фінансові результати» класифікація визнаних доходів за групами не збігається. Пропонуємо уточнену класифікацію, яка по своїй суті відповідає підходу визнання доходів відповідно до проаналізованих стандартів, обіймає економічні особливості господарських операцій підприємства, звертаючи увагу на джерела отримання доходу (рис. 1.9).

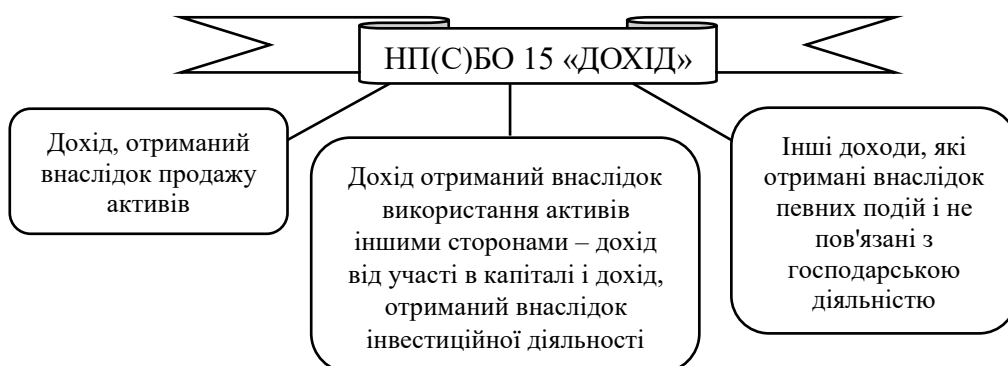

Рисунок 1.9 – Класифікація доходу за джерелами отримання (розроблено автором)

Що стосується методологічних засад формування витрат підприємства та розкриття інформації даної ділянки, то відповідно до П(С)БО 16 «Витрати» зазначимо необхідну для організації бухгалтерського обліку класифікацію витрат за основними ознаками у таблиці 1.6.

Таблиця 1.6 – Класифікація витрат підприємства за основними ознаками відповідно до П(С)БО 16 «Витрати» [41]

Класифікаційна ознака	Складові
Собівартість реалізованих товарів	– визначається за П(С)БО 9 «Запаси»
Собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг)	– виробнича собівартість продукції (робіт, послуг), яка була реалізована протягом звітного періоду: – прямі матеріальні витрати; – прямі витрати на оплату праці; – інші прямі витрати; – змінні загальновиробничі та постійні розподілені загальновиробничі витрати; – нерозподілені постійні загальновиробничі витрати; – наднормативні виробничі витрати.
Витрати, пов'язані з операційною діяльністю, які не включаються до собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	– адміністративні витрати; – витрати на збут; – інші операційні витрати.
Витрати операційної діяльності за економічними елементами	– матеріальні затрати; – витрати на оплату праці; – відрахування на соціальні заходи; – амортизація; – інші операційні витрати.
Фінансові витрати	– витрати на проценти; – інші витрати підприємства, пов'язані із запозиченнями (крім фінансових витрат, які включаються до собівартості кваліфікаційних активів відповідно до П(С)БО 31 «Фінансові витрати»).
Втрати від участі в капіталі	– збитки від інвестицій в асоційовані, дочірні або спільні підприємства, які обліковуються методом участі в капіталі.
Інші витрати	– витрати, які виникають під час діяльності (крім фінансових витрат), але не пов'язані безпосередньо з виробництвом та/або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг).
Податки на прибуток	– визнаються витратами згідно з П(С)БО 17 «Податок на прибуток»

Зазначені у П(С)БО 16 «Витрати» методичні засади класифікації витрат, забезпечують детальне вивчення складу й характеру витрат підприємства, узагальнюють інформацію в згрупованому вигляді, дозволяючи ефективно використовувати її для подальшого використання у господарській діяльності та прийнятті управлінських рішень.

Тобто, запровадження єдиних методологічних засад визнання доходів і витрат виступає об'єктивною потребою, адже спираючись на дані принципи відбувається подальше формування показників фінансових результатів діяльності підприємства.

Що стосується технічної частини, то узагальнена інформація, щодо отриманих фінансових результатів від звичайної діяльності підприємства, та надзвичайних подій відображається на рахунку 79 «Фінансові результати» та відповідних субрахунках. Відзначимо, що відповідно «Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» (далі – Інструкція), «синтетичний рахунок 79 «Фінансові результати» складається з чотирьох субрахунків, а саме: 79.1 «Результат операційної діяльності», 79.2 «Результат фінансових операцій», 79.3 «Результат іншої звичайної діяльності» та 79.4 «Результат надзвичайних подій» [47].

Після закриття відповідних субрахунків рахунку 79 «Фінансові результати», яке передбачає співставлення доходів (рахунки класу 7 «Доходи і результати діяльності») та витрат (рахунки класу 9 «Витрати діяльності») окремих видів діяльності та встановлення подальшої різниці між виділеними показниками, відбувається визначення кінцевого сальдо, яке списують на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» [47].

Тобто інформація щодо фінансових результатів діяльності підприємства, спочатку акумулюється на відповідних субрахунках, формуючи значення рахунку 79 «Фінансові результати», потім узагальнюється у оборотно-сальдовій відомості, а вже остаточні показники мають своє відображення у фінансовій звітності. Остаточний фінансовий результат відображається у

наступних звітах:

- у балансі (Ф № 1) – відображення фінансового результату за весь період діяльності (нерозподілений прибуток/непокритий збиток);
- у звіті про фінансові результати (Ф № 2) – відображення можливих проміжних результатів, суми доходів і витрат за різними видами діяльності;
- у Податковій декларації з податку на прибуток підприємства – фінансові результати діяльності виступають основою для розрахунку податку на прибуток.

1.3 Методично-прикладні аспекти аналізу фінансових результатів та показників рентабельності підприємства

В умовах сучасної ринкової економіки діяльність суб'єктів господарювання вимагає постійної перевірки та оцінки фінансових явищ, які можуть змінюватися під впливом, як зовнішніх, так і внутрішніх чинників. Однією з умов ефективної діяльності підприємства виступає вміння швидкого реагування на поточні зміни, яке можливо втілити за допомогою проведення аналізу фінансових результатів показників рентабельності підприємства [51].

Проведення аналізу фінансових результатів діяльності підприємства виступає рушійним фактором у прийнятті управлінським персоналом необхідних управлінських рішень, направлених на підвищення рівня прибутковості підприємства, встановлення та усунення факторів, що мають негативний вплив на діяльність суб'єкта господарювання, та забезпечення його стійкого фінансового стану.

По своїй суті, методично-прикладні аспекти аналізу фінансових результатів та показників рентабельності діяльності суб'єкта господарювання, виступають визначальним показником наявного ступеню ефективності діяльності підприємства, способом виявлення фінансових проблем й резервів

підвищення результативності діяльності та його фінансового стану.

Проведення аналізу фінансових результатів підприємства, дозволяє визначити: чи доцільно відбувається формування та подальше використання власних, запозичених та залучених коштів підприємства; чи належно співвідноситься розмір власних оборотних коштів з наявними потребами у них; чи наявні невикористанні оборотні кошти та чи можливо їх мобілізувати; чи можливе визначення шляхів залучення оборотних коштів для одержання додаткового прибутку; чи ефективно використовуються залучені кредитні кошти, їх матеріальне забезпечення; чи оперативно використовуються запаси товарно-матеріальних цінностей, джерела їх утворення, загальну наявність на підприємстві та рух; чи належно відбуваються розрахунки з контрагентами підприємства; чи ефективно реалізується план одержання прибутку підприємства; чи можливе виявлення причин обмеженого використання джерел надходження прибутків та ін.

Отже, аналіз фінансових результатів дає можливість оцінити фінансове становище суб'єкта господарювання, порівняти його із нормативним, проаналізувати в часі, при цьому користуючись різними моделями, залежно від визначених критеріїв аналізу.

На сьогоднішній день велика кількість праць вчених, дослідження яких, базується на теоретичному та практичному аспекті проведення аналізу фінансових результатів діяльності підприємства та включають в себе численну кількість методичних підходів до вирішення даного питання.

Визначально-традиційними методами аналізу фінансових результатів діяльності підприємства виступають: горизонтальний, вертикальний, трендовий, коефіцієнтний, факторний та ін.

При аналізі фінансово-господарської діяльності найчастіше використовують горизонтальний, вертикальний та коефіцієнтний аналіз, найменш використовуваними виступають економіко-математичні та функціонально вартісні прийоми [36]. Слід зазначити, що дані прийоми моделювання не враховують змін в зовнішньому середовищі, даний аспект

виступає причиною їхнього невикористання, адже отримання вірної оцінки, за таких умов, є неможливим.

Окрім традиційних математично-статистичних методів, наведених раніше, при аналізі фінансових результатів, також, має місце використання економічних методів, методів економічної кібернетики й оптимального програмування, методів дослідження операцій і теорії прийняття рішень. Для більш ґрунтовної та якісно-точної оцінки фінансових результатів застосовують СVP-аналіз і концепцію фінансового важеля [68].

Після дослідження наукових праць, можемо зазначити факт відсутності існування «єдиної» методики аналізу фінансових результатів діяльності підприємства. Тобто, при проведенні аналізу використовуються різні показники, вибір яких залежить, у першу чергу, від мети передбачуваного аналізу, специфіки сфери досліджуваного підприємства, тощо. У результаті їх прорахунку визначається загальний висновок щодо ефективності діяльності суб'єкта господарювання. Систематизацію основних напрямків аналізу фінансових результатів, відповідно до досліджень вчених, наведено у таблиці 1.7.

Таблиця 1.7 – Основні напрями аналізу фінансових результатів

Автор	Виділений напрям аналізу фінансових результатів
1	2
Білик М. Д., Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. [5, С. 427]	1. Вертикальний і горизонтальний аналіз фінансових результатів підприємства. 2. Факторний аналіз прибутку. 3. Аналіз показників рентабельності. 4. Факторний аналіз показників рентабельності. 5. Система «директ-кост» як теоретична база аналізу витрат та оптимізації прибутку. 6. Аналіз резервів збільшення прибутку.
Цал-Цалко Ю. С. [66, С. 447]	1. Аналіз формування фінансових результатів. 2. Аналіз впливу факторів на фінансові результати. 3. Аналіз розподілу чистого прибутку.
Крамаренко Г. О., Чорна О. Є. [21, С. 78]	1. Оцінка динаміки й структури показників прибутку. 2. Факторний аналіз прибутку від реалізації продукції (робіт, послуг). 3. Аналіз фінансових результатів від іншої реалізації фінансових укладень і позареалізаційної діяльності. 4. Оцінка динаміки показників рентабельності.
Литвин Б. М., Стельмах М. В. [25, С. 37]	1. Оцінка динаміки й складу фінансових результатів. 2. Факторний аналіз прибутку від операційної діяльності. 3. Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу виробництва та прибутку. 4. Аналіз рентабельності підприємства.

Продовження таблиці 1.7

1	2
Мних Є. В. [31, С. 258]	<ol style="list-style-type: none"> 1. Оцінка рівня й динаміки показників прибутку операційної діяльності. 2. Факторний аналіз прибутку (збитку) операційної діяльності. 3. Аналіз використання прибутку. 4. Аналіз дивідендної політики. 5. Аналіз рентабельності. 6. Аналіз й оцінка виробничого та фінансового левериджу. 7. Аналіз доходів, витрат і фінансових результатів інвестиційної діяльності. 8. Аналіз доходів, витрат і фінансових результатів фінансової діяльності.
Грабовецький Б. Є., Шварц І. В. [13, С. 216]	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аналіз складу, рівня, динаміки та структури фінансових результатів. 2. Аналіз прибутку від реалізації продукції. 3. Аналіз рівня беззбитковості. 4. Аналіз рентабельності. 5. Аналіз виробничого та фінансового левериджу. 6. Оцінка резервів зростання прибутку й рентабельності від реалізації продукції.
Косова Т. Д., Сіменко І. В. [20, С. 182]	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аналіз валового прибутку підприємства. 2. Аналіз беззбитковості підприємства. 3. Аналіз фінансових результатів операційної діяльності. 4. Аналіз фінансових результатів від іншої діяльності підприємства.
Багацька К. В., Говорушко Т. А., Шеремет О. О. [3, С. 102]	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аналіз динаміки абсолютних показників за звичайними видами діяльності. 2. Аналіз структури звіту про фінансові результати. 3. Аналіз динаміки видів прибутку. 4. Аналіз використання чистого прибутку. 5. Факторний аналіз прибутку (валового прибутку, операційного прибутку, прибутку до оподаткування, чистого прибутку). 6. Аналіз впливу облікової політики на показники звіту про фінансові результати. 7. Аналіз показників рентабельності підприємства. 8. Планування фінансових результатів на основі результатів аналізу і планів розвитку підприємства.
Савицька Г. В. [57]	<ol style="list-style-type: none"> 1. Оцінювання динаміки абсолютних показників фінансових результатів (прибутку і рентабельності) 2. Визначення спрямованості і розміру впливу окремих чинників на суму прибутку та рівень рентабельності. 3. Встановлення й оцінювання можливих резервів зростання прибутку і рентабельності. 4. Аналіз порогу прибутку.
Фальченко О. О. [64]	<ol style="list-style-type: none"> 1. Порівняння фінансових показників звітного і минулого періоду. 2. Оцінка динаміки, обсягів, якості та структури фінансових результатів. 3. Встановлення ефективності здійснення господарської діяльності. 4. Дослідження структури та динаміки прибутку підприємства.
Мец О. В. [29]	<ol style="list-style-type: none"> 1. Коефіцієнтний аналіз за всіма видами прибутку. 2. Аналіз витрат та доходів підприємства. 3. Аналіз рентабельності. 4. Оцінка фінансового стану підприємства.
Іванець М. В. [18]	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аналіз відносних показників, що характеризують прибутковість підприємства. 2. Визначення впливу окремих факторів на результативний показник. 3. Виявлення загальної тенденції динаміки показників для прогнозування майбутніх результатів. 4. Порівняння фактичної позиції звітності з плановим періодом.

При узагальнені розглянутої інформації, наведеної у таблиці 1.7, виділимо напрями аналізу фінансових результатів, які мали відображення у більшості досліджень науковців та вважаються необхідними при реалізації

поставлених цілей.

У розрізі наведених на рисунку 1.10 напрямів, доцільним виступає проведення трендового (горизонтального) аналізу, який реалізується співставленням фінансових показників: за звітний та минулий роки, за звітний та плановий, тощо, та вертикального (структурного) аналізу фінансових результатів, доходів та витрат. Проте не слід забувати й про те, що для отримання точних показників є доречним проведення, зазначених видів аналізу фінансових результатів, поетапно, що передбачає сполучення різноманітних методів певного спектру на різних етапах впровадження.

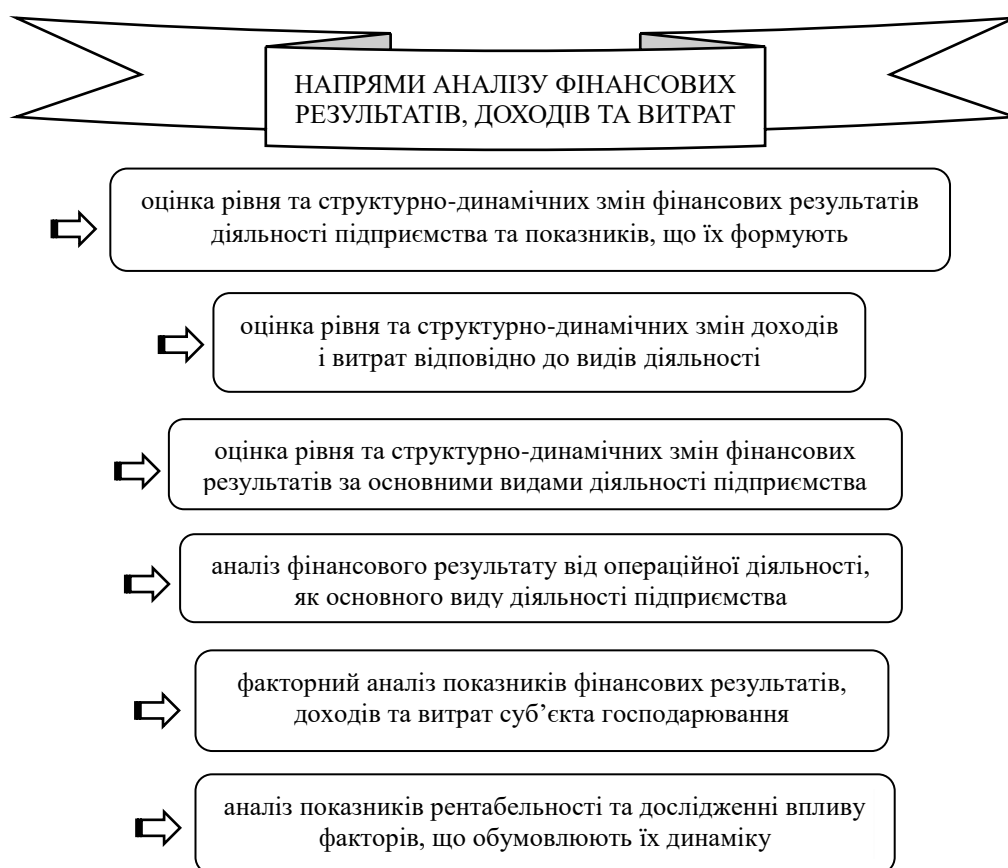

Рисунок 1.10 – Напрями аналізу фінансових результатів, доходів та витрат [46]

Наведені напрями аналітичного дослідження не є вичерпними, у своєму підборі підпорядковуються необхідним запитам користувачів аналітичної

інформації, сформованим за вимогами специфіки діяльності суб'єкта господарювання.

Загалом, аналітичне дослідження фінансових результатів не доцільно проводити тільки у розрізі розрахунків окремих показників, адже кожен з них інформує користувача лише щодо окремої ділянки фінансового стану підприємства. Тільки ґрунтовне дослідження усіх показників, надає можливість отримати найбільш якісне та точно сформоване уявлення про поточне фінансове становище суб'єкта господарювання та його потенційні можливості.

Визначаємо, що метою проведення аналізу фінансових результатів діяльності підприємства виступає:

- необхідність оцінки динамічних змін досліджуваних показників;
- виявлення рівня впливу окремих факторів на прибутковість та рентабельність суб'єкта господарювання;
- знаходження шляхів збільшення рівня ефективності діяльності;
- виявлення резервів збільшення фінансових результатів підприємства, тощо.

Відповідно до визначеної мети проведення аналізу фінансових результатів, наводимо перелік основних завдань даної ділянки, які полягають у:

- знаходженні наявних умов отримання позитивного фінансового результату відповідно до існуючого ресурсного забезпечення суб'єкта господарювання і кон'юнктури ринку;
- дослідженні процесу утворення фінансового результату діяльності підприємства та його структурно-динамічних змін;
- виявленні рівня впливу відібраних чинників аналізу на обсяги реалізації продукції;
- виявленні напряму і визначення впливу досліджуваних факторів на суму фінансового результату та рівень рентабельності;
- оцінці ефективності діяльності підприємства при застосуванні

перспектив збільшення обсягів реалізації продукції, спрямованих на підвищення рівня рентабельності;

– визначенні та оцінці вірогідних резервів підвищення показників фінансових результатів у розрізі збільшення рівня доходності;

– розробці управлінських заходів, орієнтованих на покращення показника ефективності системи управління прибутком;

– розробці управлінських заходів, орієнтованих на використання виявлених резервів.

Важливу роль при вирішенні наявних завдань аналізу фінансових результатів діяльності відіграє використання методологічної складової детермінованого факторного аналізу.

Для наочного зображення вищезазначеного механізму проведення детермінованого факторного аналізу, наводимо його схематичне відображення (рис. 1.11).

Рисунок 1.11 – Механізм проведення детермінованого факторного аналізу (розроблено автором)

Зазначимо, найбільш застосованими факторними моделями виступають адитивні та мультиплікативні, їхнім результатом виступають сума чи добуток декількох досліджуваних чинників.

Що стосується методичного способу факторного аналізу, всі вони ґрунтуються на методі елімінування, є універсальними у своєму застосуванні та простими у виконанні, з огляду на що, часто використовуються.

При цьому слід зауважити, щодо властивого значного недоліку, який виявляється в відсутності взаємодії факторів між собою та автоматичного перенесення впливу до дії останнього показника факторної системи.

Загалом, зміна всіх факторів у системі відбувається одночасно та взаємопов'язано, важливого значення набуває величина впливу того чи іншого фактору, в залежності від його розташування у моделі, на зміну результативного показника.

Наводимо приклад процедур факторного аналізу валового прибутку підприємства, відповідно до фінансової звітності, а саме Звіту про фінансові результати (Ф. №2), у вигляді наявної комбінованої моделі (табл. 1.8).

Таблиця 1.8 – Процедури факторного аналізу валового прибутку

Процедура	Економічний зміст розрахунку	Розрахунок показника
Вплив зміни обсягу реалізації продукції	Валовий прибуток базисного періоду x (Коефіцієнт зміни собівартості – 1)	$\Delta BB_{\Delta Qp} = ВП_0 \times (K_{\Delta cc} - 1)$
Вплив зміни структури і асортименту реалізованої продукції	Валовий прибуток базисного періоду x (Коефіцієнт зміни обсягу реалізації – Коефіцієнт зміни собівартості)	$\Delta BB_{\Delta cct} = ВП_0 \times (K_{\Delta Qp} - K_{\Delta cc})$
Вплив зміни рівня витрат на 1 грн. реалізованої продукції	Обсяг реалізації звіт. пер. X (Собівартість реалізованої продукції баз. пер. / Обсяг реалізації баз. пер. – Собівартість реалізованої продукції звіт. пер. / Обсяг реалізації звіт. пер.)	$\Delta BB_{\Delta na1grn} = Q_{p1} \times (c/v_0 / Q_{p0} - c/v_1 / Q_{p0})$
Баланс відхилень	Вплив зміни обсягу реалізації продукції + Вплив зміни структури і асортименту реалізованої продукції + Вплив зміни рівня витрат на 1 грн. реалізованої продукції	$ВП_1 - ВП_0 = \Delta BB_{\Delta Qp} + \Delta BB_{\Delta cct} + \Delta BB_{\Delta na1grn}$

По визначеній структурі будуються й інші моделі факторного аналізу фінансових результатів. Вони, у свою чергу, можуть бути спрямовані на дослідженні фінансових результатів від операційної діяльності, від звичайної діяльності до оподаткування, від звичайної діяльності після оподаткування та впливу інших показників на них.

Визначенні моделі є активно-використовуваним інструментом факторного аналізу фінансових результатів діяльності суб'єкта господарювання, який при практичному застосуванні не викликає ніяких труднощів з боку втілення.

Загалом, інформаційною базою аналізу фінансових результатів виступають дані фінансової звітності.

У свою чергу, аналіз фінансових результатів суб'єктів малого підприємництва, проводиться, базуючись на фінансовій звітності суб'єктів малого підприємництва, яка складається балансу (Ф. № 1-м) та звіту про фінансові результати (Ф. № 2-м). Їхнє укладення регулюється П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» [43].

Що стосується відмінностей вищезазначених форм звітності від загальноприйнятих, то ними виступає зменшення частки об'єднаних статей балансу і особлива побудова самої структури звіту. Дані відмінності умотивовані використанням спрощеного плану рахунків бухгалтерського обліку для суб'єктів малого підприємництва.

Тож, виділені властивості інформаційної бази зумовлюють закономірну необхідність перебудови загальної методики проведення аналізу фінансових результатів діяльності суб'єктів малого підприємництва.

Узагальнену модель аналізу фінансових результатів діяльності підприємства доцільно визначити у вигляді наступної схеми (рис. 1.12).

Слід також зазначити, що кінцевою метою наведеної загальної моделі, виступає визначення резервів підвищення прибутковості суб'єкта господарювання.

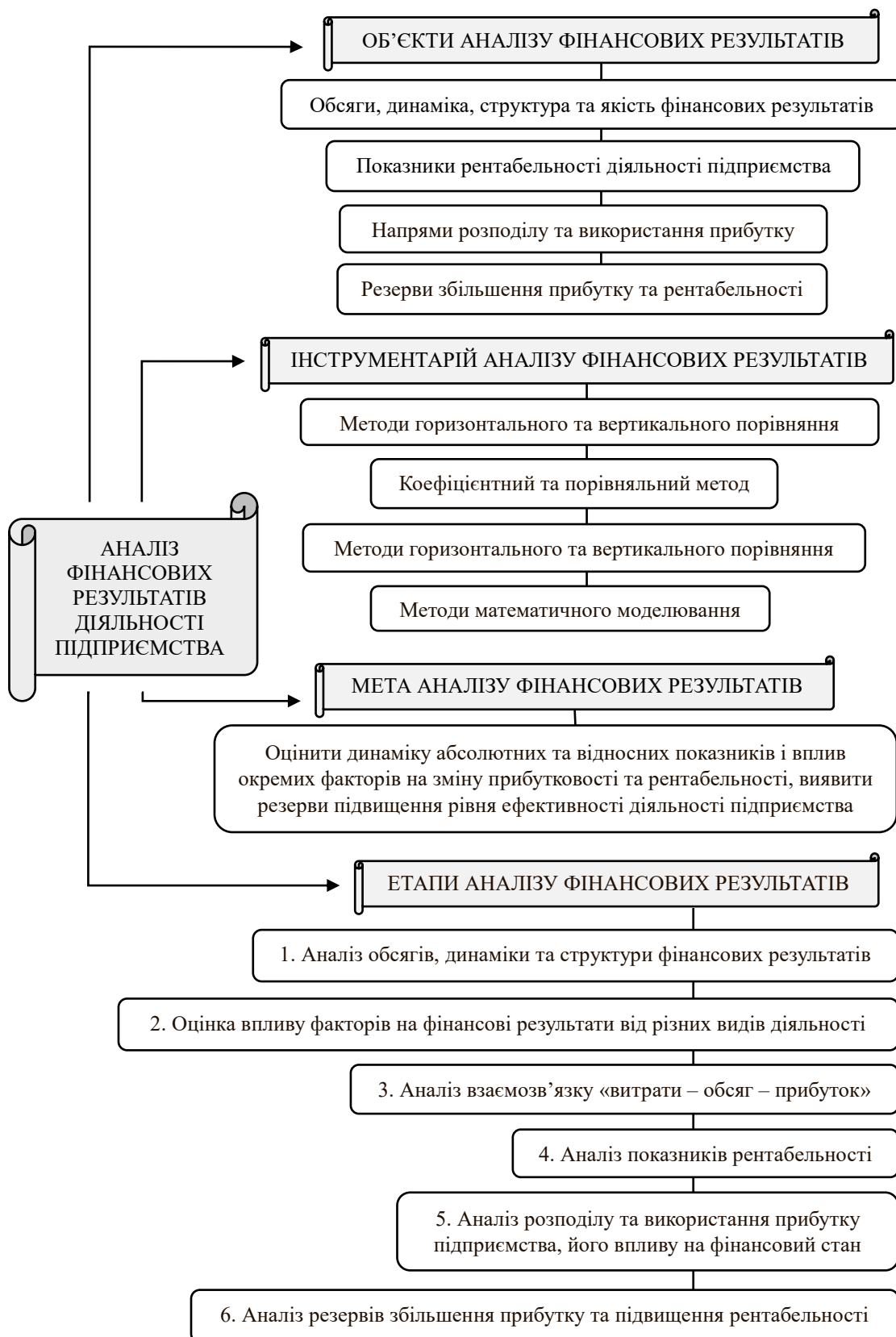

Рисунок 1.12 – Загальна модель аналізу фінансових результатів діяльності підприємства [11]

Що стосується питання прояву та ступеню прибутковості діяльності підприємства, вони визначаються за допомогою показників рентабельності.

Показники рентабельності виступають відносним показником, що оцінює рівень ефективності діяльності суб'єкта господарювання. Їх групування відбувається відповідно до інтересів учасників економічного процесу.

Множина показників рентабельності утворюється припустимими уподібненнями прибутку з факторами, що мають на нього вплив. Їх відмінність полягає у змісті та меті розрахунку.

Наводимо перелік основних показників рентабельності (прибутковості), який наочно зображений на рисунку 1.13.

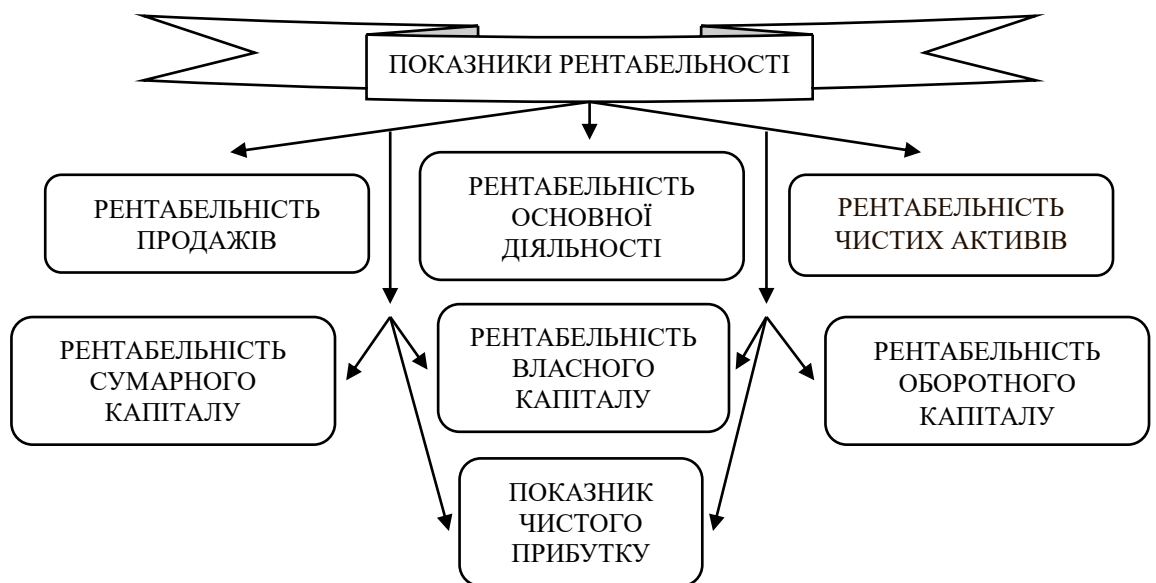

Рисунок 1.13 – Перелік основних показників рентабельності (прибутковості) підприємства

Використання кожного з існуючої низки коефіцієнтів рентабельності, залежить від характеру оцінки ефективності економічної діяльності суб'єкта господарювання. Наводимо перелік загальних показників рентабельності у таблиці 1.9.

Таблиця 1.9 – Загальні показники рентабельності (прибутковості) підприємства

Показник	Економічний зміст розрахунку	Розрахунок показника	Характеристика показника
Рентабельність продажу ($P_{\text{прод.}}$)	Прибуток від операційної діяльності за розрахунковий період / Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (робіт, послуг) за розрахунковий період x 100%	$P_{\text{прод}} = \text{ПР}_{\text{од}} / \text{ЧД} \times 100\%$	Цей показник характеризує суму прибутку з гривні продажу.
Рентабельність основної діяльності ($P_{\text{од}}$)	Прибуток від операційної діяльності за розрахунковий період / Собівартість реалізованої продукції за розрахунковий період x 100%	$P_{\text{од}} = \text{ПР}_{\text{од}} / \text{с/в} \times 100\%$	Характеризує ефективність витрат операційної діяльності.
Рентабельність сумарного капіталу ($P_{\text{к}}$)	Чистий прибуток за розрахунковий період / Середня вартість сукупних активів за розрахунковий період x 100%	$P_{\text{к}} = \text{ЧП} / \bar{A} \times 100\%$	Характеризує загальний рівень прибутку, створеного всіма активами.
Рентабельність чистих активів ($P_{\text{ча}}$)	Чистий прибуток за розрахунковий період / Середня вартість сукупних активів за розрахунковий період – Середня вартість короткострокових зобов'язань за розрахунковий період x 100%	$P_{\text{ча}} = \text{ЧП} / \bar{A} - \text{КЗ} \times 100\%$	Характеризує ефективність використання активів підприємства.
Рентабельність оборотного капіталу ($P_{\text{ок}}$)	Прибуток від операційної діяльності за розрахунковий період / Середня вартість оборотних активів за розрахунковий період x 100%	$P_{\text{ок}} = \text{ПР}_{\text{од}} / \text{ОА} \times 100\%$	Показує суму прибутку, що припадає на 1 гривню оборотного капіталу підприємства.
Рентабельність власного капіталу ($P_{\text{вк}}$)	Чистий прибуток за розрахунковий період / Середня вартість власного капіталу за розрахунковий період x 100%	$P_{\text{вк}} = \text{ЧП} / \text{ВК} \times 100\%$	Характеризує наскільки ефективно використовується власний капітал.
Показник чистого прибутку ($P_{\text{чп}}$)	Чистий прибуток за розрахунковий період / Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (робіт, послуг) за розрахунковий період x 100%	$P_{\text{чп}} = \text{ЧП} / \text{ЧД} \times 100\%$	Вказує на обсяг чистого прибутку, який генерує кожна гривня продажів.

Загалом, утворення переліку показників, які використовуються при аналізі рентабельності підприємства, підпорядковується поставленим завданням аналітичного відділу суб'єкту господарювання та може бути

відкориговане під час більш поглибленої аналітичної перевірки. Її завданнями можуть виступати:

- оцінка ефективності продажу;
- оцінка ефективності використання власного капіталу;
- оцінка доцільності зростання обсягу капіталу;
- оцінка доцільності нарощування величини оборотних активів, тощо.

Показники рентабельності вказують на реальну величину прибутку у порівнянні з сумою витрат, капіталу та ресурсів, які сюди були вкладені.

Аналіз даних показників доречно проводити в динаміці, враховуючи галузеві особливості, масштаб та циклічність діяльності суб'єкту господарювання. Аналіз показників рентабельності надає змогу:

- оцінити рівень ефективності вкладення та раціонального використання грошових ресурсів суб'єкту господарювання;
- обрати та у подальшому реалізувати товарну продукцію високої рентабельності та з найбільшим споживчим попитом;
- підняти рівень конкурентоспроможності підприємства, тощо.

Отже, дослідження показників рентабельності діяльності підприємства виступає значним напрямом діагностування фінансових результатів та фінансового стану підприємства. Його результати відповідають на велику кількість запитань, що прямо впливають на подальші фінансові та управлінські рішення керівництва підприємства.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ»

2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства

Приватна науково-виробнича фірма «ХІМБІОДЕЗ» була включена до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань 24.04.2001 р. Код ЄДРПОУ даної фірми – 31473689.

Місцезнаходження юридичної особи – м. Запоріжжя, просп. Соборний, буд.180А.

Засновником та керівником суб'єкта господарювання є Скаковський Володимир Михайлович.

Основним видом діяльності даного підприємства є – 46.46 Оптова торгівля фармацевтичними товарами. Також зазначені інші види діяльності:

- 20.14 Виробництво інших основних органічних хімічних речовин
- 46.75 Оптова торгівля хімічними продуктами
- 47.19 Інші види роздрібною торгівлі в неспеціалізованих магазинах
- 47.74 Роздрібна торгівля медичними й ортопедичними товарами в спеціалізованих магазинах
- 49.41 Вантажний автомобільний транспорт
- 69.10 Діяльність у сфері права.

Даний суб'єкт господарювання проводить свою діяльність відповідно до законодавства України, починаючи з моменту його державної реєстрації як юридичної особи.

Основними групами реалізованих товарів на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» виступають: антисептичні засоби, гігієнічні засоби, засоби для прибирання, пральні засоби, спеціалізовані засоби (рис. 2.1).

Рисунок 2.1 – Групи реалізованих товарів на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ»

До числа постачальників та покупців на підприємстві відносяться як юридичні, так і фізичні особи. Основні постачальники та покупці ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» представлені на рисунку 2.2.

Рисунок 2.2 – Основні постачальники та покупці ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ»

Що стосується організаційної структури підприємства, то на підприємстві існують чотири структурних підрозділи: адміністративний відділ, бухгалтерія, відділ збуту та господарський відділ. До кожного з них відносяться працівники згідно зі своєю спеціалізацією (рис. 2.3).

Усього у штаті підприємства налічується 5 осіб, кількість ставок – 8. Місячний фонд оплати праці складає – 51100,00 грн.

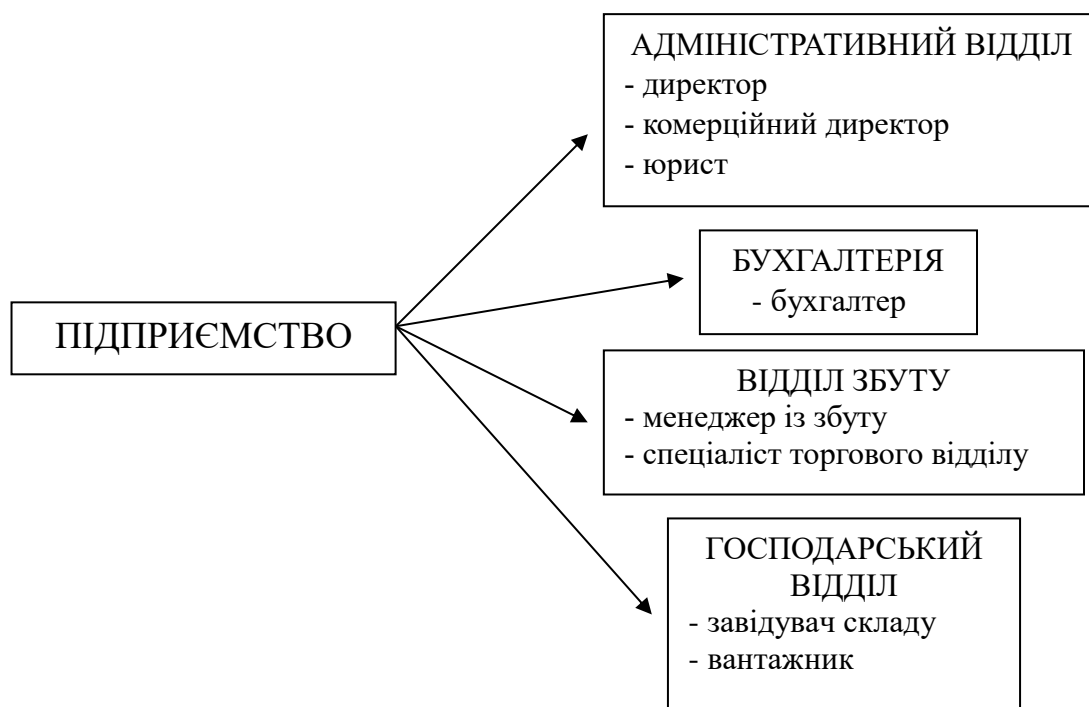

Рисунок 2.3 – Організаційна структура підприємства

Відповідно до облікової політики ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» бухгалтерський облік на підприємстві ведеться згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 року № 996, НП(С)БО. Ведення бухгалтерського обліку покладено на бухгалтерську службу підприємства на чолі з директором. Бухгалтерська служба забезпечує:

- безперервне ведення бухгалтерського обліку на підприємстві;
- організацію бухгалтерського обліку відповідно до законодавства та установчих документів;
- дотримання на підприємстві встановлених єдиних методологічних принципів бухгалтерського обліку;
- систематизацію інформації первинного документообігу, базуючись на даних реєстрів синтетичного та аналітичного обліку;
- організацію контролю відображення на рахунках бухгалтерського обліку усіх господарських операцій;

- проведення інвентаризації активів і зобов'язань;
- складання та надання в установлені терміни фінансової, податкової, статистичної та інших форм звітності.

У своїй діяльності бухгалтер керується: законодавчими і нормативними документами, що регулюють питання бухгалтерського обліку і звітності; методичними матеріалами, що стосуються відповідних питань; статутом підприємства; правилами трудового розпорядку; наказами і розпорядженнями директора підприємства; дійсною посадовою інструкцією.

На ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» застосовують журнально-ордерну систему обліку та програму «BAS Бухгалтерія». Дані реєстрів обліку майна підприємства, інших оборотних реєстрів і додаткових довідок відображаються в Головній книзі підприємства, що є підставою для складання фінансової звітності.

Робочий план рахунків ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» розроблений на підставі Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій (згідно з Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.1999 р. № 291; Наказу МФУ № 291 від 21.12.1999 р.). ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» застосовує 9 клас Плану рахунків бухгалтерського обліку.

Відповідно до облікової політики ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» встановлено такі методи нарахування амортизації для:

- об'єктів основних засобів – прямолінійний;
 - малоцінних необоротних матеріальних активів та бібліотечних фондів
- у розмірі 100% їх вартості у першому місяці використання таких об'єктів;
- інших необоротних матеріальних активів – прямолінійний метод.

На підприємстві організований аналітичний облік руху товарно-матеріальних цінностей:

- у бухгалтерії – у відомостях обліку залишків матеріалів у кількісно-сумарному виразі;

– на складах – у картках складського обліку залишків матеріалів у кількісно-сумарному виразі.

При відпуску запасів у виробництво, з виробництва, продаж та іншому вибутті оцінка їх здійснюється за ідентифікованої собівартістю відповідної одиниці запасів.

Облік податків та зборів на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» ведеться відповідно до законодавства України [38].

Межа суттєвості при складанні фінансової звітності встановлена у розмірі 100 грн.

Важливою передумовою успішного функціонування підприємства є стабільний фінансовий стан. Інформаційною базою для здійснення аналізу фінансового стану ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» використаємо дані річної фінансової звітності. Показники фінансово-господарської діяльності ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» представлені в таблиці 2.1

Таблиця 2.1 – Основні показники фінансово-господарської діяльності ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» за 2019-2021 рр.

(тис. грн.)

Найменування показника	2019	2020	2021
Основні засоби (за залишковою вартістю)	178,4	132,1	110,8
Запаси	442,3	282	431,2
Дебіторська заборгованість	42,8	43,4	136,1
Грошові кошти та їх еквіваленти	234	484,9	236,8
Капітал	100,0	100,0	100,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	682,7	720,8	647,7
Поточні зобов'язання	114,8	122,5	167,2
Чистий прибуток (збиток)	92,0	109,9	36,7

Чистий фінансовий результати ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» за 2019 рік склав – 92 тис. грн., тобто прибуток, за 2020 р. – 109,9 тис. грн., за 2021 р. – 36,7 тис. грн. Сума прибутку за останній рік має тенденцію до зниження. Так, загальний результат діяльності ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» у 2021 році знизився порівняно з результатом у 2020 на 33,39% (73,2 тис. грн.).

Фінансовий результат у вигляді прибутку є показником, що прямо відображає ефективність здійснюваної протягом певного звітного періоду господарської діяльності. Розгорнуто і зрозуміло показано порядок формування фінансового результату діяльності у Звіті про фінансові результати, тому на його базі розглянемо динаміку та відхилення результатів діяльності ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ».

На основі даних фінансової звітності детально розглянемо показники реалізації продукції (табл. 2.2) на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ».

Таблиця 2.2 – Показники реалізації продукції на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» за 2019-2021 рр.

Показники	2019	2020	2021	Динаміка			
				2019 р. у пор. з 2020 р.		2020 р. у пор. з 2021 р.	
				сума +,-	Т. п., %	сума +,-	Т. п., %
Дохід від реалізації продукції, тис. грн.	4072,5	4484,2	4375,9	411,7	110,11	-108,3	97,58
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	3125,7	3366,1	3174,4	240,4	107,69	-191,7	94,30

Як бачимо, дохід від реалізації у 2020 р. в порівнянні з 2019 р. зріс на 411,7 тис. грн. (10,11%), що стосується собівартості реалізованої продукції, то даний показник також мав тенденцію до підвищення, але темп росту був менший по відношенню до доходу від реалізації на 2,42%. Зворотну ситуацію спостерігаємо у 2021 р., так як у порівнянні з попереднім роком показник дохід від реалізації скоротився на 108,3 тис. грн. (2,42%), що стосується собівартості реалізованої продукції, то даний показник також мав тенденцію до скорочення. Порівнюючи темпи росту показників, можемо спостерігати більш стрімке скорочення собівартості реалізованої продукції.

На підставі наданих даних можна дослідити динаміку даних показників (рис. 2.4) на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ».

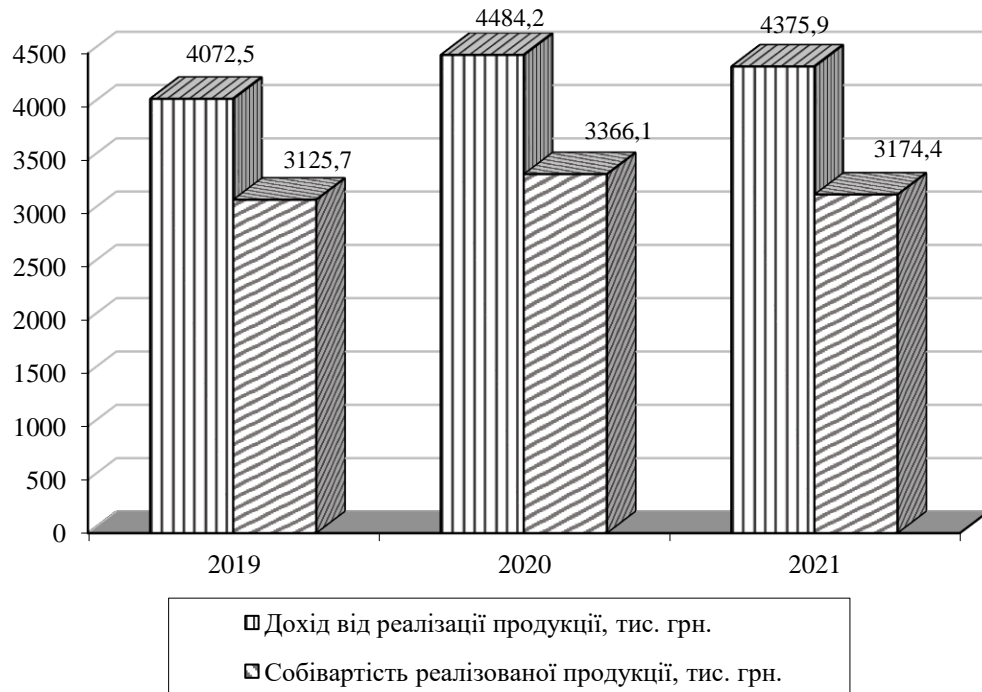

Рисунок 2.4 – Динаміка показників реалізації продукції на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» за 2019-2021 рр.

Базуючись на структурному обстеженні підприємства, можемо також зазначити, що обсяг реалізованої продукції за 2021 рік склав 3532,6 тис. грн., матеріальні витрати та витрати на оплату послуг, використані у виробництві продукції (товарів, послуг) склали 292,5 тис. грн., вартість товарів і послуг, придбаних у звітному році для перепродажу склала 2497,4 тис. грн. Що стосується запасів, то на кінець року показник товари та послуги для перепродажу склав 429,1 тис. грн., виробничі запаси – 2,1 тис. грн.

Не менш важливою складовою діяльності підприємства виступають основні засоби підприємства. На основі наявних даних діяльності підприємства розглянемо показники залишкової вартості та використання основних засобів на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» (табл. 2.3).

Загалом можемо спостерігати щорічне скорочення основних засобів, так як даний показник у 2020 р. по відношенню до 2019 р. скоротився на 46,3 тис. грн. (25,95%), у 2021 р. – до 2020 р. на 21,3 тис. грн. (16,12%).

Таблиця 2.3 – Показники залишкової вартості та використання основних засобів на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» за 2019-2021 рр.

Показники	2019	2020	2021	Динаміка			
				2019 р. у пор. з 2020 р.		2020 р. у пор. з 2021 р.	
				сума +,-	Т.р., %	сума +,-	Т.р., %
Основні засоби, тис. грн.	178,4	132,1	110,8	-46,3	74,05	-21,3	83,88
Первісна вартість, тис. грн.	410,2	414,2	390,2	4	100,98	-24	94,21
Знос, тис. грн.	231,8	282,1	279,4	50,3	121,70	-2,7	99,04
Коефіцієнт зносу основних фондів	0,57	0,68	0,72	0,12	120,52	0,03	105,13
Коефіцієнт придатності основних фондів	0,43	0,32	0,28	-0,12	73,33	-0,03	89,03

На підставі наданих даних можна дослідити динаміку показників залишкової вартості основних засобів (рис. 2.5) на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ».

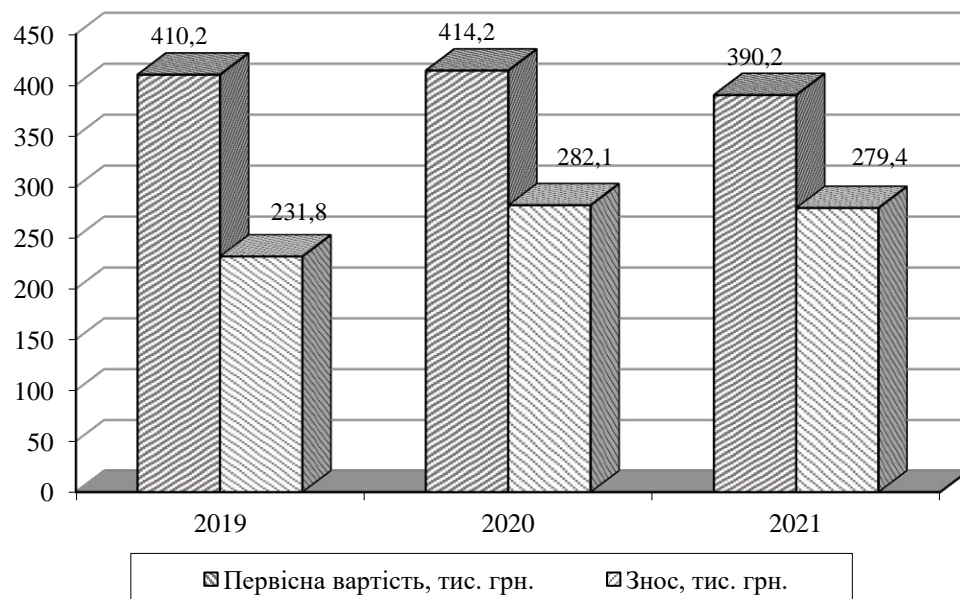

Рисунок 2.5 – Динаміка показників залишкової вартості основних засобів на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» за 2019-2021 рр.

Проаналізувавши технічний стан основних засобів, можна відзначити, що коефіцієнт зносу у 2020 році, порівняно з 2019 року зріс на 20,52%, у 2021

році, порівняно з 2020 роком – 5,13%. Підвищення коефіцієнта зносу основних засобів на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» високим рівнем скорочення самого показника основних засобів та відсутністю оновлення даного фонду. Це у свою чергу спричинило зменшення такого показника як коефіцієнт придатності, у 2020 році, даний показник, порівняно з 2019 року, знизився на 26,67%, у 2021 році, порівняно з 2020 роком – на 10,97%. Так як величина коефіцієнта придатності менша за величину коефіцієнта зношеності, можна сказати, що підприємство не ефективно управляє своїми основними засобами і їх технічний стан не є задовільним.

На основі проведених розрахунків, можна стверджувати, що ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» є фінансово стійким, але для підприємства є актуальним питання пошуку шляхів підвищення ефективності діяльності. При цьому, важливо дослідити показники фінансової звітності підприємства та показники рентабельності як складових виробничого потенціалу підприємства.

2.2 Синтетичний та аналітичний облік фінансових результатів підприємства

Як зазначалося раніше, позитивне значення фінансового результату є основним показником ефективної діяльності господарюючого об'єкту. Формування фінансових результатів діяльності підприємства за звітний період відбувається відповідно до загального принципу, який зводиться до зіставлення показників доходів та понесених відповідних витрат за звітний період, відповідно до принципу нарахування та періодичності.

Згідно з Планом рахунків, для обліку доходів на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» передбачено використання 7 класу рахунків «Доходи і результати діяльності». На рахунках даного класу узагальнюється інформація щодо доходів від операційної, інвестиційної і фінансової діяльності підприємства.

Відображення операцій щодо сум доходу, непрямих податків та обов'язкових зборів, включених до ціни продажу, здійснюється за кредитом рахунку 79 «Фінансові результати». У свою чергу щомісячна належна сума непрямих податків та зборів, щомісячна чи щорічна сума чистого доходу діяльності підприємства відображається за дебетом даного рахунку.

Детальніше розглянемо перелік використовуваних ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» рахунків, даного класу, відповідно до встановленого порядку ведення синтетичного обліку фінансових результатів.

Узагальнена інформація щодо доходів від реалізації товарів, робіт і послуг, а також про суму наданих покупцям знижок, про інші вирахування, з отриманого доходу, має своє відображення на рахунку 70 «Доходи від реалізації». Для наочного розуміння, наводимо перелік субрахунків рахунку 70 «Доходи від реалізації», які використовуються на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» (рис. 2.6).

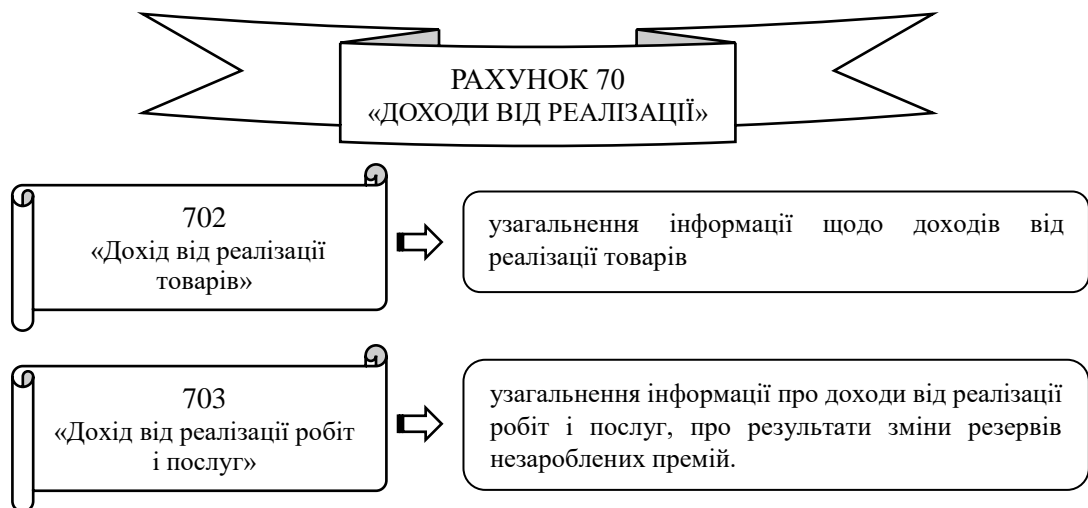

Рисунок 2.6 – Субрахунки рахунку 70 «Доходи від реалізації», які використовуються на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ»

Відповідно до зазначеної вище інформації слід додати, що результати здійснення операцій, що відбуваються за кредитом представлених

субрахунків, кореспондують за дебетом з рахунком 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками». Що стосується зворотної сторони встановленого аспекту, а саме відображенням пов'язаних операцій тільки за дебетом зазначених субрахунків, то скорочення даних показників відбувається: за рахунок вирахування передбачених законодавством суми податків, таких як непрямі податки, податки на додану вартість та акцизних зборів, що відображаються на рахунку 64 «Розрахунки за податками й платежами»; за рахунок отриманих підприємством сум на користь комітента або принципала, які відображаються на субрахунку 377 «Розрахунки з іншими дебіторами»; за рахунок списань та відповідного закриття субрахунків на рахунок 79 «Фінансові результати».

Що стосується аналітичного обліку даної складової, він відбувається за рахунок систематизації основної інформації за видами та групами реалізованих товарів, послуг, що надаються, а також за регіонами збуту та масштабами діяльності контрагентів.

Узагальнена інформація щодо інших доходів від операційної діяльності підприємства, окрім зазначених вище доходів від реалізації товарів, робіт і послуг, тощо, за відповідний період, має своє відображення на рахунку 71 «Інший операційних дохід».

На ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» зазначений рахунок, у своєму розпорядженні має субрахунок 717 «Дохід від списання кредиторської заборгованості». На наведеному субрахунку відбувається узагальнення інформації щодо доходів від списаної кредиторської заборгованості, по закінченню терміну її позовної давності, яка виникла у перебігу операційного циклу. Звертаємо увагу, що дані операції відображаються за кредитом визначеного субрахунку, та кореспондують за дебетом з такими рахунками як: 60 «Короткострокові позики», 61 «Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями», 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». Що стосується операцій, які відображаються за дебетом зазначеного субрахунку, кореспондуючими рахунками та змістом їх операцій, ідентично до субрахунків

702 «Дохід від реалізації товарів» та 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг», виступають: 64 «Розрахунки за податками й платежами» та 79 «Фінансові результати».

Також, доречно навести перелік відображення припустимих операцій, які використовуються на рахунку 71 «Інший операційний дохід» на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» (рис. 2.7).

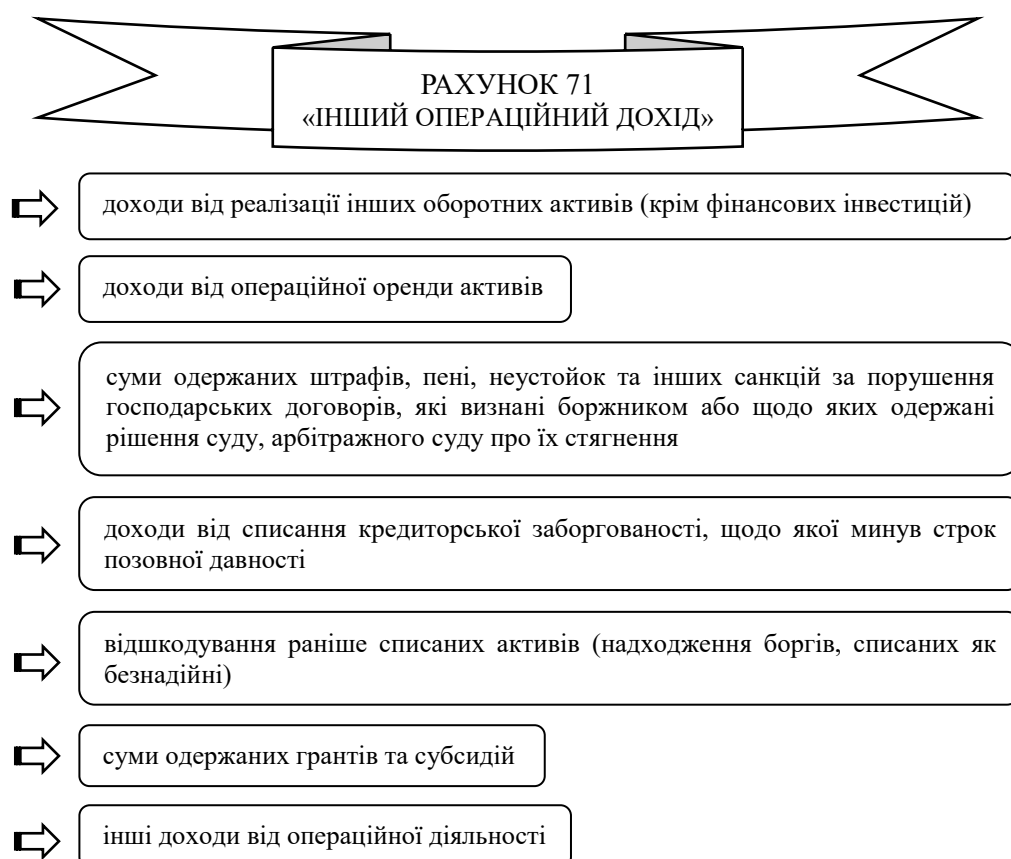

Рисунок 2.7 – Перелік відображення припустимих операцій, які використовуються на рахунку 71 «Інший операційний дохід» на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ»

Згідно з Планом рахунків, інформація щодо витрат від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства та витрат від надзвичайних подій має своє відображення, у синтетичному обліку на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ», на рахунках 9 класу «Витрати діяльності».

Відображення операцій щодо накопичених сум витрат здійснюється за дебетом рахунку 79 «Фінансові результати», а списання належних сум витрат у кінці звітного періоду, відповідно, – за кредитом даного рахунку.

Детальніше розглянемо перелік використовуваних підприємством рахунків, даного класу, відповідно до встановленого порядку ведення синтетичного обліку фінансових результатів.

Узагальнена інформація щодо собівартості реалізованих товарів, робіт і послуг має своє відображення на рахунку 90 «Собівартість реалізації». Для наочного розуміння, наводимо перелік субрахунків рахунку 90 «Собівартість реалізації», які використовуються на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» (рис. 2.8).

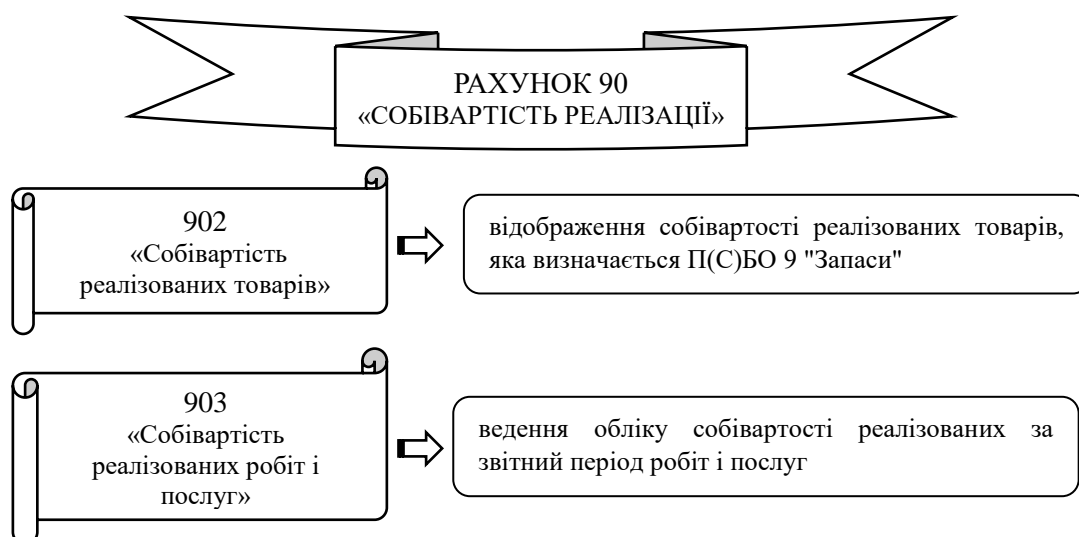

Рисунок 2.8 – Субрахунки рахунку 90 «Собівартість реалізації» на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ»

Відповідно до зазначеної вище інформації слід додати, що результати здійснення операцій, що відбуваються за дебетом представлених субрахунків, кореспондують за кредитом з рахунками: 23 «Виробництво» та 28 «Товари». Що стосується зворотної сторони встановленого аспекту, а саме відображенням пов'язаних операцій тільки за кредитом зазначених субрахунків, то скорочення даних показників відбувається за рахунок списань

та відповідного закриття дебетових оборотів на рахунок 79 «Фінансові результати».

Відображення узагальненої інформації щодо сум загальногосподарських витрат, що прямо споріднені з управлінською та обслуговуючою складовою ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ», відбувається на рахунку 92 «Адміністративні витрати».

Доречно навести перелік відображення припустимих операцій, які використовуються на рахунку 92 «Адміністративні витрати» на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» (рис. 2.9).

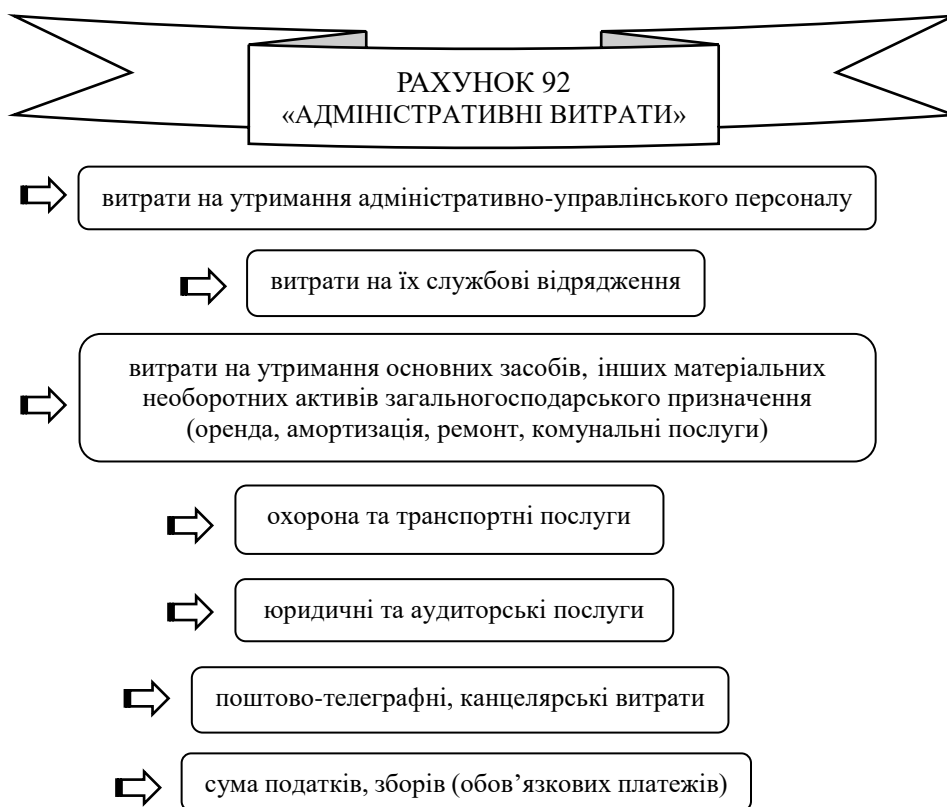

Рисунок 2.9 – Перелік можливих відображених операцій на рахунку 92 «Адміністративні витрати» на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ»

Відповідно до зазначеної вище інформації слід додати, що результати здійснення операцій, що відбуваються за дебетом представленого рахунку, кореспондують за кредитом з рахунками: 13 «Знос необоротних активів

(амортизація)», 20 «Виробничі запаси», 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети», 39 «Витрати майбутніх періодів», 66 «Розрахунки за виплатами працівникам», 65 «Розрахунки за страхуванням». Що стосується зворотної сторони встановленого аспекту, а саме відображенням пов'язаних операцій тільки за кредитом зазначеного рахунку, то скорочення даних показників відбувається за рахунок списань та відповідного закриття дебетових оборотів на рахунок 79 «Фінансові результати». Що стосується аналітичного обліку даної складової, він відбувається за статтями витрат.

Відображення узагальненої інформації щодо сум витрат, що пов'язані зі збутовою складовою діяльності підприємства, реалізацією та продажем товарів, робіт і послуг відбувається на рахунку 93 «Витрати на збут».

Доречно навести перелік відображення припустимих операцій, які використовуються на рахунку 93 «Витрати на збут» на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» (рис. 2.10).

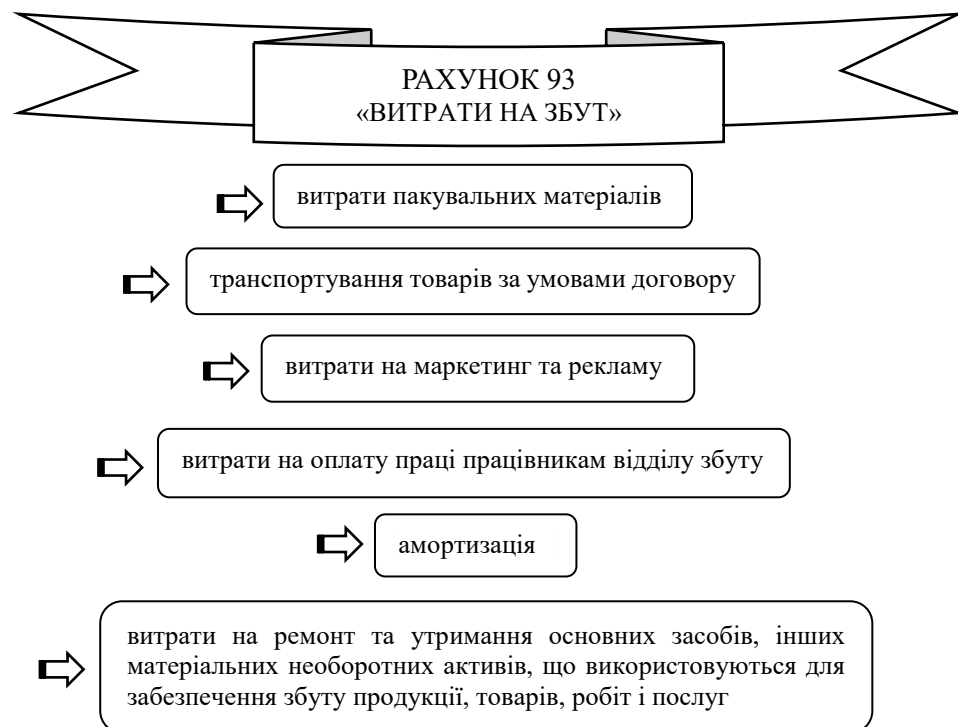

Рисунок 2.10 – Перелік можливих відображених операцій на рахунку 93 «Витрати на збут» на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ»

Відповідно до зазначеної вище інформації слід додати, що результати здійснення операцій, що відбуваються за дебетом представленого рахунку, кореспондують за кредитом з рахунками: 13 «Знос необоротних активів (амортизація)», 20 «Виробничі запаси», 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети», 28 «Товари», 37 «Розрахунки з різними дебіторами», 39 «Витрати майбутніх періодів», 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», 66 «Розрахунки за виплатами працівникам», 65 «Розрахунки за страхуванням». Що стосується зворотної сторони встановленого аспекту, а саме відображенням пов'язаних операцій тільки за кредитом зазначеного рахунку, то скорочення даних показників відбувається за рахунок списань та відповідного закриття дебетових оборотів на рахунок 79 «Фінансові результати».

Узагальнена інформація щодо витрат від операційної діяльності, крім витрат, що мають своє відображення на рахунках 90 «Собівартість реалізації», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», відображається на рахунку 94 «Інші витрати операційної діяльності».

Відображення суми визнаних витрат здійснюється за дебетом рахунку 94 «Інші витрати операційної діяльності» та кореспондують за кредитом з рахунками: 13 «Знос необоротних активів (амортизація)», 20 «Виробничі запаси», 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети», 28 «Товари», 37 «Розрахунки з різними дебіторами», 39 «Витрати майбутніх періодів», 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», 66 «Розрахунки за виплатами працівникам», 65 «Розрахунки за страхуванням». Відображенням пов'язаних операцій тільки за кредитом зазначеного рахунку відбувається за рахунок списань та відповідного закриття дебетових оборотів на рахунок 79 «Фінансові результати».

Також доцільно навести перелік субрахунків рахунку 94 «Інші витрати операційної діяльності», які використовуються на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» (рис. 2.11).

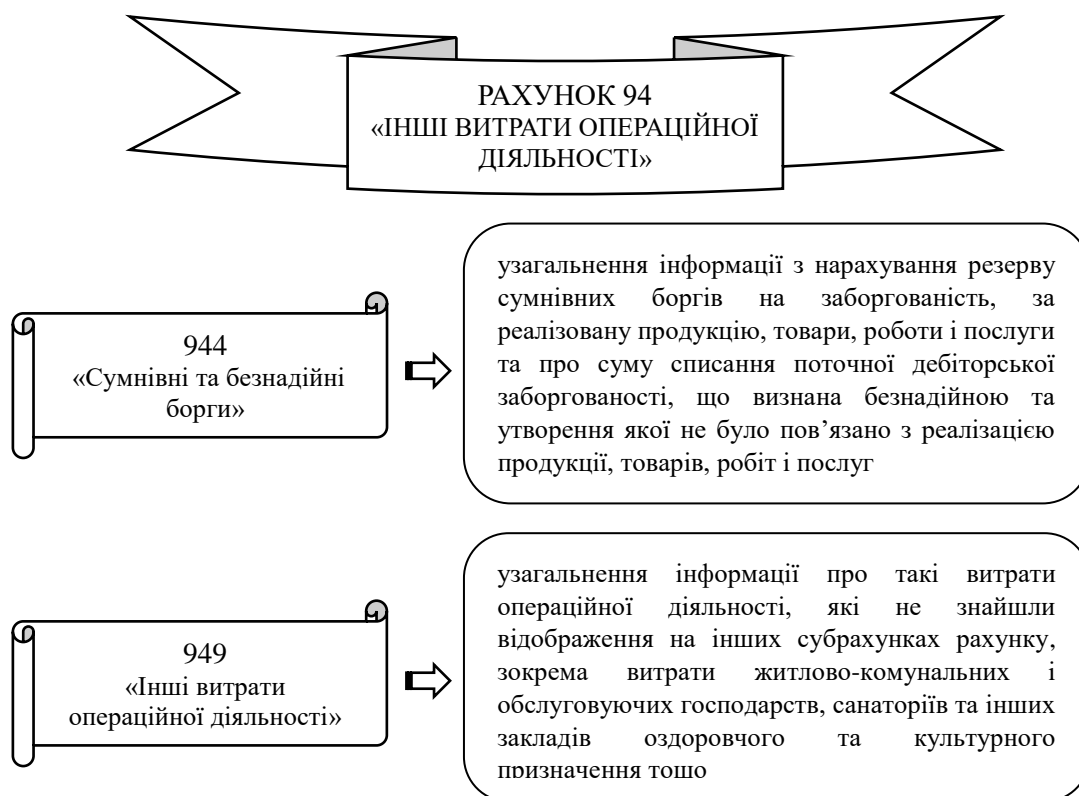

Рисунок 2.11 – Субрахунки рахунку 94 «Інші витрати операційної діяльності» на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ»

Відображення інформації щодо сум податку на прибуток від звичайної діяльності підприємства та можливих надзвичайних подій відбувається на рахунку 98 «Податок на прибуток» [42]. На ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» наведений рахунок має тільки один субрахунок, а саме – 981 «Податки на прибуток від звичайної діяльності». Даний субрахунок використовується для ведення обліку нарахованих сум податку на прибуток від звичайної діяльності підприємства.

Відображення суми податку на прибуток здійснюється за дебетом рахунку 98 «Податок на прибуток» та кореспондує за кредитом з рахунком 64 «Розрахунки за податками і платежами». Відображення пов'язаних операцій тільки за кредитом зазначеного рахунку відбувається внаслідок включення до фінансових результатів нарахованих сум відповідного податку та закриттям рахунку 79 «Фінансові результати».

Для обліку й узагальнення інформації щодо фінансових результатів діяльності підприємства від звичайної діяльності та надзвичайних подій на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» використовується рахунок 79 «Фінансові результати».

Для наочного розуміння, наводимо перелік субрахунків рахунку 79 «Фінансові результати», які використовуються на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» (рис. 2.12).

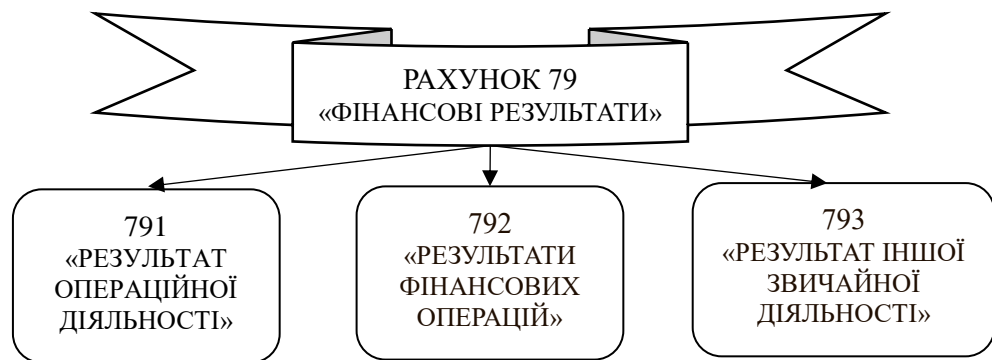

Рисунок 2.12 – Субрахунки рахунку 79 «Фінансові результати» на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ»

Розглядаючи більш детально субрахунок 791 «Фінансовий результат від основної діяльності», зазначаємо, що він призначений для визначення прибутку (збитку) від основної діяльності підприємства.

Відображення сум, що стосуються порядку закриття рахунків обліку доходів, відбувається за кредитом рахунку 79 «Фінансові результати», на противагу цьому – суми, що стосуються порядку закриття рахунків обліку витрат та нарахованого податку на прибуток, відображаються за дебетом визначеного рахунку.

Відповідно до зазначеної вище інформації слід додати, що результати здійснення операцій, у разі одержання збитків підприємством, що відбувається за дебетом представленого рахунку, кореспондують за кредитом з рахунком 442 «Непокриті збитки».

Що стосується зворотної сторони встановленого аспекту, а саме

одержання прибутку, відображення пов'язаних операцій тільки за кредитом зазначеного рахунку кореспондує з дебетом рахунку 441 «Нерозподілені прибутки».

Наводимо схематичне представлення формування фінансових результатів основної діяльності підприємства на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» (рис. 2.13).

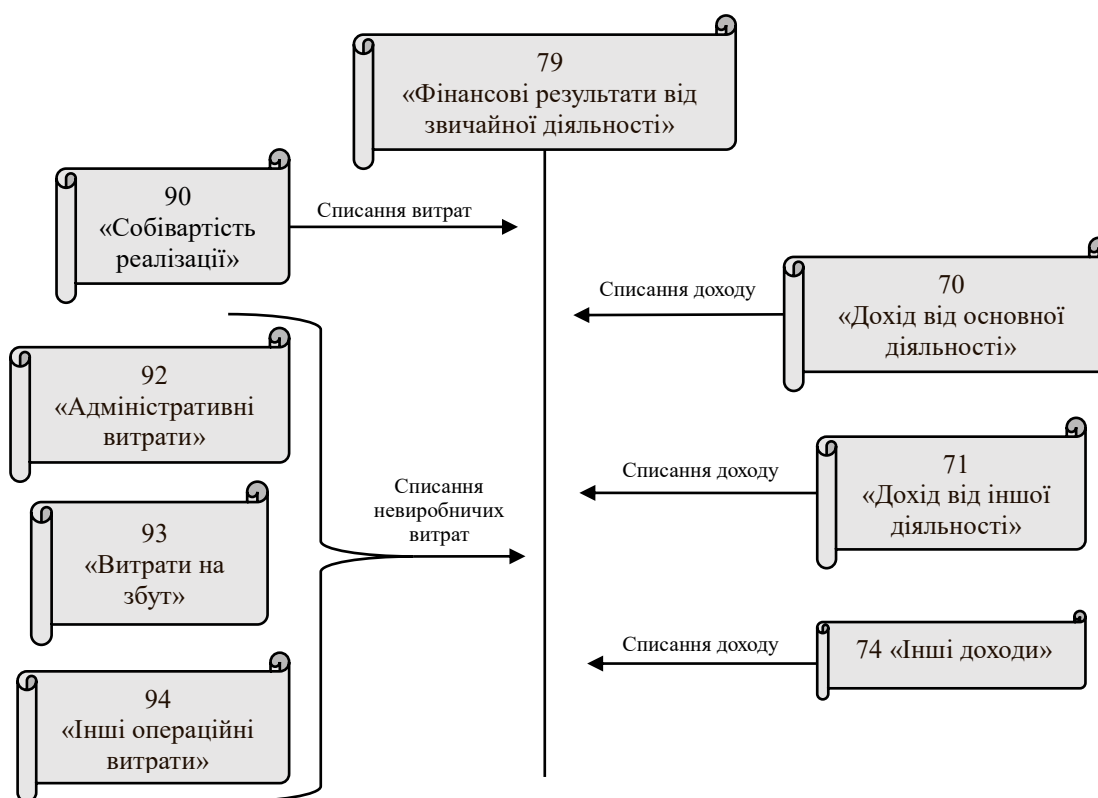

Рисунок 2.13 – Формування фінансових результатів основної діяльності підприємства

Також, доцільним буде привести узагальнений перелік кореспондуючих рахунків, відповідно, з рахунком 79 «Фінансові результати», які використовуються на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ». Їхнє відображення наведено у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Основні кореспонденції рахунка 79 «Фінансові результати»

За дебетом з кредитом рахунків	За кредитом з дебетом рахунків
44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)»	44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)»
70 «Дохід від реалізації»	70 «Дохід від реалізації»
90 «Собівартість реалізації»	71 «Інший операційний дохід»
92 «Адміністративні витрати»	74 «Інші доходи»
93 «Витрати на збут»	98 «Податок на прибуток»
94 «Інші витрати операційної діяльності»	
98 «Податок на прибуток»	

Наводимо перелік основних господарських операцій та їх відображення в системі рахунків на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Відображення кореспонденції рахунків господарських операцій зі списання доходів та витрат на фінансовий результат на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» на кінець 2021 року

Зміст операції	Дт	Кт	Сума, грн.
Дохід від реалізації товарів	702	791	5204899,45
Дохід від реалізації робіт, послуг	703	791	5348,90
Інший операційний дохід	71	791	1934,60
Інші доходи	74	791	36787,28
Собівартість реалізованих товарів	791	902	3174422,45
Собівартість наданих робіт, послуг?	791	903	3278,50
Адміністративні витрати	791	92	1120733,86
Витрати на збут	791	93	23433,55
Інші витрати операційної діяльності	791	94	51172,70
Відображено суму податку на прибуток	98	64	8047,00
Списана в кінці року на фінансові результати сума податку на прибуток	79	98	8047,00
Визначено та списано чистий фінансовий результат діяльності підприємства:			
-у сумі отриманого прибутку	79	441	647677,03
-у сумі збитку	442	79	3220,92

Тобто, з наведеного вище переліку, зазначаємо, що доцільним буде розгляд рахунку 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)», який виступає остаточним відображенням фінансових результатів діяльності підприємства. На зазначеному рахунку відбувається формування фінансових

результатів від усіх видів діяльності підприємства за визначений період.

Доцільно навести перелік субрахунків рахунку 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)», які використовуються на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» (рис. 2.14).

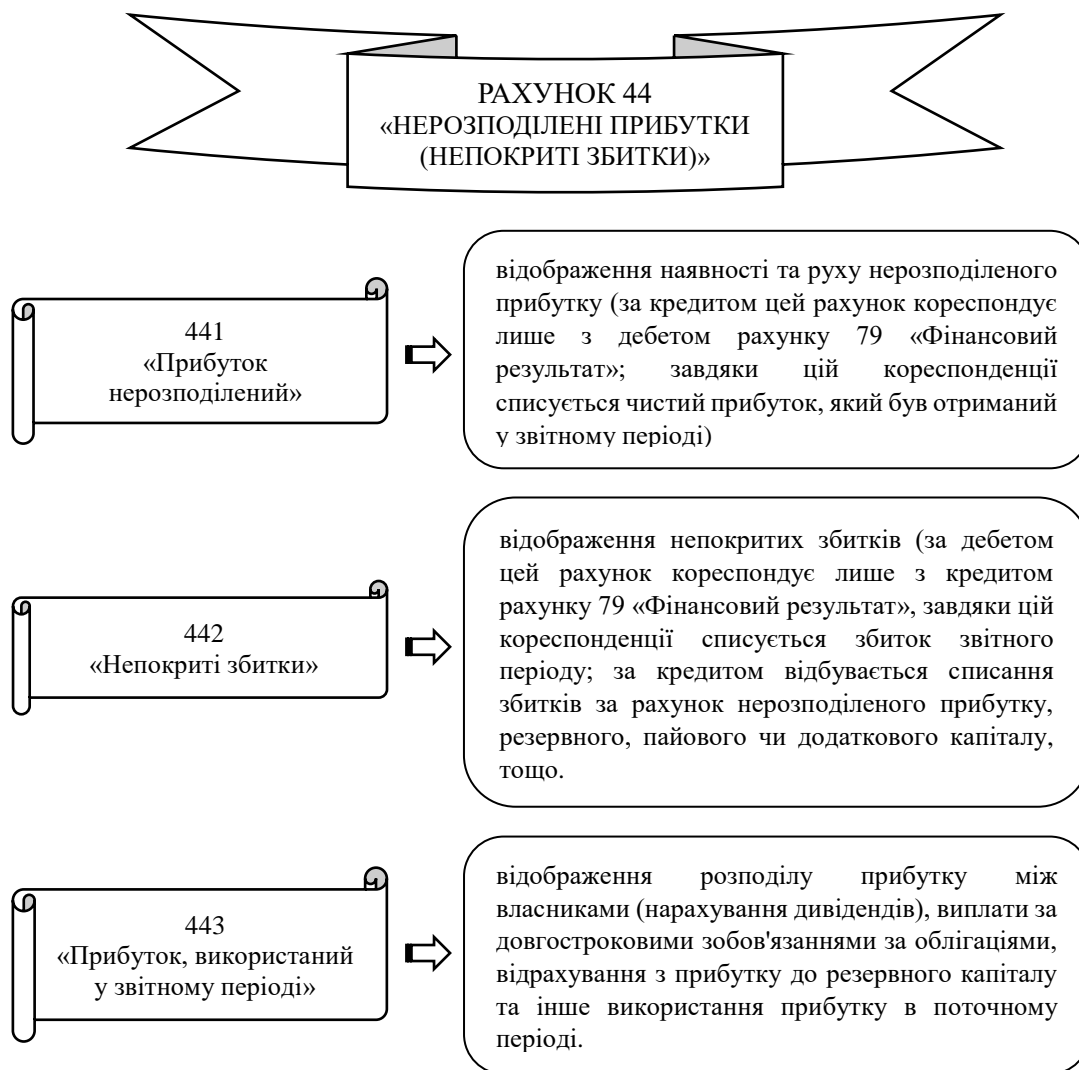

Рисунок 2.14 – Субрахунки рахунку 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ»

Відповідно до зазначеної вище інформації узагальнюємо, що відносно до отриманих результатів здійснених операцій, за кредитом субрахунку 441 «Прибуток нерозподілений» відбувається відображення збільшення суми прибутку від усіх видів діяльності підприємства, за дебетом субрахунку

442 «Непокриті збитки», відповідно, збитки діяльності та використання прибутку.

Підсумовуючи, слід зазначити, що отримання деталізованих даних синтетичного обліку можливо тільки за умови належної та раціональної організації аналітичного обліку фінансових результатів діяльності підприємства.

На ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» завданням аналітичного обліку фінансових результатів виступає, відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», відображення наростаючого підсумку діяльності підприємства упродовж визначеного періоду на аналітичних рахунках у розрізі звітних даних щодо доходів та витрат підприємства. Відповідно до зазначеного вище завдання аналітичний облік фінансових результатів на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» організований з урахуванням специфіки торгівельної діяльності підприємства і економічного змісту статей звіту про фінансові результати (Ф. №2-м) для суб'єктів малого підприємництва. Отримані дані необхідні для контролю та аналізу діяльності підприємства, та для складання звітності підприємства.

2.3 Напрями удосконалення обліку фінансових результатів підприємства в сучасних умовах господарювання

На базі проведеного обстеження основоположних факторів діяльності підприємства у розрізі теми дослідження роботи, можемо виокремити проблемні ділянки обліку фінансових результатів діяльності підприємства на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» та запропонувати шляхи їх удосконалення.

Проблемними аспектами виступають:

– недостатня забезпеченість оперативного отримання аналітичної вихідної інформації щодо діяльності підприємства, яка має прямий вплив на

подальше прийняття управлінських рішень в певні моменти господарської діяльності, які, у свою чергу, можуть призвести до змін у фінансовому становищі підприємства;

– недостатня забезпеченість підприємства сучасними матеріально-технічними та організаційними засобами, засобами автоматизації ведення первинного, зведеного обліку та внутрішнього контролю;

– недоцільне встановлення рівня оптимального співвідношення розмірів обліково-контрольних робіт, виконання яких здійснюється у автоматизованому та неавтоматизованому вигляді, загалом визначення їхньої складової у загальному обсязі витрат діяльності підприємства;

– невідповідність, у певних аспектах, обліково-контрольної системи підприємства чинному законодавству.

Головним напрямом удосконалення виявлених проблемних аспектів буде оновлення та модернізація основних елементів облікової політики підприємства. На нашу думку, апгрейт наявної облікової політики ПНВФ «ХІМБЮДЕЗ» доречно проводити з урахуванням змін, які відбулися в нормативно-правових актів України з питань обліку та з урахуванням впливу факторів змін зовнішнього та внутрішнього середовища. До основних елементів облікової політики, що потребують удосконалення відносимо:

1. У розрізі організаційної складової облікової політики підприємства:

– переглянути систему оформлення первинної документації господарським відділом та відділом збуту у розрізі уніфікованих та затверджених директором форм документів для покупців, які інформують про вартість товару, підтверджують факт розрахунку, якість та надійність товару, приділивши увагу наявності таких реквізитів як: назва документу, кількість примірників, відповідальний за складання, використання та перевірку, строк виконання, виконавці.

– розробити та впровадити реєстри аналітичного обліку фінансових результатів, які сприятимуть узагальненню облікової інформації для забезпечення інформаційних потреб управлінського персоналу підприємства

та інших користувачів, отриманих даних, прикладом даного документу може слугувати відомість наведена на рисунку 2.15;

Обліковий період	З кредиту в дебет рахунків/субрахунків					У дебет з кредиту рахунків/субрахунків							
	Субрах. 702	Субрах. 703	Субрах. 717	Рах. 74	Усього 6	Субрах. 902	Субрах. 903	Рах. 92	Рах. 93	Субрах. 944	Субрах. 949	Рах. 98	Усього 14
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

Головний бухгалтер _____

Виконавець _____

Рисунок 2.15 – Відомість обліку фінансових результатів
(розроблено автором)

2. У розрізі методичної складової облікової політики підприємства:

– уточнити методику обліку транспортно-заготівельних витрат, які доречно вести на окремому субрахунку 289 «Транспортно-заготівельні витрати» з відповідним розподілом між групами товарів (табл. 2.6);

Таблиця 2.6 – Відображення кореспонденції рахунків господарських операцій з обліку транспортно-заготівельних витрат з використання субрахунку 289 «Транспортно-заготівельні витрати»

Зміст операції	Дт	Кт
Оприбутковано товари на підставі накладної постачальника	281	631
Відображено податковий кредит з ПДВ	641	631
Відображено ТЗВ у вартості товарів на підставі рахунка перевізника	281	685
Відображено податковий кредит з ПДВ	641	685

– впровадити субрахунки другого порядку до субрахунку 702 «Дохід від реалізації товарів» з метою деталізації інформації за методами активізації

продажу товарів, задля забезпечення можливості оперативного отримання даних щодо доходів та подальшого прийняття ефективних управлінських рішень (рис. 2.16);

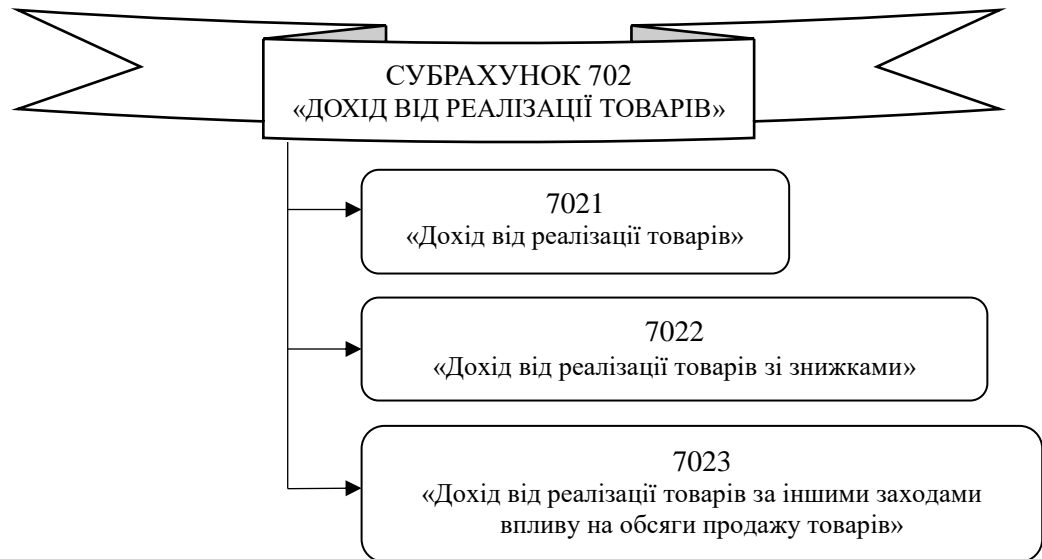

Рисунок 2.16 – Запропоновані субрахунки другого порядку субрахунку 702 «Дохід від реалізації товарів»

– запровадити субрахунки другого порядку до субрахунку 704 «Вирахування з доходу» для відображення сум повернутих товарів, наданих покупцям знижок та інших можливих вирахувань з доходу. Виокремлення окремих субрахунків для накопичення наведених відомостей буде слугувати забезпеченням управлінського персоналу інформації щодо загального обсягу наданих покупцям знижок, надасть спроможність мати необхідні дані для можливого аналізу ефективності цінової політики підприємства без використання та проведення додаткових вибірок. Також, використання додаткового порядку деталізації субрахунків, що використовуються для відображення сум вирахування з доходу, допоможе збільшити показник аналітичної складової даних для визначення їх впливу на фінансові результати;

Рисунок 2.17 – Запропоновані субрахунки другого порядку субрахунку 704 «Вирахування з доходу»

– відкоригувати вартісну межу визнання основного засобу з очікуваним терміном корисного використання (експлуатації) більше 1 року та вартістю більше 20000 грн. відповідно до вимог діючого законодавства;

– впровадити процес створення резерву сумнівних боргів за методикою яка базується на підставі класифікації дебіторської заборгованості за обраними та встановленими термінами її непогашення. При цьому, визначення коефіцієнту сумнівності проводити за допомогою розрахунку, що базується на аналізі показників дебіторської заборгованості за останні 3 роки;

– передбачити створення резерву на оплату відпусток працівникам та можливих майбутніх витрат та платежів за методикою, визначеною Порядком МФУ від 02.09.2014 р. № 879. При цьому, визначення планового коефіцієнту проводити відповідно до п. 13 П(С)БО 11 «Зобов’язання»;

– здійснити розмежування доходів за детальними класифікаційними групами, а саме за: формою торгівлі, категоріями покупців, товарними групами, методам активізації продажу товарів;

– передбачити умови визнання та критерії оцінки доходу від надання послуг до дати складання балансу: за методом оцінки ступеня завершеності операцій; рівномірного нарахування; переліком та складом доходів; порядком документального оформлення; відображенням в обліком реєстрах;

– здійснювати групування доходів від реалізації товарів відповідно сегментування споживачів, для оперативного отримання точної інформації про стан попиту на певні групи товарів та формування обґрунтування виробничої програми;

– визначати фінансовий результат за групами товарів (послуг) у розрізі найвигідніших умов та внеску кожного у рахунок покриття витрат діяльності підприємства та за каналами реалізації у розрізі найвигідніших умов співпраці з контрагентами, контрактами;

– впровадити на регулярній основі проведення ґрунтовного аналізу динаміки, структури фінансових результатів, виявлення можливих факторів впливу на зазначенні показники для внутрішнього контролю.

3. У розрізі організації оподаткування:

– зробити відповідне уточнення щодо дій після спливу суми ПДВ за незареєстрованими податковими накладними – їхнє відображення повинно відбуватися на субрахунку 644 «Податковий кредит», у визначений час, списуватись на витрати періоду за субрахунком 949 «Інші витрати операційної діяльності».

– відображення сум невідшкодованих підприємством покупцям сум ПДВ, як складової первісної вартості запасів та необоротних активів за дебетом субрахунку 949 «Інші витрати операційної діяльності» з умовним позначенням щодо цього приводу.

Підсумовуючи вищесказане, визначаємо, що запропоновані шляхи удосконалення обліку фінансових результатів діяльності підприємства забезпечать, після свого впровадження, подальший позитивний вплив на загальну діяльність досліджуваного суб'єкта господарювання, яка призведе до покращення фінансового становища. Представлені пропозиції слугуватимуть

певним поштовхом до підвищення достовірності та деталізації інформації щодо діяльності підприємства у розрізі доходів, витрат і фінансових результатів, розширять можливості використання отриманих даних для подальшого прийняття управлінських рішень. Загалом проведення удосконалення облікового забезпечення організації та формування фінансових результатів на торгівельних підприємствах, у розрізі деталізації інформаційної складової, є одним з головних елементів не тільки облікової системи, а й системи управління підприємства, та призводить до підвищення прибутковості підприємства.

РОЗДІЛ 3
ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ
РЕЗУЛЬТАТІВ НА ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ»

3.1 Структурно-динамічний аналіз фінансових результатів підприємства

Актуальним та важливим завданням аналітичного відділу кожного підприємства виступає відстеження структурно-динамічних змін фінансових результатів.

Цей факт призводить до необхідності проведення своєчасного та ґрунтовного аналізу фінансових результатів діяльності підприємства, основною метою якого «виявлення відхилення від планових показників, встановлення основних внутрішніх та зовнішніх чинників негативного впливу на рівень прибутковості, а також виявлення резервів його підвищення» [11].

Для аналізу складу, динаміки та структури показників фінансових результатів діяльності підприємства складемо таблицю (табл. 3.1), використовуючи дані звітності підприємства.

Таблиця 3.1 – Дані звітності ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» за 2019-2021 рр.

Стаття	2019	2020	2021
– Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	4072,5	4484,20	4375,90
– Інші доходи	0,60	-	38,60
Разом доходи	4073,10	4484,20	4414,50
– Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	3125,7	3366,10	3174,40
– Інші витрати	835,20	984,10	1195,40
Разом витрати	3960,90	4350,20	4369,80
Фінансовий результат до оподаткування	112,20	134,00	44,70
Податок на прибуток	20,20	24,10	8,00
Чистий прибуток (збиток)	92,00	109,90	36,70

Відповідно до наведених даних у таблиці 3.1, проаналізуємо показники фінансових результатів підприємства за 2019-2020 рр., визначивши їх склад та структуру (табл. 3.2).

Таблиця 3.2 – Показники складу та структури фінансових результатів діяльності ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» за 2019-2020 рр.

Показники	2019		2020		Відхилення	
	тис. грн.	п.в., %	тис. грн.	п.в., %	сума +,-	п.с., %
Разом доходи	4073,10	100	4484,20	100	411,10	-
у т.ч.						
– Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	4072,5	99,99	4484,20	100	411,70	0,01
– Інші доходи	0,60	0,01	0,00	0	-0,60	-0,01
Разом витрати	3960,90	100	4350,20	100	389,30	-
у т.ч.						
– Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	3125,7	78,91	3366,10	77,38	240,40	-1,53
– Інші витрати	835,20	21,09	984,10	22,62	148,90	1,53
Фінансовий результат до оподаткування	112,20	-	134,00	-	21,80	-
Податок на прибуток	20,20	-	24,10	-	3,90	-
Чистий прибуток (збиток)	92,00	-	109,90	-	17,90	-

Аналізуючи склад фінансових результатів діяльності підприємства за 2019-2020 рр., слід зазначити, що показник інші доходи у 2020 році, на противагу 2019 року, є відсутнім.

Що стосується структурного обстеження, зауважимо, що показники загальних доходів, майже не мали змін у питомій вазі, а саме, чистий дохід від реалізації у 2019 році склав 99,99%, у 2020 році – 100%; інші доходи у 2019 році склали 0,01%, у 2020 році були відсутніми.

У свою чергу, питома вага інших витрат у порівнянні до собівартості реалізованої продукції, за досліджуваний період, збільшилася на 1,53%, загалом собівартість реалізованої продукції у структурі витрат 2019 року склала 78,91%, 2020 року – 77,38%, а інші витрати у 2019 році склали 21,09%, у 2020 році – 22,62%.

Також, проаналізуємо показники фінансових результатів підприємства за 2020-2021 рр., визначивши їх склад та структуру (табл. 3.3).

Таблиця 3.3 – Показники складу та структури фінансових результатів діяльності ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» за 2020-2021 рр.

Показники	2020		2021		Відхилення	
	тис. грн.	п.в., %	тис. грн.	п.в., %	сума +,-	п.с., %
Разом доходи	4484,20	100	4414,50	100	-69,70	-
у т.ч.						
– Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	4484,20	100	4375,90	99,13	-108,30	-0,87
– Інші доходи	-	-	38,60	0,87	38,60	-0,87
Разом витрати	4350,20	100	4369,80	100	19,60	-
у т.ч.						
– Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	3366,10	77,38	3174,40	72,64	-191,70	-4,74
– Інші витрати	984,10	22,62	1195,40	27,36	211,30	4,74
Фінансовий результат до оподаткування	134,00	-	44,70	-	-89,30	-
Податок на прибуток	24,10	-	8,00	-	-16,10	-
Чистий прибуток (збиток)	109,90	-	36,70	-	-73,20	-

Аналізуючи склад фінансових результатів діяльності підприємства за 2020-2021 рр., слід зазначити, що показник інші доходи, який був відсутнім у 2020 році, мав місце у 2021 році, що зробило зміни у структурі доходів.

Що стосується структурного обстеження даного періоду, зауважимо, що показники загальних доходів, також майже не мали змін у питомій вазі, а саме, чистий дохід від реалізації у 2020 році склав 100%, у 2021 році – 99,13%; інші доходи у 2020 році були відсутніми, у 2021 році склали 0,87%.

У свою чергу, питома вага інших витрат у порівнянні до собівартості реалізованої продукції, за досліджуваний період, збільшилася на 4,74%, загалом собівартість реалізованої продукції у структурі витрат 2020 року склала 77,38%, 2021 року – 72,64%, а інші витрати у 2020 році склали 22,62%, у 2021 році – 27,36%.

Для наочного зображення досліджених змін у складі та структурі доходів та витрат на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» за 2019-2021 рр., побудуємо їхнє відображення на рисунку 3.1.

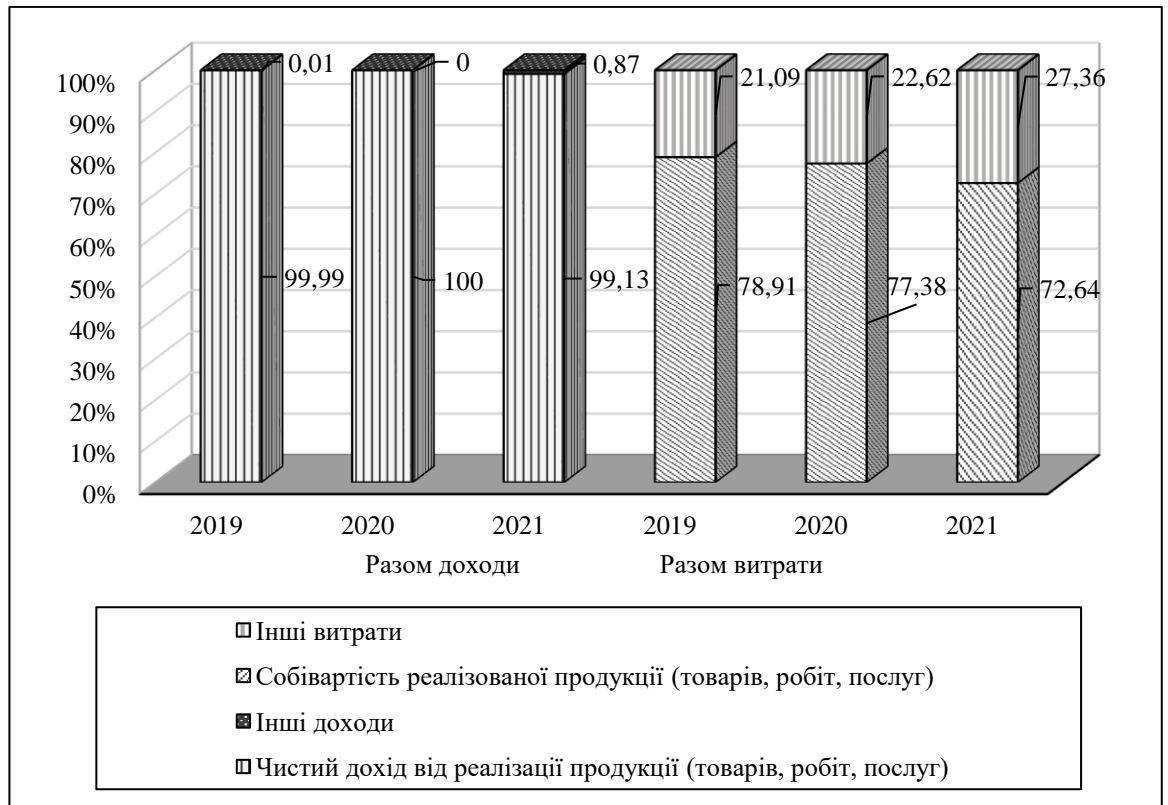

Рисунок 3.1 – Структура доходів і витрат на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» за 2019-2021 рр.

Що стосується змін у структурі доходів і витрат на підприємстві за 2019-2021 рр., можемо зробити висновок, що структурні елементи показнику загальних доходів мали майже несуттєві зміни та хвилеподібну тенденцію.

На противагу цьому, зміни у структурі загальних витрат були суттєвими. Питома вага показнику інших витрат мала тенденцію до помірного збільшення по відношенню до собівартості реалізованої продукції.

Також, на основі даних фінансової звітності підприємства за 2019-2020 рр., наведеними у таблиці 3.1, проаналізуємо динаміку фінансових результатів підприємства (табл. 3.4).

Таблиця 3.4 – Динаміка фінансових результатів діяльності ПНВФ «ХІМБЮДЕЗ» за 2019-2020 рр.

Показники	2019, тис. грн.	2020, тис. грн.	Динаміка		
			абс. сума +/-	Т.р., %	Т.пр., %
Разом доходи	4073,10	4484,20	411,10	110,09	10,09
у т.ч.					
– Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	4072,5	4484,20	411,70	110,11	10,11
– Інші доходи	0,60	-	-0,60	0,00	0,00
Разом витрати	3960,90	4350,20	389,30	109,83	9,83
у т.ч.					
– Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	3125,7	3366,10	240,40	107,69	7,69
– Інші витрати	835,20	984,10	148,90	117,83	17,83
Фінансовий результат до оподаткування	112,20	134,00	21,80	119,43	19,43
Податок на прибуток	20,20	24,10	3,90	119,31	19,31
Чистий прибуток (збиток)	92,00	109,90	17,90	119,46	19,46

З проведених розрахунків можемо зазначити, що у 2020 році загальні доходи порівняно з 2019 роком збільшилися на 411,1 тис. грн., або на 10,09%, що загалом є гарною тенденцією, але порівнюючи дані зміни, із змінами у динаміці розміру загальних витрат, які збільшилися на 389,30 тис. грн., або на 9,83%, визначаємо, що ріст даних показників є взаємозалежним та екстенсивним. Інтенсивний тип розвитку, у цьому випадку, складає тільки 0,26% та визначається як різниця темпів приросту досліджуваних показників.

Що стосується структурних елементів даних показників, відзначимо відповідне зростання показників: чистого доходу від реалізації, яке склало 411,70 тис. грн., або 10,11%; собівартості реалізованої продукції – 240,40 тис. грн., або 7,69%; інших витрат – 148,90 тис. грн., або 17,83%. Як зазначалося вище, дане зростання показників відповідно спричинене екстенсивним типом розвитку діяльності підприємства.

Так само можемо визначити зміну динаміки фінансових результатів у розрізі збільшення такого показника як фінансовий результат до оподаткування на 21,80 тис. грн., або на 19,43%; відповідно до нього – зміну

розміру податку на прибуток – зростання на 3,90 тис. грн., або 19,31% та розміру чистого прибутку – збільшення на 17,90 тис. грн., або 19,46%.

Також, для порівняння, проаналізуємо динаміку фінансових результатів підприємства за 2020-2021 рр. (табл. 3.5).

Таблиця 3.5 – Динаміка фінансових результатів діяльності ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» за 2020-2021 рр.

Показники	2020, тис. грн.	2021, тис. грн.	Динаміка		
			абс. сума +/-	Т.р., %	Т.пр., %
Разом доходи	4484,20	4414,50	-69,70	98,45	-1,55
у т.ч.					
– Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	4484,20	4375,90	-108,30	97,58	-2,42
– Інші доходи	-	38,60	38,60	0,00	0,00
Разом витрати	4350,20	4369,80	19,60	100,45	0,45
у т.ч.					
– Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	3366,10	3174,40	-191,70	94,30	-5,70
– Інші витрати	984,10	1195,40	211,30	121,47	21,47
Фінансовий результат до оподаткування	134,00	44,70	-89,30	33,36	-66,64
Податок на прибуток	24,10	8,00	-16,10	33,20	-66,80
Чистий прибуток (збиток)	109,90	36,70	-73,20	33,39	-66,61

З проведених розрахунків можемо зазначити, що у 2021 році загальні доходи порівняно з попереднім 2020 роком скоротилися на 69,70 тис. грн., або на 1,55%, що є негативним свідченням зниження результативності діяльності підприємства. Воно спричинене збільшенням розміру загальних витрат на 19,60 тис. грн., або на 0,45%. Також, порівнюючи темпи приросту даних показників, отримуємо від’ємне значення

Що стосується структурних елементів даних показників, відзначимо нестабільну тенденцію. При виявленому скороченню розміру чистого доходу від реалізації, яке склало 108,30 тис. грн., або 2,42%, спостерігаємо збільшення показника інших доходів на 38,60 тис. грн. Схожу ситуацію бачимо й у елементах загальних витрат, де собівартість реалізованої продукції

скоротилася на 191,70 тис. грн., або на 5,70%, протилежних змін зазнали інші витрати, які збільшилися на 211,30 тис. грн., або на 21,47%.

Так само можемо визначити зміну динаміки фінансових результатів у розрізі зменшенні такого показника як фінансовий результат до оподаткування на 89,30 тис. грн., або на 66,64%; відповідно до нього – зміну розміру податку на прибуток – скорочення на 16,10 тис. грн., або 66,80% та розміру чистого прибутку – зменшення на 73,20 тис. грн., або 66,61%.

Для наочного зображення досліджених змін у динаміці доходів та витрат на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» за 2019-2021 рр., побудуємо їхнє відображення на рисунку 3.2.

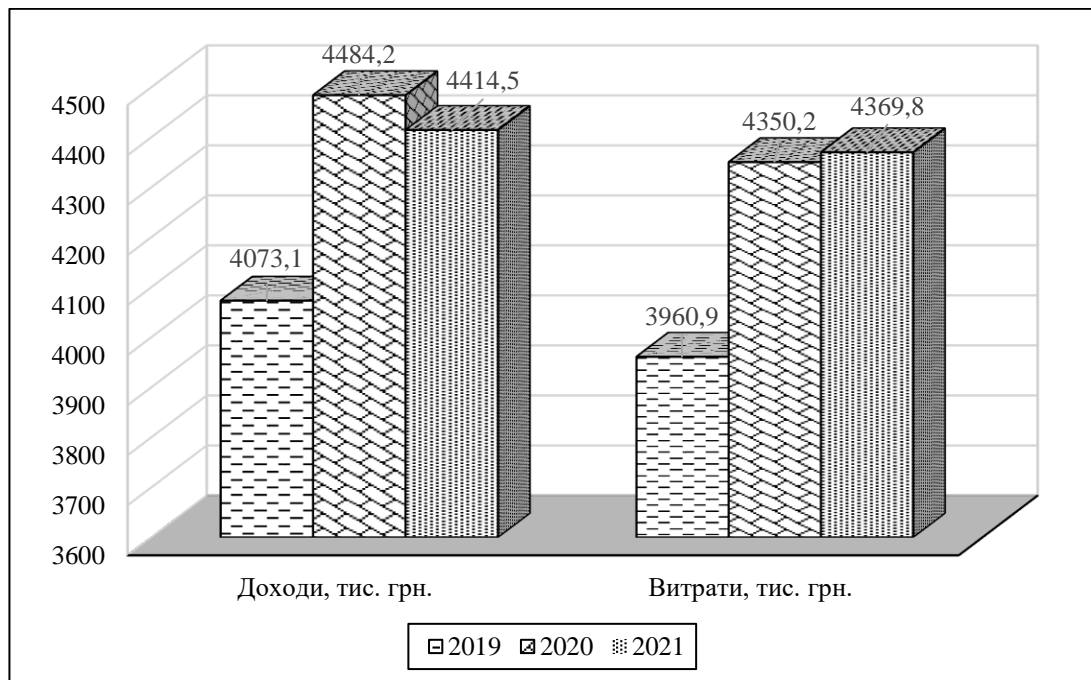

Рисунок 3.2 – Динаміка загальних доходів та витрат на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» за 2019-2021 рр.

Що стосується показників загальних доходів за досліджуваний період бачимо певну хвилеподібну тенденцію. Так, якщо у 2020 році спостерігається доволі різке збільшення розміру показника по відношенню до попереднього 2019 року, то вже порівняння показників 2020 та 2021 років має плавне

скорочення. Показники загальних витрат, у свою чергу, мали тенденцію до зростання. У 2020 році можемо спостерігати різке збільшення представленого показника по відношенню до 2019 року, а у 2021 році до 2020 року – повільне.

Також, розглянемо наочне зображення досліджених змін у динаміці фінансового результату до оподаткування та чистого прибутку на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» за 2019-2021 рр. (рис. 3.3).

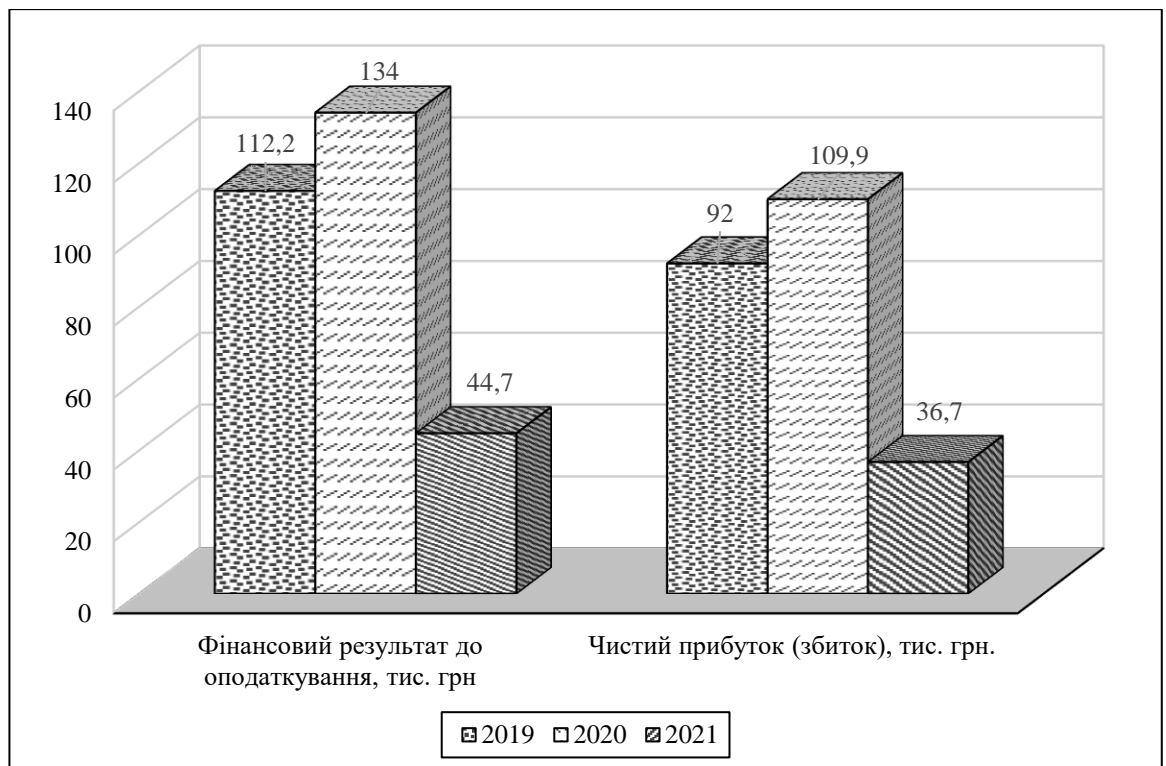

Рисунок 3.3 – Динаміка фінансового результату до оподаткування та чистого прибутку на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» за 2019-2021 рр.

У розрізі показників фінансового результату до оподаткування та чистого прибутку спостерігаємо очікувану взаємозалежність, результати якої мають прояв у певній хвилеподібній тенденції. Обидва представлені показники зазнали помірне збільшення розмірів у 2020 році по відношенню до 2019 року, та доволі різке зменшення у 2021 році до 2020 року.

3.2 Факторний аналіз прибутку та показників рентабельності діяльності підприємства

Виявлення та усунення негативних факторів, збільшення впливу позитивних, виступає підставою для проведення факторного аналізу фінансових результатів діяльності підприємства, зокрема, за допомогою використання їх адитивної моделі.

Для детального аналізу даної ділянки, виявленню потенційних резервів проведемо факторний аналіз прибутку підприємства. Даний факторний аналіз будемо проводити за допомогою методу ланцюгових підстановок, використовуючи показник фінансового результату до оподаткування. Інформаційною базою, для даного факторного аналізу, буде виступати фінансова звітність ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» за 2019-2021 рр., а саме звітом про фінансові результати для суб'єктів малого підприємництва (Ф. №2-м).

Наочне зображення результатів побудови адитивної моделі, яка розглядає вплив розміру загальних доходів та витрат на фінансовий результат діяльності підприємства до оподаткування за 2019-2020 рр. наведено у таблиці 3.6.

Таблиця 3.6 – Факторний аналіз фінансового результату до оподаткування на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» за 2019-2020 рр.

Опис дії	Показник	Формула розрахунку	Розрахунок	Значення, тис. грн.
Заміна значень	ФР _{до баз 2019}	РД _{баз 2019} – РВ _{баз 2019}	4073,1 – 3960,9	112,2
	ФР _{до умов}	РД _{звіт 2020} – РВ _{баз 2019}	4484,2 – 3960,9	523,3
	ФР _{до звіг 2020}	РД _{звіт 2020} – РВ _{звіт 2020}	4484,2 – 4350,2	134,0
Вплив зміни доходів підприємства	$\Delta\text{ФР}_{\text{до д}}$	$\text{ФР}_{\text{до умов}} - \text{ФР}_{\text{до баз 2019}}$	523,30 – 112,20	411,1
Вплив зміни витрат підприємства	$\Delta\text{ФР}_{\text{до в}}$	$\text{ФР}_{\text{до звіг 2020}} - \text{ФР}_{\text{до умов}}$	134 – 523,30	-389,3
Балансова перевірка	БП	$\Delta\text{ФР}_{\text{до д}} + \Delta\text{ФР}_{\text{до в}}$	411,1 + (-389,3)	21,8

Тобто, зміна доходів на 1 тис. грн. вплине на фінансовий результат до оподаткування на 411,1 тис. грн., зміна витрат на 1 тис. грн. призведе до скорочення фінансового результату до оподаткування на 389,3 тис. грн. Дані показники мають вплив на збільшення фінансового результату до оподаткування на 21,8 тис. грн., що є показником ефективної діяльності підприємства та проявом певної фінансової стійкості.

Що стосується факторного аналізу за 2020-2021 рр., відображення результатів побудови адитивної моделі, за досліджуваній період, наведено у таблиці 3.7.

Таблиця 3.7 – Факторний аналіз фінансового результату до оподаткування на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» за 2020-2021 рр.

Опис дії	Показник	Формула розрахунку	Розрахунок	Значення, тис. грн.
Заміна значень	$\Phi P_{\text{до баз 2020}}$	$RД_{\text{баз 2020}} - PВ_{\text{баз 2020}}$	4484,2 – 4350,2	134,0
	$\Phi P_{\text{до умов}}$	$RД_{\text{звіт 2021}} - PВ_{\text{баз 2020}}$	4414,5 – 4350,2	64,3
	$\Phi P_{\text{до звіт 2021}}$	$RД_{\text{звіт 2021}} - PВ_{\text{звіт 2021}}$	4414,5 – 4369,8	44,7
Вплив зміни доходів підприємства	$\Delta \Phi P_{\text{до д}}$	$\Phi P_{\text{до умов}} - \Phi P_{\text{до баз 2020}}$	64,3 – 134	-69,7
Вплив зміни витрат підприємства	$\Delta \Phi P_{\text{до в}}$	$\Phi P_{\text{до звіт 2021}} - \Phi P_{\text{до умов}}$	44,7 – 64,3	-19,6
Балансова перевірка	БП	$\Delta \Phi P_{\text{до д}} + \Delta \Phi P_{\text{до в}}$	-69,7 + (-19,6)	-89,3

Тобто, зміна доходів на 1 тис. грн. призведе до скорочення фінансового результату до оподаткування на 69,70 тис. грн., зміна витрат на 1 тис. грн. призведе до скорочення фінансового результату до оподаткування на 19,6 тис. грн. Дані показники мають вплив на скорочення фінансового результату до оподаткування на 89,3 тис. грн. та є прихованими резервами для покращення ефективної діяльності підприємства.

Слід зазначити, що важливе місце в процесі факторного аналізу фінансових результатів відводиться зовнішньому факторному аналізу валового прибутку, як ключовому показнику, що характеризує результати здійснення

основної діяльності.

Методика проведення факторного аналізу валового прибутку визначається цілями аналізу, а відповідно, і складом інформаційних джерел, що використовуються при даному аналізі.

Методичні положення зовнішнього аналізу валового прибутку передбачають оцінку впливу таких факторів: обсягу реалізації продукції в натуральному вираженні; структури й асортименту реалізованої продукції; рівня витрат на 1 грн. реалізованої продукції.

Визначимо вплив даних факторів (табл. 3.8).

Таблиця 3.8 – Зовнішній факторний аналіз валового прибутку ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» за 2019-2021 рр.

Показники	2019	2020	2021	Відхилення			
				2019 р. у пор. з 2020 р.		2020 р. у пор. з 2021 р.	
				сума +,-	Т.р., %	сума +,-	Т.р., %
Валовий прибуток	946,80	1118,10	1201,50	171,30	118,09	83,40	107,46
Собівартість реалізованої продукції	3125,70	3366,10	3174,40	240,40	107,69	-191,70	94,30
Чистий дохід від реалізації продукції (робіт, послуг)	4072,50	4484,20	4375,90	411,70	110,11	-108,30	97,58
Коефіцієнт зміни собівартості	1,08	0,94	-	-0,13	87,57	-	-
Коефіцієнт зміни обсягу реалізації	1,10	0,98	-	-0,13	88,63	-	-
Вплив зміни обсягу реалізації продукції	72,82	-63,68	-	-136,50	-87,44	-	-
Вплив зміни структури і асортименту реалізованої продукції	22,90	36,67	-	13,78	160,17	-	-
Вплив зміни рівня витрат на 1 грн. реалізованої продукції	75,59	110,40	-	34,82	146,06	-	-
Баланс відхилень	171,30	83,40	-	-87,90	48,69	-	-

Провівши зовнішній факторний аналіз валового прибутку підприємства за 2019-2021 рр., можемо зробити висновок, що у 2019 році зміна обсягу

реалізації на 1 тис. грн. призвела би до підвищення валового прибутку на 72,82 тис. грн., зміна структури асортименту реалізованої продукції призвела би до підвищення валового прибутку на 22,90 тис. грн., зміна рівня витрат на 1 грн. реалізованої продукції призвела би до підвищення валового прибутку на 75,59 тис. грн. Загалом ці показники мають позитивний вплив, адже при даних факторах валовий прибуток збільшився на 171,30 тис. грн.

Що стосується 2020 року, то зміна обсягу реалізації на 1 тис. грн. призвела би до скорочення валового прибутку на 63,68 тис. грн., зміна структури асортименту реалізованої продукції призвела би до підвищення валового прибутку на 36,67 тис. грн., зміна рівня витрат на 1 грн. реалізованої продукції призвела би до підвищення валового прибутку на 110,40 тис. грн. Загалом ці показники мають позитивний вплив, адже при даних факторах валовий прибуток збільшився на 83,40 тис. грн.

Порівнявши вплив даних факторів за 2019-2021 рр., можемо також сказати, що при дослідженні показників за окремі роки, спостерігаються позитивні результати, але при розгляді динамічних змін, бачимо негативну тенденцію, адже відбувається скорочення валового прибутку на 87,9 тис. грн., в першу чергу за рахунок зменшення обсягів реалізації продукції, що є негативним показником ефективності діяльності підприємства.

Показники рентабельності підприємства характеризують його відносну прибутковість з різних позицій і групуються згідно з інтересами учасників економічного процесу. Можливі зіставлення прибутку з факторами, які на нього впливають, формують множину показників рентабельності. Вони відрізняються між собою за змістом та метою розрахунку.

Користуючись даними фінансових результатів даного підприємства, а саме даними звіту про фінансові результати (Ф. №2-м) за 2019-2021 рр. можемо проаналізувати показники рентабельності підприємства користуючись формулами наведеними у першому розділі даної роботи (табл. 3.9).

Таблиця 3.9 – Показники рентабельності на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» за 2019-2021 рр.

Показники	2019	2020	2021	Відхилення			
				2019 р. у пор. з 2020 р.		2020 р. у пор. з 2021 р.	
				сума +,-	Т.р., %	сума +,-	Т.р., %
Прибуток від операційної діяльності	112,20	134,00	44,70	21,8	119,43	-89,3	33,36
Чистий дохід від реалізації продукції (робіт, послуг)	4072,50	4484,20	4375,90	411,7	110,11	-108,3	97,58
Собівартість реалізованої продукції	3125,70	3366,10	3174,40	240,4	107,69	-191,7	94,30
Чистий прибуток	92,00	109,90	36,70	17,9	119,46	-73,2	33,39
Середня вартість сукупних активів	885,05	920,40	929,10	35,35	103,99	8,7	100,95
Середня вартість короткострокових зобов'язань	137,35	118,65	144,85	-18,7	86,39	26,2	122,08
Середня вартість оборотних активів	683,15	765,15	807,65	82	112,00	42,5	105,55
Середня вартість власного капіталу	747,70	801,75	784,25	54,05	107,23	-17,5	97,82
Рентабельність продажу	2,76%	2,99%	1,02%	0,23	108,46	-1,97	34,18
Рентабельність основної діяльності	3,59%	3,98%	1,41%	0,39	110,90	-2,57	35,37
Рентабельність сумарного капіталу	10,39%	11,94%	3,95%	1,55	114,87	-7,99	33,08
Рентабельність чистих активів	12,30%	13,71%	4,68%	1,40	111,40	-9,03	34,14
Рентабельність оборотного капіталу	16,42%	17,51%	5,53%	1,09	106,63	-11,98	31,60
Рентабельність власного капіталу	12,30%	13,71%	4,68%	1,40	111,40	-9,03	34,14
Показник чистого прибутку	2,26%	2,45%	0,84%	0,19	108,49	-1,61	34,22

З розрахунків таблиці 3.9 можна проаналізувати динамічні зміни таких показників як: середня вартість сукупних активів, короткострокових зобов'язань, оборотних активів та власного капіталу.

У 2020 році спостерігається позитивний приріст середньої вартості

сукупних активів на 35,35 тис. грн., або на 3,99%; середньої вартості оборотних активів на 82 тис. грн., або на 12%; середньої вартості власного капіталу на 54,05 тис. грн., або на 7,23%, окрім середньої вартості короткострокових зобов'язань, яка скоротилась на 18,7 тис. грн., або 13,61%, що безумовно є позитивною тенденцією, адже підприємство ефективно користується власними ресурсами, скорочує власні зобов'язання перед контрагентами.

Що стосується 2021 року, то тут, в порівнянні до 2020, спостерігаються, навпаки дещо негативні зміни, адже при незначному зростанні середньої вартості сукупних активів, яке склало 8,7 тис. грн., або 0,95%, та середньої вартості оборотних активів, яке відповідно склало 42,5 тис. грн., або 5,55%, має місце скорочення середньої вартості власного капіталу на 17,5 тис. грн., або 2,18% та підвищення середньої вартості короткострокових зобов'язань на 26,2 тис. грн., або 22,08%, що, у свою чергу, є показником підвищення заборгованостей підприємства та зниження результативної складової діяльності підприємства.

Щодо показників рентабельності, то вони мали позитивне значення протягом всього досліджуваного періоду. У 2020 році порівнюючи з 2019 роком спостерігалася тенденція до підвищення, показники рентабельності продажу, основної діяльності, сумарного капіталу, чистих активів, оборотного капіталу та власного капіталу, збільшилися на – 0,23%, 0,39%, 1,55%, 1,40%, 1,09% та 1,40%, відповідно. Це є показником покращення ефективності діяльності даного підприємства у цей період та загалом фінансової стійкості. Якщо розглядати окремі складові, найбільше позитивне значення має рентабельність сумарного капіталу, найменше – рентабельність продажу.

У 2021 році порівнюючи з 2020 роком спостерігаємо протилежну тенденція до скорочення, показники рентабельності продажу, основної діяльності, сумарного капіталу, чистих активів, оборотного капіталу та власного капіталу, зменшились на – 1,97%, 2,57%, 7,99%, 9,03%, 11,98% та

9,03%, відповідно. Це є показником зниження ефективності діяльності підприємства. Якщо розглядати окремі складові, найбільше негативне значення має рентабельність оборотного капіталу, найменше – рентабельність продажу. Динаміку даних показників наведено на рисунку 3.4.

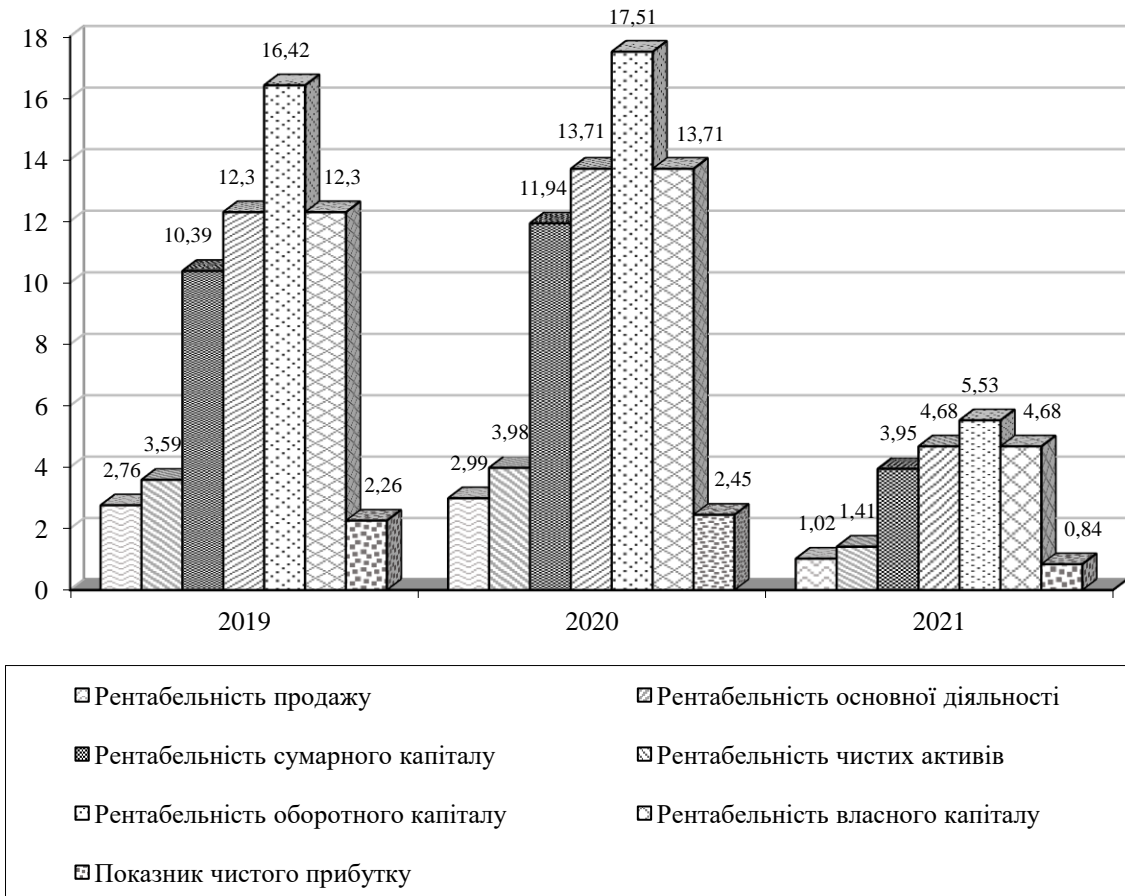

Рисунок 3.4 – Динаміка показників рентабельності підприємства за 2019-2021 рр.

Аналізуючи ці показники вже у динаміці, зазначимо, що у 2020 році в порівнянні з 2019 роком мала місце тенденція до зростання показників рентабельності, позитивне відхилення спостерігалось по усім досліджуваним складовим. У 2021 році, в порівнянні до 2020 року, ми бачимо зовсім не позитивну картину, адже, навіть, при позитивних значеннях даних показників у всіх роках, за цей порівнюваний період відслідковується чітка тенденція

різкого скорочення показників рентабельності, що у загальній картині, при все одно стійкому фінансовому стані підприємства, є негативним показником, адже є доказом погіршення стану діяльності підприємства.

Проведемо факторний аналіз показників даної ділянки, використовуючи метод ланцюгових підстановок. Наочне зображення результатів побудови кратної моделі, яка розглядає вплив прибутку від операційної діяльності та собівартості реалізованої продукції на рентабельність основної діяльності підприємства за 2019-2020 рр. наведено у таблиці 3.10.

Таблиця 3.10 – Факторний аналіз рентабельності основної діяльності ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» за 2019-2020 рр.

Опис дії	Показник	Формула розрахунку	Розрахунок	Значення, %
Заміна значень	$R_{\text{од баз 2019}}$	$\frac{\text{ПР}_{\text{од 2019}}}{\text{с/в}_{\text{баз 2019}}} \times 100\%$	$\frac{112,2}{3125,7} \times 100\%$	3,59
	$R_{\text{од умов}}$	$\frac{\text{ПР}_{\text{од звіт 2020}}}{\text{с/в}_{\text{баз 2019}}} \times 100\%$	$\frac{134,0}{3125,7} \times 100\%$	4,29
	$R_{\text{од звіт 2020}}$	$\frac{\text{ПР}_{\text{од звіт 2020}}}{\text{с/в}_{\text{звіт 2020}}} \times 100\%$	$\frac{134,0}{3366,1} \times 100\%$	3,98
Вплив зміни прибутку від операційної діяльності	$\Delta R_{\text{од (ПР)}}$	$R_{\text{од умов}} - R_{\text{од баз 2019}}$	4,29 – 3,59	0,7
Вплив зміни собівартості реалізованої продукції	$\Delta R_{\text{од (С/В)}}$	$R_{\text{од звіт 2020}} - R_{\text{од умов}}$	3,98 – 4,29	-0,31
Балансова перевірка	БП	$\Delta R_{\text{од (ПР)}} + \Delta R_{\text{од (С/В)}}$	0,7 + (-0,31)	0,39

Тобто, базуючись на даних за 2019-2021 рр., можемо стверджувати, що зміна прибутку від операційної діяльності на 1 тис. грн. призведе до збільшення показника рентабельності основної діяльності на 0,7%, зміна собівартості реалізованої продукції на 1 тис. грн. призведе до скорочення показника рентабельності основної діяльності на 0,31%. Дані показники мають вплив на збільшення показника рентабельності основної діяльності на 0,39% .

Що стосується факторного аналізу за 2020-2021 рр., відображення результатів побудови кратної моделі, за досліджуваний період, наведено у таблиці 3.11.

Таблиця 3.11 – Факторний аналіз рентабельності основної діяльності ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» за 2020-2021 рр.

Опис дії	Показник	Формула розрахунку	Розрахунок	Значення, %
Заміна значень	$R_{\text{од баз 2020}}$	$\frac{PR_{\text{од 2020}}}{C/V_{\text{баз 2020}}} \times 100\%$	134,0 / 3366,1 x 100%	3,98
	$R_{\text{од умов}}$	$\frac{PR_{\text{од звіт 2021}}}{C/V_{\text{баз 2020}}} \times 100\%$	44,7 / 3366,7 x 100%	1,33
	$R_{\text{од звіт 2021}}$	$\frac{PR_{\text{од звіт 2021}}}{C/V_{\text{звіт 2021}}} \times 100\%$	44,7 / 3174,4 x 100%	1,41
Вплив зміни прибутку від операційної діяльності	$\Delta R_{\text{од (ПР)}}$	$R_{\text{од умов}} - R_{\text{од баз 2020}}$	1,33 – 3,98	-2,65
Вплив зміни собівартості реалізованої продукції	$\Delta R_{\text{од (C/V)}}$	$R_{\text{од звіт 2021}} - R_{\text{од умов}}$	1,41 – 1,33	0,08
Балансова перевірка	БП	$\Delta R_{\text{од (ПР)}} + \Delta R_{\text{од (C/V)}}$	-2,65 + 0,08	-2,57

Після проведення факторного аналізу рентабельності основної діяльності підприємства за 2020-2021 рр., можемо стверджувати, що зміна прибутку від операційної діяльності на 1 тис. грн. призведе до зменшення показника рентабельності основної діяльності на 2,65%, зміна собівартості реалізованої продукції на 1 тис. грн. призведе до збільшення показника рентабельності основної діяльності на 0,08%. Дані показники мають вплив на зменшення показника рентабельності основної діяльності на 2,57% .

3.3 Перспективи зростання фінансових результатів діяльності підприємства

На сьогоднішній велика кількість вчених має упереджену думку, щодо залежності стабільного функціонування підприємства у майбутньому, а отже і його перспективності, від рівня його фінансового планування та аналізу діяльності. Тобто при можливому передбаченні перспектив роботи підприємства, допустиме прогнозування, а іноді навіть коригування його

фінансових результатів [44].

Базуючись на досвіді інших суб'єктів господарювання, можемо стверджувати, що вчасний аналіз фінансового становища підприємства та прогнозування фінансових результатів його діяльності, надає можливість обминати потенційні прорахунки діяльності, відповідно й імовірні втрати, дозволяє визначити перспективи зростання основних показників діяльності суб'єктів господарювання.

Саме прогнозування виступає головним чинником можливих перспектив зростання фінансових результатів діяльності підприємства, а аналіз фінансового стану є базою для прийняття необхідних управлінських рішень щодо подальшого розвитку та вдосконалення діяльності.

Отже, фінансовий стан – це одна з найважливіших характеристик ефективності діяльності кожного підприємства, яка залежить від результатів усіх основних використовуваних видів його діяльності. Аналіз даної складової слугує засобом знайдення резервів покращення фінансових результатів суб'єкта господарювання та перспектив їх зростання.

Залежно від мети та завдань аналізу фінансового стану підприємства, обирають оптимальний комплекс показників та напрямків аналізу.

Класифікація основних показників оцінки фінансового стану підприємства:

- оцінки майнового стану підприємства;
- оцінки ліквідності та платоспроможності;
- оцінки фінансової стійкості і стабільності підприємства;
- ділової активності.

Проведемо оцінку майнового стану ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» та розрахуємо наступні показники: частка основних засобів в активах, коефіцієнт зносу основних засобів, коефіцієнт відновлення, коефіцієнт вибуття, загальна сума господарських засобів, що знаходяться в розпорядженні підприємства, частка необоротних активів в активах, частка основних засобів в необоротних активах (табл. 3.12).

Таблиця 3.12 – Аналіз майнового стану на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» за 2020-2021 рр.

Показник	Формула розрахунку	На кін. 2020 р.	На кін. 2021 р.	Відхилення	
				сума +,-	Т.р., %
Частка основних засобів в активах	$OZ_{зв}/\text{Активи}$	0,14	0,12	-0,02	85,71
Коефіцієнт оновлення,	$OZ_{\text{надх.}} / OZ_{\text{ПВ(К)}}$	0,009	-	-0,009	-
Коефіцієнт вибуття	$OZ_{\text{виб.}} / OZ_{\text{ПВ(П)}}$	-	0,057	+0,057	-
Коефіцієнт зносу основних засобів	$Z_{OZ}/OZ_{\text{ПВ}}$	0,68	0,72	0,04	105,88
Загальна сума господарських засобів, що знаходяться в розпорядженні п/ва	Валюта балансу	943,3	914,9	-28,4	96,98
Частка необоротних активів в активах	НА / Б	0,14	0,12	-0,02	85,71
Частка основних засобів в необоротних активах.	ВОЗ / НА	1	1	0	100

Проаналізувавши табл. 3.12, можна зробити наступні висновки:

– отримані дані демонструють скорочення частки основних засобів у загальній сумі активів. Якщо в 2020 році частка основних засобів у загальній сумі активів становила 14%, то в 2021 році 12%. Це свідчить про скорочення частки коштів інвестованих в основні засоби у валюті балансу;

– на підприємстві не приділяють належну увагу оновленню основних засобів. В 2021 році основні засоби не було оновлено взагалі, в порівнянні з попереднім роком, коли коефіцієнт оновлення становив 0,9%. Тобто існує негативна тенденція оновлення основних засобів;

– на підприємстві коефіцієнт вибуття в 2021 році зріс в порівнянні з 2020 роком, коли даний показник був відсутнім, тобто інтенсивність вибуття основних засобів є високою. Так як коефіцієнт оновлення нижче коефіцієнта вибуття, то дана ситуація є негативною і означає, що політика управління основними засобами на підприємстві не є ефективною;

– коефіцієнт зносу на кінець 2021 року, порівняно з кінцем 2020 року

підвищився на 5,88%. Підвищення коефіцієнта зносу основних засобів обумовлено низьким рівнем коефіцієнта їх оновлення;

– загальна сума господарських засобів, що знаходяться в розпорядженні підприємства скоротилася на 3,02% у 2021 році порівняно з 2020, що свідчить про скорочення майна підприємства.

– отримані дані свідчать про скорочення частки необоротних активів у загальній сумі активів. Якщо в 2020 році їх частка становила 14% то в 2021 році 12%. Це свідчить про скорочення частки коштів інвестованих в необоротні активи у валюті балансу;

– оцінивши показник частки основних засобів в необоротних активах, можна сказати, що основні засоби займають основне місце в необоротних активах.

Доцільним буде проведення оцінки фінансової стійкості ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» за 2020-2021 рр. та розрахунок наступних показників, а саме коефіцієнтів: концентрації власного капіталу, фінансової залежності, маневреності власного капіталу, інвестування, покриття запасів і затрат власними оборотними коштами, прогнозу банкрутства та фінансової стійкості.

Розрахунок кожного з них наведений у таблиці 3.13.

Таблиця 3.13 – Аналіз фінансової стійкості на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» за 2020-2021 рр.

Показник	Формула розрахунку	На кін. 2020 р.	На кін. 2021 р.	Відхилення	
				сума +,-	Т.р., %
Коефіцієнт концентрації власного капіталу	ВК / Б	0,87	0,81	-0,06	93,10
Коефіцієнт фінансової залежності	А/ВК	1,15	1,22	+0,07	106,09
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	ВОК / ВК	0,84	0,85	+0,01	101,19
Коефіцієнт інвестування	ВК / НА	6,21	6,75	+0,54	108,70
Коефіцієнт покриття запасів і затрат власними оборотними коштами	(ВК -НА)/З	2,44	1,48	-0,96	60,66
Коефіцієнт прогнозу банкрутства	(ОА - ПЗ) / Б	0,73	0,69	-0,04	94,52
Коефіцієнт фінансової стійкості	ВК / ПЗ	6,7	4,47	-2,23	66,72

Проаналізувавши табл. 3.13, можна сказати, що зменшення показника концентрації власного капіталу з 0,87 до 0,81 свідчить про зменшення фінансової стійкості, стабільності та незалежності підприємства.

Так як показник фінансової залежності підвищився на 6,09%, це показує зростання частки позичкових коштів при фінансуванні підприємства, а також скільки фінансових ресурсів використовує компанія на кожну гривню власного капіталу.

Даний показник по підприємству не входить в загальноприйняті межі, тому для підвищення значення необхідно залучати додаткові позикові кошти кредитних організацій, банків, інших підприємств і т. д. Це дозволить активізувати збутову діяльність, що призведе до збільшення фінансового результату роботи підприємства або дозволить досягти інших цілей.

Позитивне значення показника маневреності власного капіталу свідчить про достатність власних фінансових ресурсів для фінансування необоротних активів і частини оборотних.

Протягом 2020-2021 рр. спостерігається зростання коефіцієнту інвестування, що свідчить про збільшення частки джерел власних коштів суб'єкту в покритті поза обігових активів.

Коефіцієнт покриття запасів і затрат власними оборотними коштами демонструє достатність джерел фінансування для створення виробничих і інших запасів.

Щодо коефіцієнту прогнозу банкрутства спостерігається тенденція до його зниження.

Коефіцієнт фінансової стійкості знизився з 6,7 до 4,47, тож існує певний ризик втрати платоспроможності. Для підвищення показника можна працювати в двох напрямках: збільшення суми власного капіталу або збільшення суми довгострокових позикових коштів. Заходами по першому напрямку можуть бути: реінвестування прибутку і т. д. Заходами за другим напрямком можуть бути: отримання кредиту від банку, отримання кредитних коштів від інших підприємств і т. д.

Що стосується показників ліквідності та платоспроможності ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ», даний аналіз наведений у таблиці 3.14.

Таблиця 3.14 – Аналіз ліквідності і платоспроможності на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» за 2020-2021 рр.

Показник	Формула розрахунку	На кін. 2020 р.	На кін. 2021 р.	Відхилення	
				сума +,-	Т.р., %
Оборотний капітал	ОА - ПЗ	688,7	636,9	-51,8	92,48
Коефіцієнт маневреності власних оборотних засобів	ОА / ВОА	6,14	7,26	1,12	118,24
Частка оборотних коштів в активах	ОА / А	0,86	0,88	0,02	102,33
Власний оборотний (функціонуючий) капітал (ВОК)	ВК+ДЗ-НА	688,7	636,9	-51,8	92,48
Коефіцієнт оборотності оборотного капіталу	Чист Д/ВК	5,46	5,85	0,39	107,14
Частка власних оборотних коштів в оборотних активах	ВОК/ОА	0,85	0,79	-0,06	92,94

Розраховані показники в табл. 3.14 свідчать про те, що в 2021 році сума оборотних активів зменшилась на 51,8 тис. грн., або 7,52%, в компанії спостерігається брак власних коштів.

На противагу цьому, маневреність власних оборотних коштів зросла на 1,12 тис. грн., або 18,24%, і компанія здатна фінансувати частину свого оборотного капіталу.

Що стосується коефіцієнту оборотності оборотного капіталу, то спостерігається збільшення показника на 0,39 тис. грн., або 7,14%, що є демонстрацією доцільного управління власним капіталом.

Частка оборотних коштів в активах становить 86% від загальної суми всіх активів в 2020 році, в 2021 році – 88%.

Стійкий фінансовий стан підприємства в ринкових умовах значною мірою обумовлюється його діловою активністю. Ділова активність оцінюється системою показників (коефіцієнтів), які характеризують найважливіші сторони діяльності підприємства (табл. 3.15).

Таблиця 3.15 – Аналіз ділової активності на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» за 2020-2021 рр.

Показник	Формула розрахунку	На кін. 2020 р.	На кін. 2021 р.	Динаміка	
				сума +,-	Т.р., %
Продуктивність праці, грн./чол.	Чист Д / СЧ	747,37	875,18	+127,8	117,10
Фондовіддача	Чист Д / ОЗ(сер)	10,8787	10,8799	+0,0012	100,01
Оборотність власного капіталу	Чист Д / ВК(сер)	5,59	5,58	-0,01	99,82
Оборотність активів	Чист Д / Б(сер)	4,87	4,71	-0,16	96,71
Оборотність запасів (оборотів)	Соб РП / З(сер)	9,28	8,89	-0,39	95,80

Щодо показників ділової активності, можна зробити висновки про зростання продуктивності праці та фондівіддачі, а це в свою чергу є позитивним результатом ефективного управління організацією праці.

А коефіцієнт оборотності активів відображає послідовне проходження оборотними активами стадії кругообігу зі зміною форм вартості, оскільки він має тенденцію до зменшення, шляхом для його прискорення будуть слугувати: прискорення реалізації продукції, розрахунків за реалізовану продукцію й надані послуги, недопущення створення дебіторської заборгованості й ін.

Спираючись на аналіз показників фінансового стану діяльності ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» можемо виокремити пропозиції щодо покращення загального фінансового становища суб'єкта господарювання.

Дані пропозиції зводимо до трьох напрямків, які у своєму розрізі, матимуть вплив на збільшення фінансових результатів:

- управління витратами і ресурсами діяльності підприємства;
- удосконалення та зростання результативності основного виду діяльності;
- удосконалення системи управління підприємством.

Що стосується першого напрямку виділяємо необхідність у:

- раціональному використанні наявних ресурсів підприємства, що призведе до зростання показників продуктивності праці, зменшить

зарплатоємність та загальну ресурсомісткість діяльності;

- впровадженні системи управлінського обліку витрат діяльності у розрізі центрів відповідальності та по відокремленим категоріям товарної продукції;

- здійсненні постійного контролю за умовами зберігання і транспортування товарної продукції.

У розрізі другого напрямку:

- вирішення проблем у розрізі підвищення якості відбору товарної продукції, її конкурентоспроможності;

- нарощення обсягів реалізації товарів та надання послуг;

- введення у продаж нових видів товарної продукції у розрізі нових номенклатурних одиниць, розширення асортименту, для покращення варіативної складової продукції;

- продуктивна співпраця з новими постачальниками та покупцями, загалом укладення нових договорів з контрагентами;

- орієнтація на нові ринки збуту та пошуку нових ніш для реалізації продукції;

- удосконалення рекламної діяльності, введення рекламних заходів, можливе проведення інноваційної політики у розрізі фокусування на диверсифікації, а саме більш привабливому вигляді товарної продукції;

- ведення ефективної цінової політики підприємства, диференційовану по відношенню до окремих категорій покупців;

- раціональне управління наявними фінансовими ресурсами, у розрізі власного та позикового, основного та оборотного капіталу; загальною оборотністю; кредиторською та дебіторською заборгованістю; ліквідністю;

- доцільне використання одержаного раніше прибутку задля досягнення оптимального ефекту подальшого стабільного функціонування підприємства;

- коригування всіх видів діяльності для забезпечення їх вимогам сучасності.

Доцільним буде впровадження у розрізі третього напрямку таких

пропозицій:

- більш ефективної організації роботи внутрішніх служб збуту;
- удосконалення організаційної системи управління, форм і методів організації діяльності;
- удосконалення системи планування;
- удосконалення системи мотивації персоналу, у розрізі створення системи матеріального і соціального стимулювання, при цьому пов'язану з результатами діяльності підприємства та економією його ресурсів;
- удосконалення системи рівня підготовки та кваліфікації співробітників, у розрізі надання достатньої уваги навчанню персоналу;
- налаштування можливого антикризового менеджменту, а саме допустимих систем обмежень діяльності;

Визначаємо, що оскільки пошук можливих шляхів покращення фінансового становища підприємства виступає комплексним питанням, то для його вирішення слід застосовувати комплексний підхід, опрацьовуючи всі можливі ланки діяльності підприємства, досліджуючи всі підрозділи та служби, процеси, які в них відбуваються. Саме уміле використання системи всіх наявних чинників діяльності підприємства може забезпечити перспективи збільшення його фінансового становища. Зазначаємо, що наведені пропозиції при раціональному та ефективному впровадженні у діяльність підприємства, у перспективі, призведуть до збільшення показників фінансових результатів діяльності господарюючого суб'єкта.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення наукової проблеми, що полягає в удосконаленні теоретико-методичних та практичних засад обліку та аналізу фінансових результатів діяльності підприємства. Основні результати дослідження дають підстави для таких висновків:

1. Узагальнення теоретичних підходів до розуміння основних понять у сфері фінансових результатів а саме, економічних категорій «фінансові результати», «прибуток», «збиток», «доходи», «витрати» в системі бухгалтерського обліку, надало змогу дійти до висновку щодо відсутності чіткого трактування терміну «фінансові результати» у нормативно-правових актах, а наявність лише поняття «прибутку» та «збитку». Базуючись на цьому було проведено удосконалення понятійно-категоріального апарату теорії бухгалтерського обліку та аналізу шляхом уточнення поняття «фінансові результати», а саме визначено, що це результати господарської діяльності підприємства за звітний період, який формується шляхом визначення різниці доходів та відповідних витрат діяльності підприємства та виражається у абсолютних показниках прибутку або збитку.

2. Дослідження нормативно-правових актів, таких як Господарський кодекс України, НП(С)БО, МСБО, та окремих статей Звіту про фінансові результати (Ф № 2), в особливості у розрізі поняття «прибуток», дало змогу розкрити економічну роль прибутку, навести перелік притаманних йому рис, для подальшого вдосконалення нормативно-правового регулювання обліку фінансових результатів. Даний перелік базується на визначенні, що прибуток підприємства: виступає одним з критеріїв, завдяки яким відбувається оцінка ефективності діяльності підприємства; слугує запобіжним механізмом при загрозі банкрутства; є основоположною метою діяльності господарюючого суб'єкту; виступає ключовим джерелом формування фінансового забезпечення

підприємства; слугує провідним джерелом формування заохочувального фонду підприємства; в масштабному сприйнятті, створює передумови до економічного піднесення суспільства.

3. Проведене дослідження нормативної бази також слугувало базою для визначення економічної сутності поняття «збитку». Необхідність його визначення полягає у подальшому підвищенні рівня інформаційного забезпечення суб'єктів господарювання у розрізі управління фінансовими результатами через їх правильне розуміння. Дана категорія визначена нами як: перевищення виробничих витрат над отримуваним доходом від визначеного виду діяльності; перевищення перенесеної вартості, створюваного продукту, над вартістю необхідною для забезпечення виробництва нового продукту; перевищення альтернативних факторних витрат над виручкою від продажу продукції; отриманні негативної різниці доходів і витрат, тобто втрат в результаті певного виду діяльності; перевитратах основних факторів виробництва, які не має змоги покрити за рахунок отриманого доходу.

4. На підставі аналізу нормативно-правового забезпечення, нами було систематизовано порядок формування фінансових результатів діяльності підприємства та запропоновано його структурно-логічну схему. Зазначаємо, що формування фінансових результатів підприємства відбувається поетапно, залежить від широкого спектру факторів, які мають прямий вплив на систему аналітично-облікової та фінансово-господарської діяльності підприємства. При цьому, зауважуємо факт недоцільності градації впливу та важливості, наведених факторів, адже будь-який з них може стати причиною як додаткової прибутковості підприємства, так і навпаки – збитковості.

5. Під час дослідження методологічних засад визнання та обліку доходів підприємства (огляд НП(С)БО та класифікаційних груп визнаних доходів) отримано інформацію, яка стала базою для уточнення класифікації визнання доходів за джерелами їх отримання, яка по своїй суті відповідає підходу визнання доходів відповідно до проаналізованих стандартів, обіймаючи економічні особливості господарських операцій підприємства. Дана

класифікація передбачає групування: доходу, отриманому внаслідок продажу активів; доходу отриманому внаслідок використання активів іншими сторонами (доходу від участі в капіталі; доходу, отриманому внаслідок інвестиційної діяльності); інших доходів, які отримані внаслідок певних подій і не пов'язані з господарською діяльністю.

6. Виокремлення основних завдань аналізу фінансових результатів діяльності підприємства, визначило необхідність використання методологічної складової детермінованого факторного аналізу. На основі механізму проведеного детермінованого факторного аналізу, нами було розроблено його схематичне узагальнення, яке полягало в обґрунтуванні факторної моделі результативного показника; виборі методичного способу факторного аналізу; розрахунку впливу факторів на зміну результативного показника; інтерпретації одержаних результатів з метою інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень.

7. За результатами аналізу документального та методичного забезпечення обліку фінансових результатів діяльності підприємства, встановлено, що діюча облікова політика підприємства є застарілою та не відповідає змінам, які відбулися в нормативно-правовому полі України з питань обліку та з урахуванням впливу факторів змін зовнішнього та внутрішнього середовища. У зв'язку з цим нами було запропоновано заходи щодо удосконалення основних елементів наказу про облікову політику торгового підприємств, у розрізі організаційної, методичної складової та у розрізі організації оподаткування. Детальні пропозиції щодо змістовності цього аспекту наведено у основному тексті роботи.

8. Спираючись на аналіз показників фінансового стану діяльності підприємства, визначено напрями дій щодо покращення фінансових результатів підприємства, які полягають в удосконаленні системи управління витратами і ресурсами діяльності підприємства, результативності основного виду діяльності та загального управління підприємством. Зазначаємо, що наведені пропозиції при доцільному введенні у діяльність підприємства, у

перспективі, призведуть до збільшення показників фінансових результатів діяльності господарюючого суб'єкта. Саме уміле використання системи всіх наявних чинників діяльності підприємства може забезпечити перспективи збільшення його фінансового становища.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Аверіна М. Ю. Аналіз та оцінка фінансового стану підприємства: шляхи покращення. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. № 9. С. 92-100.
2. Андросова О. Ф. Особливості методики і організації обліку фінансових результатів. *Ефективна економіка*. 2011. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2011_4_10.
3. Багацька К. В., Говорушко Т. А., Шеремет О. О. Фінансовий аналіз : підручник. Київ, 2014. 320 с.
4. Безбородова Т. В. Сутність та необхідність аналізу фінансового стану. *Економіка. Управління. Інновації*. 2014. № 1 (11). С. 1-7.
5. Білик М. Д., Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. Фінансовий аналіз : навч. посіб. 2-ге вид. Київ : КНЕУ, 2014. 592 с.
6. Брик С. В., Мадус Е. А. Особливості організації обліку, аудиту та аналізу доходів та витрат підприємства з метою формування його фінансового результату (прибутку). *Журнал Київського університету ринкових відносин Економіка. Бізнес-адміністрування. Право*. № 2. 2017. С. 279-290.
7. Букало Н. Облікова політика, її суть та призначення. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки*. 2015. №1. С. 71-76. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/echcenu_2015_1_16.
8. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку : підр. для студ. вузів спец. 7.050106 «Облік і аудит», вид. 2-е. Житомир : ЖІТІ, 2000. 640 с.
9. Варламова І. С., Рибалко О. М., Гнідкова А. В. Облік і місце фінансових результатів у звітності підприємства. *Актуальні проблеми економіки, фінансів, обліку та права в XXI столітті* : збір. тез доп. міжнарод. наук.-практ. конф. (Полтава, 15 квітня 2022 р.). Полтава : ЦФЕНД, 2022. С. 48-49.
10. Верига Ю. А., Кулик В. А., Ночовна Ю. О., Іванюк С. Ю. Облікова політика підприємства : навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури», 2015. 312 с.

11. Глушко А. Д., Грачова А. О. Методичні засади аналізу фінансових результатів діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2019. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7106>.
12. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №18-22. ст.144. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 20.09.2022).
13. Грабовецький Б. Є., Шварц І. В. Фінансовий аналіз та звітність : навч. посіб. Вінниця : ВНТУ, 2011. 281 с.
14. Данилишина А. П. Шляхи покращення фінансових результатів діяльності підприємства інноваційними засобами : автореферат. Тернопіль : Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, 2013. 19 с.
15. Дейнека О. В., Остапенко О. А. Сутність поняття «фінансовий результат» та особливості його формування. *Молодіжн. наук. вісн. УАБС НБУ. Економічні науки*. 2013. № 4. С. 7-25.
16. Загородна О. М., Серединська В. М. Формування механізму діагностики фінансового стану підприємства. *Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні* : матеріали V міжнар. наук.-практ. конф. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. С. 233-235.
17. Загородній А. Г. Фінансово-економічний словник : 3-тє вид. Львів : Видавництво Львів. політехніки, 2011. 843 с.
18. Іванець М. Підходи до аналізу фінансових результатів підприємства. *Наукові здобутки молоді – вирішенню проблем харчування людства у XXI столітті* : програма і матеріали LXXX міжн. наук. конф. молод. учених, аспірантів і студентів, 10-11 квітня 2014 р. Київ : НУХТ, 2014. Ч. 3. С. 71-72.
19. Іщенко Н. А. Фінансові результати діяльності малих підприємств та особливості їх формування. *Бізнес Інформ*. 2020. № 5. С. 388-393. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2020_5_54.
20. Косова Т. Д., Сіменко І. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : Центр учб. л-ри, 2013. 440 с.

21. Крамаренко Г. О. Фінансовий аналіз : підручник. Київ : Центр учб. л-ри, 2008. 392 с.
22. Кривицька О. Р. Оцінка прибутку підприємств за видами економічної діяльності в Україні Фінансова система України : збірник наукових праць. Острого : НУ «Острозька академія», 2010. Випуск 15. С. 184-194.
23. Круш П. В. Внутрішній економічний механізм діяльності підприємства : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 2006 с.
24. Кучеренко Т. Є. Фінансові результати діяльності: облік, порядок формування, удосконалення. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: Економічні науки. 2019. № 5. С. 56-64. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjie_2019_5_9.
25. Литвин Б. М., Стельмах М. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : «Хай-Тек Прес», 2013. 336 с.
26. Лондар С. Л., Тимошенко О. В. Фінанси : навч. посіб. Вінниця, 2009. 334 с.
27. Лук'янова В. В., Лабунець О. О. Діагностика фінансового стану підприємства та шляхи його поліпшення. *Приазовський економічний вісник*. 2018. № 2(07). С. 66-69.
28. Лучко М. Р., Жукевич С. М., Фаріон А. І. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 304 с.
29. Мец В. О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства : навч. посіб. Київ : Вища школа, 2003. 280 с.
30. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ, МСФЗ для МСП, включаючи МСБО та тлумачення КТМФЗ, ПКТ) : Міжнародний документ від 01.01.2012 р. *Міністерство фінансів України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_010#Text (дата звернення: 20.10.2022).
31. Мних Є. В. Фінансовий аналіз : підручник. Київ : Київський нац. торг.-екон. ун-т, 2014. 536 с.
32. Мочерний С. В. Основи економічної теорії : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів. Київ : Видавничий центр «Академія», 2005. 504 с.

33. Назаренко О. В. Фінансові результати: сутність та особливості організації бухгалтерського обліку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 22. С. 19-25. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2018_22_5.

34. Норд Г. Л., Куслії В. О. Визначення системи показників щодо формування фінансових результатів. *Вісник ЖДТУ: Серія: Економічні науки*. 2018. № 2 (84). С. 21-27.

35. Опарін В. М. Фінанси (Загальна теорія) : навч. посіб. 2-е вид. Київ : КНЕУ, 2001. 238 с.

36. Остап'юк Н. А. Методика оцінки фінансового стану підприємства в умовах інфляції. *Вісник ЖДТУ*. 2011. № 1(55). С. 127-129.

37. Петрович Й. М., Прокопишин-Рашкевич Л. М. Економіка і фінанси підприємства : підручник. Львів, 2014. 341 с.

38. Податковий Кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13-17. ст. 112. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 01.11.2022).

39. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. Дата оновлення: 10.08.2021. *Міністерство фінансів України*. URL: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/main?cat_id=293533 (дата звернення: 29.09.2022).

40. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» : Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290. Дата оновлення: 03.11.2020. *Міністерство юстиції України*. 1999. № 860/4153. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text> (дата звернення: 29.09.2022).

41. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318. Дата оновлення: 03.11.2020. *Міністерство юстиції України*. 2000. №27/4248. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text> (дата звернення: 27.09.2022).

42. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток» : Наказ Міністерства фінансів України від 28.12.2000 р. № 353. Дата

оновлення: 03.11.2020. *Міністерство юстиції України*. 2001. № 47/5238. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01#Text> (дата звернення: 25.09.2022).

43. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність»: Наказ Міністерства фінансів №226 від 31.05.2019 р. Дата оновлення: 03.11.2020. *Міністерство юстиції України*. 2000. № 161/4382. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text> (дата звернення: 29.09.2022).

44. Полятикiна Л. І. Методологічне та обліково-аналітичне забезпечення сталого розвитку підприємств малого бізнесу: монографія. Суми : Видавництво : ПП Винниченко М.Д., ФОП Литовченко Є. Б., 2016. 380 с.

45. Полятикiна Л. І., Новикова С. В. Облік і аналіз фінансових результатів господарської діяльності підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Вип. 20. Част. 2. С. 170-173.

46. Попович П. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання : підручник. 3-тє вид. Київ : Знання, 2008. 630 с.

47. Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, активів, капітали, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. Дата оновлення: 29.07.2022. *Міністерство юстиції України*. 1999. № 893/4186. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення: 25.09.2022).

48. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. Дата оновлення: 10.08.2022. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 40. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 29.09.2022).

49. Про облікову політику : Лист Міністерства фінансів України від 21.12.2005 р. № 31-34000-10-5/27793. *Міністерство фінансів України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2779201-05#Text> (дата звернення: 29.09.2022).

50. Проскуріна Н. М., Пушкарь І. В., Гнідкова А. В. Вплив облікової

політики на фінансові результати діяльності підприємства. *Сучасні проблеми економіки, обліку, фінансів і права* : збір. тез доповідей міжнарод. наук.-практ. конф. (Полтава, 29 квітня 2022 р.). Полтава : ЦФЕНД, 2022. С. 60-61.

51. Проскуріна Н. М., Гончарова В. Г., Гнідкова А. В. Критерії оцінки фінансової звітності. *Актуальні питання економіки, обліку, управління і права в сучасних умовах* : збір. тез доповідей міжнарод. наук.-практ. конф. (Полтава, 22 липня 2022 р.). Полтава : ЦФЕНД, 2022. С. 17-18.

52. Проскуріна Н. М., Гнідкова А. В. Сутність та етапи фінансового аналізу підприємства. *Актуальні проблеми економіки, фінансів, менеджменту і права* : збір. тез доповідей міжнарод. наук.-практ. конф. (2 грудня 2022 р., Житомир). Житомир : ЦФЕНД, 2022. С. 22-23.

53. Проскуріна Н. М., Гнідкова А. В. Аналіз фінансового стану та фінансових результатів як інструмент оцінки ефективності діяльності підприємства. *Економіка суспільство*. 2022. №43. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1761>.

54. Проскуріна Н. М., Гнідкова А. В. Вплив облікової політики на фінансовий стан і фінансові результати діяльності підприємства». *Фінансові стратегії інноваційного розвитку економіки*. 2022. № 3(55).

55. Пушкар М. С. Фінансовий облік : підручник для студ. вищ. закл. освіти України. Тернопіль : Карт-бланш, 2002. 629 с.

56. Рзаєва Т. Г. Фінансові результати та напрями їх аналізу за показниками фінансової звітності. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2020. № 3. С. 121-124. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2020_3_24.

57. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. Київ : Знання, 2007. 654 с.

58. Сопко В. В., Завгородній В. П. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу : підручник. Київ : КНЕУ, 2010. 411 с.

59. Стаднюк Т. Особливості методики аналізу фінансових результатів діяльності підприємств. *Економічний часопис Східноєвропейського*

національного університету ім. Лесі Українки. 2016. С. 127-132.

60. Тесак О. В. Облікова політика як інструмент організації бухгалтерського обліку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Вип. 21(2). С. 97-100. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuimevcg_2018_21\(2\)_22](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuimevcg_2018_21(2)_22).

61. Тесленко Т. І. Облік фінансових результатів: проблеми та шляхи вдосконалення. *Бізнес Інформ*. 2013. № 4. С. 356-360.

62. Ткаченко Н. М., Борович О. В., Цюцяк І. Л., Цюцяк А. Л. Фінансовий облік II : навч. посіб. Київ, 2014. 156 с.

63. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський (фінансовий) облік, оподаткування і звітність : підручник для студ. вищ. навч. закл. 6-те вид. Київ : Алерта, 2013. 981 с.

64. Фальченко О. О. Особливості формування фінансових результатів. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ»*. Серія: *Технічний прогрес та ефективність виробництва*. 2015. №26. С. 154-157.

65. Худолій Л. М. Теорія фінансів : навч.-метод. посіб. Київ : Видавництво Європ. ун-ту, 2003. 167 с.

66. Цал-Цалко Ю. С. Фінансова звітність підприємств та її аналіз : навч. посіб. Київ : Центр учб. л-ри, 2008. 568 с.

67. Чебанова М. С. Бухгалтерський фінансовий облік : посіб. для вузів. Київ : Академія, 2002. 672 с.

68. Яріш П. М. Методи проведення аналізу фінансових результатів діяльності організацій. *Управління розвитком*. 2013. № 4(144). С. 159-162.

69. Akhmetshin E. M., Amirova E. F., Osadchy E. A. (2018) Financial Statements of a Company as an Information Base for Decision-Making in a Transforming Economy. *European Research Studies Journal*. Vol. XXI. No. 2. P. 339-350.

70. Gabrusewicz W. (2014) Analiza finansowa przedsiębiorstwa. Teoria i zastosowanie. PWE : Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne. 376 p.

71. Grzenkowicz N., Kowalczyk J., Kusak A., Podgórski Z. (2017) Analiza finansowo-ekonomiczna jako narzędzie oceny kondycji przedsiębiorstwa. Wyd : Naukowe Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego. 374 p.

72. Kuciński A. (2018) Statyczna ocena płynności finansowej przedsiębiorstwa – ujęcie teore- tyczne. *Research on Enterprise in Modern Economy – theory and practice, Quarterly Journal*. No. 2 (25). P. 93-94.

73. Klepczarek E. (2016) Nadzór korporacyjny a wyniki przedsiębiorstw: problem metodologii badań. *Myśl Ekonomiczna i Polityczna*. No. 4 (55). P. 87-116.

74. Comporek M. (2016) Determinanty efektywności ekonomicznej aktywów obrotowych przemysłowych spółek giełdowych. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź. 226 p.

75. Wilczyński R. (2014) Struktura właścicielska a efektywność funkcjonowania przedsiębiorstw. *Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia*. No. 67. P. 163-173.

ДОДАТОК А
Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва
ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» за 2019 р.

Додаток 2
до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25
"Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва"

СПРОЩЕНИЙ ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємництва

Підприємство	ПРИВАТНА НАУКОВО-ВИРОБНИЧА ФІРМА "ХІМБІОДЕЗ"	Дата(рік,місяць,число)	Коди		
Територія	ЗАПОРІЗЬКА	за ЄДРПОУ	2020	01	01
Організаційно-правова форма господарювання	Приватне підприємство	за КОАТУУ	31473689		
Вид економічної діяльності	Оптова торгівля фармацевтичними товарами	за КОПФГ	2310137200		
Середня кількість працівників	5	за КВЕД	120		
Одиниця виміру:	тис. грн. з одним десятковим знаком		46.46		
Адреса, телефон	проспект Леніна, буд. 180А, ЗАПОРІЗЬКА обл., 69035		233-41-41		

Баланс на 31 грудня 2019 р.

Форма № 1-мс Код за ДКУД 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Основні засоби	1010	225,4	178,4
первісна вартість	1011	402,5	410,2
знос	1012	(177,1)	(231,8)
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	225,4	178,4
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	253,5	442,3
Поточна дебіторська заборгованість	1155	30,1	42,8
Гроші та їх еквіваленти	1165	363,6	234,0
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	647,2	719,1
Баланс	1300	872,6	897,5

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Капітал	1400	100,0	100,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	612,7	682,7
Усього за розділом I	1495	712,7	782,7
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
товари, роботи, послуги	1615	-	3,9
розрахунками з бюджетом	1620	103,1	38,1
розрахунками зі страхування	1625	10,0	6,8
розрахунками з оплати праці	1630	42,6	35,3
Інші поточні зобов'язання	1690	4,2	30,7
Усього за розділом III	1695	159,9	114,8
Баланс	1900	872,6	897,5

Продовження ДОДАТКУ А

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2019

Форма № 2-мс Код за ДКУД 1801007

1	Код рядка 2	За звітний період 3	За аналогічний період попереднього року 4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	4 072,5	4 055,2
Інші доходи	2160	0,6	0,5
Разом доходи (2000 +2160)	2280	4 073,1	4 055,7
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(3 125,7)	(2 970,7)
Інші витрати	2165	(835,2)	(795,5)
Разом витрати (2050 +2165)	2285	3 960,9	3 766,2
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	112,2	289,5
Податок на прибуток	2300	(20,2)	(52,1)
Витрати (доходи), які зменшують (збільшують) фінансовий результат після оподаткування	2310	-	-
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300 +(+)-2310)	2350	92,0	237,4

Керівник

Головний бухгалтер

Скаковський Володимир Михайлович
(ініціали, прізвище)Скаковський Володимир Михайлович
(ініціали, прізвище)

ДОДАТОК Б
Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва
ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» за 2020 р.

Додаток 2
до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25
"Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва"

СПРОЩЕНИЙ ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємництва

Підприємство	ПРИВАТНА НАУКОВО-ВИРОБНИЧА ФІРМА "ХІМБІОДЕЗ"	Дата (рік, місяць, число)	Коди		
Територія	ЗАПОРІЗЬКА	за ЄДРПОУ	2021	01	01
Організаційно-правова форма господарювання	Приватне підприємство	за КОАТУУ	31473689		
Вид економічної діяльності	Оптова торгівля фармацевтичними товарами	за КОПФГ	2310137200		
Середня кількість працівників	6	за КВЕД	120		
Одиниця виміру:	тис. грн. з одним десятковим знаком		46.46		
Адреса, телефон	проспект Соборний, буд. 180А, м. ЗАПОРІЖЖЯ, ЗАПОРІЗЬКА обл., 69035		0962867815		

Баланс на 31 грудня 2020 р.

		Форма № 1-мс Код за ДКУД		1801006
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Основні засоби	1010	178,4	132,1	
первісна вартість	1011	410,2	414,2	
знос	1012	(231,8)	(282,1)	
Інші необоротні активи	1090	-	-	
Усього за розділом I	1095	178,4	132,1	
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	442,3	282,8	
Поточна дебіторська заборгованість	1155	42,8	43,4	
Гроші та їх еквіваленти	1165	234,0	484,9	
Інші оборотні активи	1190	-	0,1	
Усього за розділом II	1195	719,1	811,2	
Баланс	1300	897,5	943,3	

		Форма № 1-мс Код за ДКУД		1801006
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	
1	2	3	4	
I. Власний капітал				
Капітал	1400	100,0	100,0	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	682,7	720,8	
Усього за розділом I	1495	782,7	820,8	
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення				
III. Поточні зобов'язання				
Короткострокові кредити банків	1600	-	-	
Поточна кредиторська заборгованість за:				
товари, роботи, послуги	1615	3,9	1,7	
розрахунками з бюджетом	1620	38,1	62,3	
розрахунками зі страхування	1625	6,8	8,6	
розрахунками з оплати праці	1630	35,3	38,5	
Інші поточні зобов'язання	1690	30,7	11,4	
Усього за розділом III	1695	114,8	122,5	
Баланс	1900	897,5	943,3	

Продовження ДОДАТКУ Б

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2020

Форма № 2-мс Код за ДКУД 1801007

1	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	4 484,2	4 072,5
Інші доходи	2160	-	0,6
Разом доходи (2000 +2160)	2280	4 484,2	4 073,1
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(3 366,1)	(3 125,7)
Інші витрати	2165	(984,1)	(835,2)
Разом витрати (2050 +2165)	2285	4 350,2	3 960,9
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	134,0	112,2
Податок на прибуток	2300	(24,1)	(20,2)
Витрати (доходи), які зменшують (збільшують) фінансовий результат після оподаткування	2310	-	-
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300 – (+) 2310)	2350	109,9	92,0

Керівник

Головний бухгалтер

Скаковський Володимир Михайлович
(ініціали, прізвище)Скаковський Володимир Михайлович
(ініціали, прізвище)

ДОДАТОК В
Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва
ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ» за 2021 р.

Додаток 2
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку
25 "Спрощена фінансова звітність" (пункт 5 розділу I)

Фінансова звітність мікропідприємства

Підприємство	Дата (рік, місяць, число)	Коди	
ПРИВАТНА НАУКОВО-ВИРОБНИЧА ФІРМА "ХІМБІОДЕЗ"	за ЄДРПОУ	2022	01 01
Територія <u>ЗАПОРІЗЬКА</u>	за КОАТУУ	31473689	
Організаційно-правова форма господарювання <u>Товариство з обмеженою відповідальністю</u>	за КОПФГ	2310137200	
Вид економічної діяльності <u>Оптова торгівля фармацевтичними товарами</u>	за КВЕД	120	
Середня кількість працівників, осіб <u>5</u>		46.46	
Одиниця виміру: <u>тис. грн. з одним десятковим знаком</u>			
Адреса, телефон <u>проспект Соборний, буд. 180А, м. ЗАПОРІЖЖЯ, ЗАПОРІЗЬКА обл., 69035</u>		0680362830	

1. Баланс на **Форма № 1-мс** **Код за ДКУД** 1801006
на 31 грудня 2021 р.

Актив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Основні засоби :	1010	132,1	110,8
первісна вартість	1011	414,2	390,2
знос	1012	(282,1)	(279,4)
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	132,1	110,8
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	282,8	431,2
Поточна дебіторська заборгованість	1155	43,4	136,1
Гроші та їх еквіваленти	1165	484,9	236,8
Інші оборотні активи	1190	0,1	-
Усього за розділом II	1195	811,2	804,1
Баланс	1300	943,3	914,9

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Капітал	1400	100,0	100,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	720,8	647,7
Усього за розділом I	1495	820,8	747,7
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
товари, роботи, послуги	1615	1,7	30,2
розрахунками з бюджетом	1620	62,3	17,8
розрахунками з страхування	1625	8,6	14,7
розрахунками з оплати праці	1630	38,5	70,6
Інші поточні зобов'язання	1690	11,4	33,9
Усього за розділом III	1695	122,5	167,2
Баланс	1900	943,3	914,9

Продовження ДОДАТКУ В

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2021Форма № 2-мс
Код за ДКУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	4 375,9	4 484,2
Інші доходи	2160	38,6	-
Разом доходи (2000 +2160)	2280	4 414,5	4 484,2
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(3 174,4)	(3 366,1)
Інші витрати	2165	(1 195,4)	(984,1)
Разом витрати (2050 +2165)	2285	4 369,8	4 350,2
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	44,7	134,0
Податок на прибуток	2300	(8,0)	(24,1)
Витрати (доходи), які зменшують (збільшують) фінансовий результат після оподаткування	2310	-	-
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300 – (+) 2310)	2350	36,7	109,9

Керівник

Головний бухгалтер

Скаковський Володимир Михайлович
(ініціали, прізвище)Скаковський Володимир Михайлович
(ініціали, прізвище)

ДОДАТОК Д

Наказ «Про організацію бухгалтерського обліку та облікової політики підприємства» на ПНВФ «ХІМБІОДЕЗ»

ПРИВАТНА НАУКОВО-ВИРОБНИЧА ФІРМА
«ХІМБІОДЕЗ»Україна, 69035 м. Запоріжжя, пр. Леніна 180-А,
ЄДРПОУ 31473689, МФО 300023 ПАТ "УкрСоцбанк" у м. Києві, р/р 26005000115997

НАКАЗ № 1-ОД

«04» січня 2017 р.

м. Запоріжжя

Про організацію бухгалтерського обліку та облікової політики підприємства

I. Організація бухгалтерського обліку

На виконання вимог Закону України від 16 липня 1999 року № 996-ХІV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, керуючись принципом послідовності ведення бухгалтерського обліку, з метою забезпечення єдиних (постійних) принципів, методів, процедур при відображенні поточних операцій в обліку та складанні фінансової звітності у 2015 році, наказую:

1. Ведення бухгалтерського обліку на підприємстві покласти на бухгалтерську службу підприємства на чолі з головним бухгалтером у разі відсутності – на директора.

II. Ведення бухгалтерського обліку

2. Застосовувати План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. З метою забезпечення необхідної деталізації обліково-економічної інформації дозволити головному бухгалтеру своїм розпорядженням вводити додаткову систему субрахунків.

3. Застосовувати журнально-ордерну систему обліку з використанням програми BAS Бухгалтерія.

Продовження ДОДАТКУ Д

4. Дані реєстрів обліку майна підприємства, інших облікових реєстрів і додаткових довідок відобразити в Головній книзі підприємства, що є підставою для складання фінансової звітності.

5. Затвердити розроблений на підставі Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій (див. наказ МФ України №291 від 21.12.99 р.) робочий план рахунків із використанням рахунків першого, другого та третього порядку.

Підприємство застосовує 9 клас Плану рахунків бухгалтерського обліку.

6. Організувати аналітичний облік руху товарно-матеріальних цінностей:

– у бухгалтерії – у відомостях обліку залишків матеріалів у кількісно-сумарному виразі;

– на складах – у картках складського обліку в кількісному виразі.

7. Вести податковий облік відповідно до законодавства України.

8. Працівникам відділів збуту, постачання, виробничого, які оформляють первинні документи, дотримуватись порядку їх заповнення відповідно до вимог головного бухгалтера. У разі несвоєчасного складання первинних документів, недостовірного відображення в них даних чи оформлення з порушенням законодавчих та нормативних вимог зазначені працівники притягуються до відповідальності згідно із законодавством України.

9. Для проведення інвентаризаційної роботи (планових та позапланових інвентаризацій активів та зобов'язань, списання основних засобів, малоцінних, інших матеріальних цінностей тощо) затвердити постійно діючу інвентаризаційну комісію у складі:

- спеціаліст торгового відділу Авдеева О.В.. — голова комісії;
- спеціаліст торгового відділу Кононенко Т.В.. — член комісії;
- спеціаліст торгового відділу Федосімова І.О... — член комісії;

10. Установити межу суттєвості при складанні фінансової звітності у розмірі 100 грн.

III. Принципи і методи відображення в бухгалтерському обліку окремих активів і господарських операцій.

1. Основні засоби

11. Відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 “Основні засоби” підприємством обрано прямолінійний метод нарахування амортизації основних засобів.

Продовження ДОДАТКУ Д

12. Вартісна ознака предметів, що відносяться до малоцінних необоротних матеріальних активів прийнята в розмірі до 6 000 грн..

13. Первісна вартість основних засобів збільшується на суму витрат, пов'язаних з поліпшенням об'єкта (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція тощо), що призводить до збільшення майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від використання об'єкта.

14. Застосовувати при нарахуванні амортизації основних засобів методи амортизації та ліквідаційну вартість, установлені та затверджені протоколом засідання постійно діючої експертної технічної комісії та погоджені з директором, установивши при цьому такі методи нарахування амортизації для:

- об'єктів основних засобів – прямолінійний;
- малоцінних необоротних матеріальних активів та бібліотечних фондів – у розмірі 100 % їх вартості у першому місяці використання таких об'єктів;
- інших необоротних матеріальних активів – прямолінійний метод;

2. Нематеріальні активи

15. Відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 8 “Нематеріальні активи” підприємством обрано прямолінійний метод нарахування амортизації нематеріальних активів. При цьому ліквідаційну вартість порівнюємо до нуля.

3. Запаси

16. Первинна вартість запасів визначається відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 “Запаси”.

17. При відпуску запасів у виробництво, з виробництва, продаж та іншому вибутті оцінка їх здійснюється за ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів

18. Організувати аналітичний облік руху товарно-матеріальних цінностей таким чином за підрозділами:

- в бухгалтерії - у кількісно-сумовому вимірі;
- на складах - у кількісному вираженні.

19. Вартість малоцінних та швидкозношуваних предметів, що передані в експлуатацію, списується з балансу з подальшою організацією оперативного кількісного обліку таких предметів за місцями експлуатації та відповідними особами протягом строку їх фактичного використання.

20. Транспортно-заготівельні витрати узагальнюються на окремому субрахунку обліку.

Продовження ДОДАТКУ Д

21. Розподіл транспортно-заготівельних витрат проводити по середньому відсотку.

4. Дебіторська заборгованість

22. Відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 10 “Дебіторська заборгованість” поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, послуги включається до підсумку балансу за чистою реалізаційною вартістю. Для визначення чистої реалізаційної вартості на дату балансу обчислюється величина сумнівних боргів.

23. Резерв сумнівних боргів не створювати.

5. Зобов'язання

24. Відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 11 “Зобов'язання” зобов'язання визнається, якщо його оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення.

25. Довгострокові зобов'язання, на які нараховуються відсотки відображаються за їх теперішньою вартістю з урахуванням умов та виду зобов'язання.

26. Поточні зобов'язання відображаються за сумою погашення.

6. Дохід.

27. Дохід визнається і оцінюється відповідно до вимог Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 15 “Дохід”.

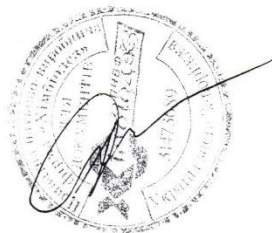
7. Витрати.

28. Відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 “Витрати” витрати відображаються в балансі одночасно із зменшенням активів або збільшенням зобов'язань, а у Звіті про фінансові результати – одночасно з доходами, для отримання яких вони понесені.

29. Резервування коштів на забезпечення оплати відпусток, додаткове пенсійне забезпечення, забезпечення гарантійних зобов'язань, інших витрат і платежів не провадити.

30. Контроль за виконанням цього наказу покласти на директора.

Керівник підприємства

Скаковський В.М.